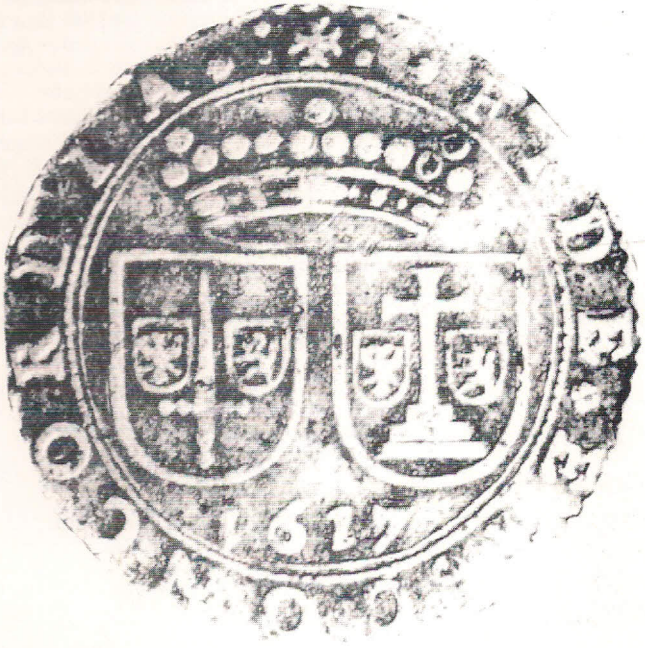
HET LAND VAN AALST

Tijdschrift van de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst

Het Land van Aalst
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Uitgegeven door de geschiedkundige vereniging "Het Land van Aalst", met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen en de Stad Ninove.

Prijs voor een jaarabonnement:
Leden: € 15 - Steunende leden: € 22 - Beschermende leden: € 33
Te storten op rek. 000-0586911-61 van Het Land van Aalst,
Bevegemstraat 14, 9620 Zottegem.

De vereniging werd opgericht in 1949 en heeft als werkgebied de gemeenten van de vroegere bestuurlijke eenheid "Het Land van Aalst" in haar grootste uitgestrektheid, alsmede van enkele aangrenzende Oostvlaamse gemeenten (grosso modo de streek tussen Schelde en Dender). Initiatiefnemers en stichters waren + Albert Van Lil (beheerder 1949-66) en + Jozef Van Overstraeten (voorzitter 1949-52). Tot de stichters hoorden eveneens + Arthur Broeckaert, + Hendrik Vangassen (voorzitter 1954-63), + Jozef Van Cleemput, + Jozef De Brouwer, + Valère Gaublomme, Frits Van Acker, Basiel Boel, + Marcel Cornelis en + Jules Pieters. Latere voorzitters waren + Jozef Borremans (1953-1954), + Frits Courteaux (1963-1980) en Luc De Rijck (1980-1984) erevoorzitter.

Het bestuur van de vereniging is als volgt samengesteld:
Luc Robijns, voorzitter
Marcel Cock, ondervoorzitter
Freddy Caudron, Lieve De Mecheleer, Marc Uyttersprot (bibliothecaris-archivaris), Geert Van Bockstaele (beheerder), Mieke Van Damme, Dirk Van de Perre (redactiesecretaris), Georges Vande Winkel (bibliografie), Bart Van Langenhove, Wilfried Vernaeve (verslaggever).

Ledenadministratie en algemene correspondentie:
Geert Van Bockstaele, Bevegemstraat 14, 9620 Zottegem
tel. en fax 09 360 19 04
e-mail: Geert.vBockstaele@worldonline.be
Redactiesecretariaat en toezending kopij:
Dirk Van de Perre, Hoogstraat 23, 9401 Ninove-Pollare
tel. 054 33 73 27
e-mail: dirk.vandeperre@belgacom.net

E-mail vereniging: landvanaalst@wol.be
Website: http://users.skynet.be/sky39205/lva.html

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.
Verantwoordelijke uitgever: Dirk Van de Perre
Zetel van de vereniging: Tulpstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade
Kaftontwerp: Bart Maris
Druk: De Riemaecker Printing, Nukerkeplein 9, 9681 Nukerke 055 21 14 04

ISSN 0778-7731

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN HET LAND VAN AALST 2001 (MET AANVULLINGEN UIT VORIGE JAREN)

Georges VANDE WINKEL
Wilfried VERNAEVE

Met medewerking van Marcel Cock, Lieve De Mecheleer, Luc Robijns, Marc Uyttersprot, Geert Van Bockstaele, Mieke Van Damme, Dirk Van de Perre, Bart Van Langenhoven

Het tijdschrift *'Businarias'* van de Heemkundige Kring Businarias verschijnt vanaf 1997 in de gemeente Maarkedal en heeft deze fusiegemeente als werkgebied. Het tijdschrift *'De Zwalmgalm'* van de Heemkundige Kring Zwalm met als werkgebied de fusiegemeente Zwalm, werd voor het eerst in 1996 onder de naam *'De Zwalmbode'* uitgegeven en kreeg vanaf de tweede jaargang zijn huidige naam.
Beide tijdschriften werden tot op heden niet opgenomen in onze bibliografie, hoewel ze integraal deel uitmaken van het Land van Aalst. Omdat wij een zo volledig mogelijk overzicht willen aanbieden van wat in het Land van Aalst verschijnt, werden in deze Bibliografie 2001 de artikels van de jaargangen van beide tijdschriften tot en met 1999 verwerkt. Volgend jaar hopen wij in de Bibliografie 2002 de overige jaargangen te kunnen aanbieden.

0. ALGEMEENHEDEN

Bibliografieën van scripties en verhandelingen (013)

1 - [LICENTIAATSVERHANDELINGEN], *Licentiaatsverhandelingen in de Geschiedenis. Academiejaar 1999-2000. Samenvattingen*, (*Studia Historica Gandensia. Publikaties van de Opleiding Geschiedenis van de Universiteit Gent*, 289), Gent, Studia Historica Gandensia en OSGG (Oudstudenten Geschiedenis Universiteit Gent), 2001, 462 p.

Geen indices.

Bibliografieën van tijdschriften (014)

2 - [DEUTSCHES], *Deutsches Archiv für die Erforschung des Mittelalters. Registerband für die Jahrgänge 1 (1937)- 50 (1994)*, Köln, s.n., 2001.

3 - KERKHOVE H.; LENOIR Y., *Overzicht van de gepubliceerde artikelen in de Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde 1948-2000*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 309-346.

4 - SCHILTZ V., *Bibliografie Wetenschappelijke Tijdingen : titelbeschrijvingen 1935-2000*, - *Wetenschappelijke Tijdingen*, 60, 2001, (4), p. 25-134.

5 - VUIJLSTEKE Alex, *Algemeen register op het Bulletin van het Belgisch Historisch Instituut te Rome*, - *Bulletin van het Belgisch Historisch Instituut te Rome*, 71, 2001, p. 5-165.

Lokale bibliografieën (015)

6 - LAMARCQ Danny, *Systematisch register Handelingen van het Zottegems Genootschap voor Geschiedenis (en Oudheidkunde) 1983-2001*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (2), p. 3-30.

Met auteurs- en topografisch register.

Vakbibliografieën (016)

7 - DEVOS Isabelle, *Selective bibliography of Belgian historical demography 1981-2001 (19th and early 20th centuries)*, - *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 31, 2001, (3-4), p. 347-369.

8 - VANDE WINKEL Georges; VERNAEVE Wilfried, *Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst 2000 (met aanvullingen uit vorige jaren)*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (3), p. 145-198.

9 - VAN EENOO R. (o.l.v.), *Bibliographie de l'histoire de Belgique 1998. Bibliografie van de geschiedenis van België 1998. Avec compléments des années antérieures. Met aanvullingen uit voorafgaande jaren*, - *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 78, 2000, (2bis), p. 1*-274*.

Bibliotheekwezen (02)

10 - DEROLEZ A. (ed.); VICTOR B. (ed.); BRACKE W. (med.); KLEIN W.J. (med.); OOSTERBOSCH M. (med.), *Corpus Catalogorum Belgii. The Medieval Booklists of the Southern Low Countries. 3: Provinces of East Flanders, Antwerp and Limburg*,

Brussel, Koninklijke Academie van België, 1999, 300 p.

Met vermelding van het testament van Hendrik van Limbergen alias de Backere (1426), afkomstig uit Herzele, en van de boekenlijst van het Sint-Hermeskapittel te Ronse (1506).

Bibliotheken (026/027)

11 - ROEGIERS Jan, *In memoriam Georges Baggerman, - Ex Officina*, 2001, (14/3), p. 2-3.

Via Georges Baggerman (1920-2001) kon de Leuvense universiteitsbibliotheek in november 1989 bij een verzamelaar te Ninove een substantieel deel van de nalatenschap van ridder F.X. Van Elewyck (1825-1888) aankopen met o.a. het 18de-eeuwse beiaardhandschrift in autograaf van Mathias van den Gheyn.

Adresboeken (058)

12 - LOOMAN Aurèle, *Adresboek van het OSGG (Oud-Studenten Geschiedenis Universiteit Gent). Milleniumeditie 2001*, Gent, OSGG, 2001, 608 p.

Organisaties (06)

13 - DE BOECK Dirk, *40 jaar Mededelingen, - Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (4), p. 65.

14 - [HEEMKUNDIGE], *De Heemkundige Kring "Businarias", - Businarias*, 1997, (1), p. 3.

Libri amicorum (089)

15 - PARMENTIER Jan (red.); SPANOGHE Sander (red.), *Orbis in Orbem. Liber amicorum John Everaert*, Gent, Academia Press, 2001, XXVII-578 p.

Codicologie. Boekgeschiedenis (09)

16 - HOSTE A[nselm] (o.s.b.), *Hugo van Fouilloy in een 13de-eeuws handschrift uit Geraardsbergen, - Biekorf*, 101, 2001, (2), p. 186.

17 - SCHREVER Albert, *Middeleeuwse handschriften uit Geraardsbergse kloosters, - 't Spuwerke*, 7, 2001, (27), p. 8-9.

2. GODSDIENST. THEOLOGIE

Heiligen(verering) (235)

18 - BOURDEAUDHUI Jozef, *De H. Donatus te Etikhove, - Businarias*, 1999, (9), p. 6-21.

19 - DE MERLIER Dirk, *Omer heeft niets gezien ! Omer n'a rien vu !, - Businarias*, 1997, (2), p. 17-26.

Over een verschijning van O.L.Vrouw in 1933 te Etikhove.

20 - [OVER], *Over Bottelare waakt de Heilige Moeder Anna*, - *Kapel en Beeld* , 53, 2001, (3), p. 4-8.

21 - P[EERSMAN] J[aak], *Leven en dood van een abt*,- *NinoVVVekrant*, 2001, (13), p. 4-5; (14), p. 4; (15), p. 3; (16), p. 4.

Over Ferdinandus De Moor (1641-1698), abt van de premonstratenzerabdij van Ninove. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr.58.

22 - R. L., *Wijlegem : bedevaartvaantje Sint-Margareta*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (4), p. 26-27.

23 - ROEST Frans, *Onze-Lieve-Vrouw van Rozebeke-aan-Zwalm*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (3), p. 13-17.

24 - ROOBAERT E., *Brusselse bedevaarders en hun bedevaarten in de 16e eeuw*, - *Volkskunde*, 102, 2001, (1), p. 97-144.

O.m. naar Geraardsbergen.

25 - VAN BEUNINGEN H.J.E.; KOLDEWEIJ A.M.; KICKEN D., *Heilig en Profaan. 2: 1200 Laatmiddeleeuwse insignes uit openbare en particuliere collecties*, (*Rotterdam Papers*, 12), Cothen, Stichting Middeleeuwse Religieuze en Profane Insignes, 2001, 512 p.

Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen (H. Adrianus), Ninove (H. Cornelius). Een eerste deel over de collectie H.J.E. van Beuningen werd opgenomen in de bibliografie 1995, nr. 52. De registers op eigennamen, iconografische elementen en herkomst van de insignes in deel 2 omvat de items in beide delen.

Praktische theologie. Kerkelijke kunst en symboliek. Kerkmeubilair en -versiering (24)

26 - P[EERSMAN] J[aak], *De kelk met het wapenschild van F. Vander Haeghen in het klooster van de H. Harten te Ninove*, - *NinoVVVekrant*, 2001, (15), p. 6.

Ferdinand Vander Haeghen (1712-1754).

27 - SCHREVER Albert, *Vondst in de kerk van Onkerzele*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (28), p. 10.

Tinnen chrismatorium (einde 18de eeuw).

28 - VAN DER LINDEN Renaat, *Een glasraam met zeven kerken : als vast bindteken de H. Dionysius*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (1), p. 4-5.

M.v.v. Gent, Impe, Kalken, Roborst, Serskamp, Sint-Denijs-Boekel, Sint-Denijs-Westrem, Wannegem-Lede.

29 - DE LOOSE Willy, *Verpachten van kerkstoelen - Haaltert 1825*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (4), p. 26.

30 - DE TROYER Roger, *Doodsklokken luiden in Heldergem - 1852*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (1), p. 8.

Klokkenluiders en klassen van luiden.

31 - DEVOS Patrick, *Kluisbergen. Kwaremont. De altaren van de Sint-Amanduskerk in voorbereiding*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 167-168.

32 - KERKHOVE Herman, *Waarom klinkt het kleine klokje van Sint-Martinustoren niet meer ?*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 43-48.

33 - VAN EFFELTERRE Jozef, *Protest door de inwoners van Roborst tegen het weghalen van de klokken*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 113-116.

In 1679.

34 - [WEGGEHAALDE], *Weggehaalde klokken in 1943 te Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 6; (4), p. 15.

Vroomheid (248)

35 - LAMARCQ Danny, *Autowijdingen : volksdevotie in Oost-Vlaanderen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (3), p. 79-82.

In Aalst, Burst, Edelare, Erembodegem, Gentbrugge, Herzele, Maarke-Kerkem, Pollare, Rozebeke, Scheldewindeke.

Pastoraal theologie. Broederschappen. Parochiële instellingen (25)

36 - BAVAY Lut, *Het Genootschap van Sint-Vincentius a Paulo in onze gemeente*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (4), p. 77-84.

37 - BAVAY Lut; VAN LANGENHOVEN Bart, *"Terug naar de zondagsmis" : de Bonden van het H.Hart in onze parochies*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (4), p. 65-74.

38 - DE BAETS August, *De leden van de Confrerie of Broederschap van de H. Rozenkrans (1711-1887)*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (1), p. 41-46; (2), p. 25-34.

39 - HEYVAERT Herman, *De Confrerie van den Allerheiligste Salvator*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de*

Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze, 11, 2001, (29), p. 23-27.

40 - DE DEKEN Clothaire, *Ordehandhavers in de kerken van Maarkedal*, - *Businarias*, 1997, (2), p. 10-12; (3), p. 9.

Kerkbaljuws.

41 - DE LANGE S[ylvain], *Wie benoemde eertijds de koster van Opbrakel ?*, - *Triverius*, 31, 2001, (2), p. 14-21; (3), p. 8-16; (4), p. 9-13.

42 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Inventaris van het kerkarchief te Grotenberge (Zottegem)*, Zottegem, s.n., 2001, 34 p.

43 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Inventarissen van de parochiearchieven te Lierde*, (*Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Reeks II: Inventarissen*, 1), s.l., s.n., 2001.

44 - VERSCHAEREN J., *Inventaris van het archief van de kerkfabriek en van de andere parochiearchieven van Lieferinge*, (*Rijksarchief te Beveren. Toegangen in beperkte oplage*), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 19 p.

Kerkbestuur en -organisatie. Parochiewezen (262)

45 - DE LANGE Sylvain, *Pastoor Anthonius de la Fontaine tegen de wethouders van Opbrakel*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 243-272.

I.v.m. een rente naar aanleiding van herstellingswerken aan de toren van de Sint-Martinuskerk.

46 - DE RUYVER Luc, *Pastoors in Gontrode tijdens het Ancien Regime*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (3), p. 17-19.

47 - DE SCHRYVER Fredy, *Spreuken van de inhuldeging van Mijnheer Pastoor te Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 24, 2001, (2), p. 24-27.

Inhuldiging van pastoor Oscar De Bisschop in 1937.

48 - DE TROYER Roger, *Isidoor Temmerman pastoor te Heldergem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (4), p. 15-17.

Isidoor Temmerman (Erembodegem 1858 - Heldergem 1908).

49 - DE VUYST Julien, *Pastorale inkomsten en goederen van de kerk van Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 24, 2001, (1), p. 17-26.

Ten tijde van pastoor Bernardus Berlengee in de tweede helft van de 18de eeuw.

50 - DE WOLF Gilbert, *Jacobus Van Beneden, pastoor te Wieze van 1763 tot 1793*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (28), p. 27-39.

51 - DIERICKX Fons, *Dit is den handtboeck van den heer Carolus Le Corbisier pastor in Herderssem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 266-271.

Onroerende bezittingen van de pastorij en kapel van Herdersem met hun pachters in de tweede helft van de 18de eeuw.

52 - FRANSAER Frans, *Goud voor Hector De Pauw*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 328-331.

Gouden priesterjubileum van pastoor De Pauw.

53 - IMBO Gaston, *Pierre Joseph Resteleu 1757-1828 : priester, prediker, pedagoog en de naam 'Resteleu'*, - *De Heemschutter*, 2001, (179), p. 36-40.

Resteleu is een toponiem.

54 - LANGIE Fanny, *E.H. Joannes Augustinus Van De Putte, een martelaar ten tijde van de Franse Omwenteling*, - *Businarias*, 1999, (7), p. 12-14.

55 - LARNO Julia, *Twee eeuwen pastoors te Meilegem*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (4), p. 18-19.

56 - MARCHAND James, *Herinneringen aan pastoor Theofiel Praet (1875-1953)*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (3), p. 2-6.

In Munkzwalm.

57 - [PASTOOR], *Pastoor Robert Van Nuffel, pastoor te Schellebelle van 1966 tot 1987*, - *Rond de Stenen Linde*, 26, 2001, (1), p. 1-5.

Robert Van Nuffel (Moorsel 1911 - Aalst 2000).

58 - [PASTORALE], *Pastorale goederen en inkomsten van de kerk te Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (1), p. 4-9.

Van pastoor Joannes Franciscus Schepens.

59 - ROEST Frans, *In memoriam de E.H. Marc Devenyns, pastoor van Sint-Denijs-Boekel*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (3), p. 2-3.

60 - SCHEERLINCK John, *Verkoop van roerende goederen uit de pastorie van Aaigem - 1778*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (4), p. 84-86.

Van pastoor Claudius Willems (+ Brussel).

61 - SCHEPENS Erik, *Verzoek tot het bekomen van een onderpastoor - Erpe 1735*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (3), p. 49-51.

Met in bijlage een lijst van de communicanten van Erpe.

62 - SCHEPENS Erik L., *J.B. De Lantsheer, pastoor van Opbrakel, wenst verhoging van zijn wedde*, - *Triverius*, 30, 2000, (2), p. 18-23.

In bijlage : de verschillende diensten voor de overledenen van Opbrakel vanaf 1778 tot 1782.

63 - [SPERRE], *De Sperre 34 jaar pastoor te St. Maria Latem*, - *De*

Zwalmgalm, 1, 1996, (2), p. 4-6; (3), p. 2-6; (4), p. 2-6; 2, 1997, (2), p. 7-8.

Lodewijk Geltmeyer (Waasmunster 1839 - Sint-Maria-Latem 1919).

64 - VAN EFFELTERRE J., *Een merkwaardig pastoorsjubileum te Roborst in het jaar 1779*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (1), p. 13-15.

Over pastoor Judocus De Smedt.

65 - VAN LATEM Liontje, *Pastoor Sperre - Epiloog*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (2), p. 7-8.

Lodewijk Geltmeyer (1839-1919), pastoor te Sint-Maria-Latem.

Missionering (266)

66 - HOUTHAEVE Robert, *Pieter Jan De Smet s.j.. De Grote Zwartrok. Missionaris en Vredestichter*, Moorslede, in eigen beheer (Puitstraat 9), 2001, 496 p.

O.a. over zijn rol als stichter van de Karmel te Aalst.

67 - VINDEVOGEL Rose, *Personages in het Land van Rode : pater Van Durme Marcel*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 29, 2001, (113), p. 3-7.

Missionaris Scheutist in Oost-Mongolië (Balegem 1888-Hata 1920).

Kerkgeschiedenis (algemeen) (27)

68 - COCK Liesbeth, *Aken of Jeruzalem ? Het ontstaan en de hervorming van de kanonikale instellingen in Vlaanderen tot circa 1155*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (3), p. 210-212.

Recensie in de reeks 'Signalement' over het gelijknamige proefschrift van Brigitte Meyns.

Christelijke religieuze ordes (271)

69 - P[EERSMAN] J[aak], *D'Huysen by de pastorye' [sic]: een bouwwerk (1176-1777) van abt F. Vander Eecken*, - *NinoVVVekrant*, 2001, (16), p. 6.

Over het ontstaan van de Dekenijstraat en de bouw van huurwoningen in de Biezenstraat te Ninove.

70 - BIJSTERVELD A.J.; VAN DE PERRE Dirk, *Het mirakelboek en de stichtingsgeschiedenis van de Ninoofse abdij*, - *Oost-Vlaamse Zanten*, 76, 2001, (4), p. 393-396.

Boekbespreking.

71 - BIJSTERVELD Arnoud-Jan, *'s Levens felheid op het spoor : het belang van het Ninoofs mirakelboek en de stichtingsgeschiedenis voor de cultuurgeschiedenis*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (3), p. 199-206.

Rede uitgesproken te Ninove op 7 juni 2001 bij de voorstelling van het boek van A.J. Bijsterveld en D. Van de Perre 'Het Mirakelboek en de Stichtingsgeschiedenis van de Ninoofse Abdij'.

72 - BIJSTERVELD Arnoud-Jan A.; VAN DE PERRE Dirk; BRAEKMAN W.L. (med.); COCK M. (med.); VAN MOOLENBROEK J.J. (med.), *Het Mirakelboek en de Stichtingsgeschiedenis van de Ninoofse Abdij. Liber miraculorum Sancti Cornelii Ninivensis - Historia fundationis Ninivensis abbatiae - De Boete. Inleiding, tekstuitgave en vertaling (With an English Summary)*, (*Symbolae Facultatis Litterarum Lovaniensis. Series B*, 24), Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2001, VIII-200 p.

Met registers van persoons- en plaatsnamen.

73 - DE CLERCK Donatiaan; WOLF Gabriel (med.), *Hagiologion. Levensbeelden van heiligen, zaligen en gedenkwaardige personen van de premonstratenzerorde. Nederlandse uitgave*, Windberg (D), Poppe-Verlag / Prämonstratenser-Abtei, 2001.

Met vermelding van volgende Ninovienses: Aegidius (XIII), Arnoldus de Schwalma, Arnoldus Wala, Arnulphus van Velzeke, Gilbertus (XII), Johannes van Avesnes, Matthias van Scornay, Michael Van Maele.

74 - DE COSTER Gerd, *Het begijnhof van Dendermonde (ca. 1220 - ca. 1585)*, - *Gedenkschriften van de Oudheidkhundige Kring van het Land van Dendermonde*, 16, 1997, p. 4-176.

M.v.v. bezittingen van het Begijnhof o.m. in Lede, Mespelare, Wichelen, Wieze.

75 - DE LOOSE Willy, *Een verdienstelijk Haaltenaar*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 8-11.

Petrus Ottoy (Haaltert 1764 - Park 1840), overste van de abdij van Park.

76 - JORDAN Erin, *The success of the order of Saint Victor : a comparative study of the patronage of canonical foundations in thirteenth century Flanders and Hainaut*, - *Revue d'Histoire Ecclésiastique*, 96, 2001, (1-2), p. 5-33.

M.v.v. Ninove en Beaulieu.

77 - MAES Marcel; MAES Wim, *Refuge "De Rame" van de abdij van Ename in Pamele-Oudenaarde*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 36, 1999, p. 233-260.

78 - MAJERUS P., *Ordres mendiants anglo-irlandais en Belgique. Monasticon, (Introduction bibliographique à l'histoire des couvents belges antérieure à 1796*, 43), Bruxelles, Archives Générales du Royaume, 2001, 503 p.

Met vermelding van de karmelietessen te Aalst.

79 - [MOZAIEK], *Mozaïek van de Vlaamse begijnhoven, het verhaal en de boodschap*, - *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 33, 2001, (4), p. 24-40.

O.m over het begijnhof van Aalst.

80 - P[EERSMAN] J[aak], *De pastorie van Outer : bouwwerk van abt Ferdinand Vander Eecken (1773-1775)*, - *NinoVVVekrant*, 2001, (14), p. 6-7.

81 - TEIRLINCK Frank, *Frederik Van Langenhove (1820-1893), monnik van Affligem te Dendermonde (1847-1857) in de bres voor zijn familie*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 20-37.

82 - VAN AERSCHOT Suzanne; HEIRMAN Michiel; DECRETON Jan (fotografie); DECRETON Wim (fotografie), *Vlaamse begijnhoven. Werelderfgoed*, Leuven, Davidsfonds, 2001, 272 p.

Met vermelding van Aalst.

83 - VAN DE PERRE Dirk, *Het Ninoofse 'Liber miraculorum' opnieuw uitgegeven en vertaald*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 84, 2001, (12), p. 601-604.

84 - VAN DE PERRE Dirk, *De relatie tussen vier dertiende-eeuwse kroniekteksten uit de Ninoofse abdij*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (4), p. 287-296.

85 - VANDEN BOSCH G., *Monasticon van de geschoeide karmelieten en geschoeide karmelietessen in de Zuidelijke Nederlanden en het Prinsbisdom Luik. 1, (Bibliografische inleiding tot de Belgische kloostergeschiedenis vóór 1796*, 45), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 335 p.

Met vermelding van de geschoeide karmelieten in Geraardsbergen (1466-1797).

86 - VANDERPUTTEN Steven, *'Tot nut van de zonen van deze abdij' : monastieke geschiedschrijving tot het einde van de vijftiende eeuw in sociaal perspectief*, - *Trajecta*, 10, 2001, (3), p. 193-208.

I.v.m. een conflict tussen de priorij van Sint-Andries-Brugge en de abdij van Affligem (12e eeuw).

87 - VERHOOSELE Françoise, *Het Karmelietenklooster te Bottelare, vroeger en nu*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (114), p. 11-18.

88 - VERLEYEN Wilfried (o.s.b.), *Het cartularium van Affligem*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 84, 2001, (7-11), p. 319-332.

89 - D'HAESE Anselme, Frère Denis. Ancien Vicaire Général de l'institut des Frères des Ecoles Chrétiennes 1882-1971, Rome, s.n., 2001.

Broeder Denis (Alfons De Schepper, ° Haaltert) trad in bij de Broeders van de Christelijke Scholen en was van 1919 tot 1926 directeur van het Sint-Lucasinstituut te Gent. Van 1952 tot 1956 leidde hij de orde van de Broeders te Rome.

90 - BAELE Rita, *Korte geschiedenis van het klooster van Hundelgem*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (2), p. 7-8.

91 - BLATON Marc, *Honderd jaar klooster en school te Sint-Maria-Latem*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (4), p. 4-6.

92 - DE MERLIER Dirk, *Mère Placide, zuster van Liefde van Jezus en Maria*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 9-11; (6), p. 7.

Maria Theresia Van der Gauwen (1769-1844) uit Etikhove.

93 - DE NOYETTE Guy, *Terugblik op 123 jaar kloostergemeenschap te Roborst*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (1), p. 5-9.

Zusters van het Heilig Hart van Maria.

94 - [KLOOSTER], *Het klooster te Herdersem bestaat 140 jaar...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 263-265.

95 - ROEST Frans, *50 jaar klooster te Rozebeke*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (2), p. 19-22.

In 1969.

Protestantse Kerken (283/289)

96 - [PROTESTANTISME], *Het protestantisme in onze streek*, - *Businarias*, 1998, (4), p. 18-19; (5), p. 5.

97 - VAN DROOGENBROECK Edgard, *Nog over de Geuzenpaternoster*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 6-8.

3. SOCIALE WETENSCHAPPEN

Demografie. Migratie (314)

98 - CAUDRON Freddy, *En heeft ons vertoond een kind zonder leven...*, - *Liniaal*, 24, 2001, (1), p. 12-14.

Over doodgeboren kinderen en kindersterfte in Nieuwerkerken in de 19de eeuw.

99 - DEBRUSSON Marc, *The decline of infant mortality in the Belgian districts at the turn of the 20th century*, - *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 31, 2001, (3-4), p. 497-527.

100 - DECLERQ Tom, *Gentbrugge, 1796-1866: bijdrage tot een gezinssociologische studie*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

101 - DEJONGH Guy, *Bevolking en voeding in een premoderne economie : onderzoek naar de demografische en agrarische groei van de Zuidelijke Nederlanden / België in de eeuw 1750-1850*, - *Het Tijdschrift van de Dexia Bank*, 55, 2001, (1/215), p. 27-43.

102 - DEVOS Isabelle, *Te jong om te sterven : de levenskansen van meisjes in België omstreeks 1900*, - *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 26, 2000, (1), p. 55-75.

Met statistische gegevens over Aalst (1890-1910).

103 - MATTHIJS Koen, *De Mateloze Negentiende Eeuw. Bevolking, huwelijk, gezin en sociale verandering*, Leuven, Universitaire Pers, 2001, XIX-296 p.

De studie is gebaseerd op het onderzoek van huwelijkssluitingen uit de periode 1800-1913 in Leuven, Aalst en Bierbeek.

104 - VUYLSTEKE Marc, *De samenstelling van de bevolking in Maarkedal*, - *Businarias*, 1997, (2), p. 8-9.

105 - DESREUMAUX John, *'t Was een lust te hooren veel Vlaemse jeucht in Sparen-stadt... : Vlamingen en andere immigranten in Haarlem anno 1590*, - *Vlaamse Stam*, 37, 2001, (7-8), p. 293-316.

O.m. uit Aalst, Merelbeke, Nederename.

106 - VAN DIGGELE Willem, *Uitwijkelingen vanuit de Zuidelijke Nederlanden naar Schiedam*, - *Vlaamse Stam*, 37, 2001, (7-8), p. 317-344.

M.v.v. Azeel (= Herzele ?).

Feodaliteit (321)

107 - VUYLSTEKE Marc, *Het Land tussen Marke en Ronne*, - *Businarias*, 1998, (4), p. 11-12.

Binnenlandse Politiek (323)

108 - HIEL Roger, *Uit de jaren stillekes...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 451-454.

Over de gemeentefusies in de Faluintjes.

Verkiezingen (324)

109 - BAGUET Paul, *Gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 te Brakel*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 14-15; (2), p. 22-23.

110 - BAGUET Paul, *Kiespamflet van het Liberaal-Socialistisch kartel betreffende de gemeenteraadsverkiezingen van 12 oktober 1958 te Nederbrakel*, - *Triverius*, 30, 2000, (2), p. 65-68; (3), p. 15-25.

111 - BAGUET Paul, *Kiespamfletten betreffende de gemeenteraadsverkiezingen van 12 oktober 1952 te Nederbrakel*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 47-53.

112 - DE PAUW Walter, *Bitsige verkiezingsstrijd in 1921 te Sint-Lievens-Houtem*, - *Darcos*, 18, 2001, (1), p. 1-7; (2), p. 15.

113 - DE VUYST Julien, *Politieke betrokkenheid van Moorselse pastoor*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 200-203.

Over pastoor Augustus De Haerne (Ieper 1806-Ninove 1870) en de verkiezingen van 1848.

Emigratie (325.1/2)

114 - MAROYE Marc, *Het levensverhaal van Clara De Rodder, Horebeekse emigrante in Manitoba, Canada*, - *Triverius*, 31, 2001, (3), p. 17-25.

Politieke partijen en bewegingen (329)

115 - DE LOOSE Willy, *Denderhoutem - Daensisme*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (1), p. 6-7.

Reactie uit 'Klokke Roeland' (30/10/1904) na het overlijden van advocaat De Backer, en uit 'De Werkman' (18/05/1921) na verkiezingsoverwinning der Vrije Democraten.

116 - DE TURCK Willy, *De stichting van het Priester Daensfonds*, - *Daens Vandaag*, 25, 2001, (4), p. 5-28.

117 - HOET Maarten Joris, *De geschiedenis en de werking van de Volksunie-Aalst 1955-1976*, Leuven, KULeuven (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

118 - IMBO Gaston, *De Nauw Guillaume 1880-1965 en de doorbraak van de socialistische partij te Geraardsbergen*, - *De Heemschutter*, 2001, (177), p. 9-24.

119 - V.C. F., *Daensisten in Lebeke en Kerksken*, - *Daens Vandaag*, 25, 2001, (2), p. 10-12.

M.v.v. Denderhoutem, Kerksken, Nederhasselt, Outer.

120 - V.C. F., *Jules Terryn*, - *Daens Vandaag*, 25, 2001, (1), p. 10-11.

Jules Terryn (1890-1972).

121 - VAN TRIMPONT Marc, *Het Blok in Geraardsbergen*, - *De Heemschutter*, 2001, (179), p. 23-35.

Over het Belgisch Nationaal Blok (BNB) tijdens de Koningskwestie.

Economie. Sociaal-economische geschiedenis (33)

122 - DE WINNE Auguste, *Door arm Vlaanderen*, Leuven, Van Halewyck, 2001, 159 p.

Dit werk uit 1903 kende reeds een eerste heruitgave in 1982 (Bibliografie 1985, nr. 3355). Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Herzele, Ninove.

Vakbeweging. Lonen. Arbeid en tewerkstelling (331)

123 - DE BUYSSCHER J., *Het gildeleven te Ronse*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 291-296.

124 - DE SUTTER Prosper, *Algemeen Christelijk Vakverbond (A.C.V.) Nieuwerkerken (1907-1976)*, - *Liniaal*, 24, 2001, (1), p. 5-12.

125 - DE SUTTER Prosper, *Algemeen Christelijk Werkersverbond (A.C.W.)(1949-1976)*, - *Liniaal*, 24, 2001, (2), p. 9-21.

126 - ROEST Frans, *Oorsprong van de Gilde St. Hermes Roborst*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 17-18.

127 - [SACKDRAEGERSCHAP], *Het Sackdraegerschap te Geraardsbergen 1662-1887*, - *De Heemschutter*, 2001, (180), p. 12.

128 - VAN DEN EECKHOUT Rita, *1979 : K.V.L.V. Erondegem-Ottergem bestaat vijftig jaar*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (3), p. 60-61.

129 - VAN LANGENHOVEN Bart, *De landelijke beroepsverenigingen in Erpe-Mere (1898-1925)*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (3), p. 45-49.

130 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De Fransmans, seizoenarbeiders uit onze streek*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 16-17; (2), p. 35-37; (3), p. 3-7; (4), p. 4-7.

Met genealogie van Victor Beké (19e en 20e eeuw).

131 - VAN LATEM Leontje, *Met de bezatze over de schreve*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (3), p. 19-20.

Seizoenarbeid in Frankrijk.

Grond en Bodem (332)

132 - DE SMET Ginette, *Gekrakeel omtrent de Oude Schelde*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (1), p. 3-9.

In Melle.

Coöperaties. Economische organisatievormen (334)

133 - LAPLASSE Jan, *De archieven van de socialistische verbruikscoöperaties in Ronse, Geraardsbergen en Lokeren*, - *Brood & Rozen*, 6, 2001, (2), p. 50-59.

134 - VAN DER SPEETEN J[ozef], *De Boerengilde van Okegem (1923-1971)*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 26, 2001, (1-2), p. 1-52.

Belastingen. Heffingen (336.22)

135 - VAN DROOGENBROECK Edgard, *Horebeekse burgers protesteren tegen belastingen in 1794*, - *Triverius*, 31, 2001, (2), p. 24-26.

136 - VAN MELLO Raphaël, *Barrière- of barreelrechten*, - *Triverius*, 30, 2000, (2), p. 57-64.

Met kanttekeningen door André Premereur.

137 - VERGRACHT Paul, *Geschil tussen de Baronie van Eine en de abdij van Ename*, - *Westerring. Contactblad Heemkring Westerring*, 8, 2001, (32), p. 7.

Over het betalen van de tol op de Pontweg in 1733.

Geldwezen. Muntvondsten (336.7)

138 - BEECKMANS Luc, *Een 18de-eeuwse zilverschat uit Brakel (O.-Vl.)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 203-221.

139 - DEGRYSE Karel, *Boekhouders, notarissen, stadsboden en factors : het succesverhaal van sommige 'financiële experten' te Antwerpen tijdens de 18de eeuw*, - *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 84, 2001, (1-3), p. 43-62.

O.m. hun betrekkingen met het bestuur van het Land van Aalst en de stad Aalst.

Handel (339)

140 - VAN DROOGENBROECK Edgard, *Brieven uit Batavia : de Horebeekse geuzenfamilie Van den Berghe in dienst van de V.O.C. (= Verenigde Oostindische Compagnie)*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 31-43; (2), p. 24-39; (3), p.26-32; (4), p.39-46.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 71.

Recht. Criminaliteit. Notariaat (34)

141 - BRAEKMAN W.L., *Optekening van het gewoonterecht van Munkzwalm in de vijftiende eeuw*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (4), p. 279-286.

142 - LIESSENS Gerrit, *Sprokkelingen uit het Land van Rotselaar*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (1), p. 21; 41, 2001, (1), p. 20-21.

Getuigenis in 1781 over de dood te Aaigem van Huybrecht Uyttersprot van Heldergem.

143 - BUYCK J.; ROTTHIER I. (bewerkt door), *Inventarissen van de archieven van de centrale gevangenis te Gent (1773-1935) en van de hulpgevangenis te Gent (1827-1940)*, (*Rijksarchief te Beveren. Inventarissen*, 62), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 318 p.

144 - CAUDRON Freddy, *Bekent in torture sittende*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 346-374.

Proces van Pieter De Smet en Adriaen Verhaeghen in 1670 voor het Leenhof van Aalst.

145 - CRABBE Herman, *Jeugdmisdadigheid te Baardegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 257-262.

In 1942.

146 - DE KOKER Bart, *15 augustus 1781 : onrust in het Hof ten Dorent te Burst*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (3), p. 61-62.

147 - DE KOKER Bart, *Een overmoedige knecht te Burst, 1754*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (4), p. 90.

148 - DE LOOSE Willy, *Luguber spektakel te Kerksken - 1824*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 15.

Verdrinking.

149 - DE LOOSE Willy, *Vreselijke misdaad te Haaltert in 1910*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (2), p. 12-13.

150 - DE LOOSE Willy; SCHEERLINCK John, *Pasgeboren kind vermoord in Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 13-14.

In 1762.

151 - DE METS Rudy, *130 jaar geleden te Deftinge : een stoutmoedige nachtelijke diefstal in het Hof te Muizenholle*, - *Triverius*, 31, 2001, (4), p. 23.

152 - DE VENTER Marc, *Een vechtpartij in de Nukerkse kerk eind vorige eeuw*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 16-18.

153 - DUPREZ M[ichel], *Beerlegemse sjoemelaar in 1784 veroordeeld tot tuchthuis*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (2), p. 19.

Pieter Ludovicus De Clercq.

154 - LANGIE Fanny, *Moord op de Koppenberg*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 25-30.

Te Melden in 1811.

155 - LARNO Julia, *Moord te Meilegem*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (1), p. 17-18.

Moordlied uit 1904.

156 - MERTENS D., *Criminelen uit de stad en de kasselrij Aalst in de 18de eeuw*, Aalst, s.n., 2001.

Bevat ca. 840 persoonsnamen.

157 - MERTENS Dries, *Criminaliteit in de stad Aalst en op het platteland van het Land van Aalst tijdens de 18de eeuw*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (2), p. 115-142; (4), p. 241-269.

158 - TEMMERMAN Maurice, *Waar stond de "muyte" of de gevangenis van Erondegem ?*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (3), p. 45-46.

159 - UYTTERSPROT Marc, *Criminelen uit de stad en de kasselrij Aalst in de 18de eeuw*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (4), p. 297.

Boekbespreking in de reeks "Signalement".

160 - VAN EFFELTERRE Jozef, *Proces van Charles-Manuel Baron de Norman van Sint-Maria-Oudenhove tegen de burgemeester en schepenen van Sint-Goriks-Oudenhove en Michelbeke*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 109-111.

Charles Manuel De Norman (1731-1800). Volgens een arrest van 1773.

161 - CAUDRON Freddy, *Van lepelgeld naar leep geld*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (3), p. 58-59.

Over het lepelrecht van het Aalsters Hospitaal in 1759-1761.

162 - VAN ISTERDAEL Herman; DECRITS Marc, *Alfabetische index op de erflaters en erfgenamen in de boedelinventarissen (staten van goed) behorend tot de archieven van de schepenbanken van Sint-Antelinks-Woubrechtegem en Holbeke (1624-1795)*, (*Rijksarchief te Ronse. Toegangen in beperkte oplage*, 15), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 46 p.

163 - BRAET André, *Notariële archieven*, - *Dender-stam. Tweemaandelijks informatieblad van de V.V.F. Aalst*, 21, 2001, (2), p. 13-17; (3), p. 7-12; (5), p. 14-15.

Inventaris van het notariaat O. Tibbaut (Aalst) in het Rijksarchief te Beveren-Waas. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 83.

164 - VELLE Karel (eindred.), *Inventaris van de archieven van het parket te Gent (jeugdparket (1913-1989)) en het parket te Leuven (1873-1994), van de rechtbanken van eerste aanleg te Gent (jeugdrechtbank (1912-1983)), Leuven (jeugdrechtbank (1912-1966)), Oudenaarde (algemeen (1918-1975 (1980)), burgerlijke rechtbank (1875-1988), correctionele rechtbank (1918-1972 (1981)) en jeugdrechtbank (1912-1970)) en Turnhout (burgerlijke rechtbank (1853-1922), correctionele rechtbank (1855-1902) en jeugdrechtbank (1912-1923)), van de rechtbank van koophandel te Sint-Niklaas (1811-1983) en van de vredegerechten te Aarschot (1936-1970), Arendonk (1865-1970), Gistel (jaar V (1796/1797)-1971), Glabbeek (1936-1970), Haacht (1936-1970), Hoogstraten (1908-1973), Leuven 1 (1939-1968), Leuven 2 (1965), Oostende (1871-1970), Sint-Gillis-Waas (1828-1970) en Tienen (1936-1970). Diverse overdrachten*, (*Rijksarchief te Beveren. Inventarissen*, 65), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 164 p.

165 - BOUDREZ F.; VAN CAMP C. (i.s.m.); DHONDT J. (i.s.m.), *Inventarissen van de archieven van de rechtbanken van eerste aanleg-jeugdrechtbanken te Antwerpen (1916-1917), Brugge (1912-1938), Dendermonde (1943), Gent (1912-1971), Hasselt (1912-1968), Kortrijk (1929-1952), Leuven (1912-1967), Mechelen (1912-1960), Oudenaarde (1912-1966), Tongeren (1919-1942) en Veurne (1912-1957)*, (*Rijksarchief te Beveren. Inventarissen*, 60), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 66 p.

166 - VELLE Karel; DE VOS Nadine (i.s.m.); GARCET François (i.s.m.); GENBRUGGE Maarten (i.s.m.), *Inventarissen van de archieven van de vredegerechten Assenede (1844-1973), Deinze (1915-1972), Eeklo (1883-1972), Hamme (1863-1973), Kaprijke (1808-1970), Nevele (1906-1970), Ninove (1846-1992), Oudenaarde (1807-1983), Sint-Maria-Horebeke (1858-1970), Waarschoot (1820-1970) en Zele (1796-1973). Overdrachten 1999-2000*, (*Rijksarchief te Beveren. Inventarissen*, 61), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 107 p.

Taken van de overheidsorganen (351)

168 - BAGUET Paul, *De burgerwacht van weleer : kaders van officieren en bevelhebbers te Nederbrakel*, - *Triverius*, 31, 2001, (4), p. 14-22.

169 - DUBOIS Gilbert, *De Gendarmerie-Rijkswacht te Ronse*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 151-242.

Vanaf de 18de eeuw tot 1940.

170 - IMBO Gaston, *Constant Marie Bernard Van Crombrugghe (1818-1895) politiecommissaris en brandweercommandant*, - *De Heemschutter*, 2001, (179), p. 9-19.

Met genealogie.

171 - ROEST Frans, *Herinneringen aan champetter Albert T'Siobbel, veldwachter te Roborst en Rozebeke*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (2), p. 2-5.

172 - ROEST Frans, *De veldwachter is niet meer*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (4), p. 7-10.

173 - SANDERS Daan, *Vergelijkend onderzoek naar de "Police Generale" in het departement van de Isère en het departement van de Schelde tijdens het Directoire (1795-1799)*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

174 - VELLE Karel, *Gemeentelijke politiereglementen als bron voor de volkscultuur*, - *Volkskundige Kroniek van de Koninklijke Bond der Oost-Vlaamse Volkskundigen*, 9, 2001, (3), p. 95-115.

O.m. in Herzele, Hillegem, Merelbeke, Sint-Lievens-Houtem, Vurste, Welle, Zottegem.

175 - IGUAL-PACHECO M. e.a., *125 jaar Brandweer Aalt*, Aalst, s.n., 2001.

Brochure.

176 - VAN DRIESSCHE Luc, *Grote brandramp te Wieze*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (28), p. 26.

Bericht uit "De Werkman" van Pieter Daens in 1893.

Lokaal, regionaal en centraal bestuur (352/354)

177 - BLATON Marc, *Nederzwalm-Hermelgem naar aanleiding van 150 jaar fusie*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (4), p. 10-14.

178 - DE LOOSE Willy, *Haaltenaren contra hun burgemeester in 1803*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (1), p. 3-6.

Over burgemeester Adriaan Ruyssinck.

179 - DE SMEDT Oscar, *Politieke geschiedenis Wieze 20ste eeuw*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (30), p. 4-39.

180 - DE SMET Nico, *Het Gentbrugse politieke leven tussen 1940 en 1976*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (110), p. 25-29.

181 - DE SMET Nico, *De juridische moeilijkheden bij de aankoop van het Braemkasteel door de gemeente te Gentbrugge*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (111), p. 2-6.

182 - DE SMET Nico, *Voordries groen : een Gentbrugs politiek dossier van formaat*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (114), p. 3-10.

183 - DUPREZ Michel, *St.-Denijs-Boekel : dorpspolitiek in de vorige eeuw*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (3), p. 13-15.

184 - DUPREZ M[ichel], *Nederzwalm : dorpspolitiek in de vorige eeuw*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (1), p. 2-5.

185 - HANTSON Raymond, *Lijst der stadsmagistraten van de stad Ronse (1953-2000)*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 61-72.

186 - HEYVAERT Herman, *Dominicus Triest, burgemeester van Wieze van 1811-1822*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (28), p. 4-11.

Dominicus Triest (Gijzegem 1784 - Gijzegem 1864).

187 - MADDENS Niklaas, *Hoogmosscher in Kortrijk-Buiten : de heerlijheid, het pachtgoed, het landhuis*, - *De Leiegouw*, 40, 1998, (1), p. 3-84.

Tot de heren van Hoogmosscher behoorde Frans Van Zuylen (Aalst 6/2/1533 - Rijsel 10/4/1596), heer van Erpe, en nakomelingen van hem.

188 - MADDENS N[iklaas], *Niet elke stad is een stad : de steden van het Graafschap Vlaanderen en later van West- en Oost-Vlaanderen*, - *De Leiegouw*, 42, 2000, (2), p. 139-143.

M.v.v. Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Ronse, Zottegem.

189 - VAN DEN NEST Gabriël, *4 generaties - 5 burgemeesters : de burgemeestersfamilie Coppens te Lede*, - *Jaarboek van de Heemkundige Kring Heemschut Lede*, 28, 2001, p. 1-28.

190 - VAN ISTERDAEL Herman, *Het archief van de heer (1348-1811), het leenhof (1366-1794) en de schepenbank (1616-1793) van Steenhuize*, (*Rijksarchief te Ronse. Inventarissen*, 36), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 73 p.

191 - VAN ISTERDAEL Herman, *De archieven van de heer (1648-1791), het leenhof (1647-1795) en de schepenbank van Isselmoregem*

(1645-1795) en van de heerlijkheden enclaves in het grondgebied, (*Rijksarchief te Ronse. Inventarissen*, 33), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2000, 56 p.

192 - VAN ISTERDAEL Herman, *De archieven van de heer en van de schepenbank van Burst, Bambrugge, Zonnegem en Kottem (1561-1797) en van de heerlijkheid Ten Doorent (1646-1795)*, (*Rijksarchief te Beveren. Inventarissen*, 58), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2000, 77 p.

193 - VAN ISTERDAEL Herman, *De archieven van het leenhof (1609-1796) en de schepenbank van Hundelgem (1606-1800)*, (*Rijksarchief te Ronse. Inventarissen*, 35), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 51 p.

194 - VAN ISTERDAEL Herman, *De archieven van het leenhof (1734-1795) en de schepenbank (1687-1795) van de heerlijkheid Heuverhuis, Wannegem en Lede en van de heerlijkheden Rubimont, Hermansche en Zwevegemse*, (*Rijksarchief te Ronse. Inventarissen*, 34), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2000, 25 p.

195 - VERNAEVE Wilfried, *Regesten op de Wettelijke Passeringen van de Stad Aalst. 1: 3 juli 1700 - 31 december 1708 (Registers nr. 1368-1372 van het Oud Archief Aalst ...)*, Aalst, Dirk Martenscomité i.s.m. de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst, 2001, 6+77+79 p.

In een 13-delige reeks zullen de Aalsterse schepenakten uit de 18de eeuw worden ontsloten. Dit eerste deel omvat meer dan 600 akten uit de registers, bewaard in het Aalsterse Stadsarchief. Indices op persoonsnamen, plaatsnamen, huisnamen, beroepen en een chronologische tabel.

196 - VERNAEVE Wilfried, *Regesten op de Wettelijke Passeringen van de Stad Aalst. 2: januari 1709 - april 1714 (Registers nr. 1373-1377 van het Oud Archief Aalst ...)*, Aalst, Dirk Martenscomité i.s.m. de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst, 2001, 6+74+74 p.

197 - DE COCK Louis, *De baronie van Boelare*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (2), p. 48-51.

198 - DECRITS Marc, *Inventaris van het kabinetsarchief (1974-1988) van minister van Staat Herman Fr. De Croo*, (*Rijksarchief te Ronse. Toegangen in beperkte oplage*, 17), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 531 p.

Defensie. Krijgsgeschiedenis (355)

199 - CARIJN Jakie, *Adjudant-vlieger Isidoor Carijn uit Roborst*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (4), p. 15-17.

200 - DE CLERCK Jan C.A., *De oude wapenbroeders van Baerdegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 10-19.

Vereniging van oud-soldaten van het Belgisch leger gesticht in 1903.

201 - DE TROYER Roger, *Pauselijke zouaven*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (2), p. 6-7.

202 - DE TROYER Roger, *Pauselijke zouaven uit Aaigem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (2), p. 44; (3), p. 59.

Joannes Josephus Van Boxstael en Aloïs Beernaert.

203 - VAN DRIESSCHE Luc, *Koreastrijder Willy Van Driessche (1928-1951)*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (29), p. 14-22.

Wereldoorlogen (355 WOI/WOII)

204 - WAEGEMAN Werner, *Speurtocht naar gedenktekens van oud-strijders*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (2), p. 9-12.

Uit de eerste en tweede wereldoorlog.

205 - DE NOYETTE Guy, *Noodgeld en rantsoeneringsbons tijdens de beide wereldoorlogen in de Zwalmstreek*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (3), p. 10-13.

206 - DE NOYETTE Guy, *Oorlogsslachtoffers te Zwalm*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (3), p. 24-26.

207 - DE SMET Lucien, *Balegem tijdens de Eerste Wereldoorlog* , - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (111), p. 25-30; (112), p. 9-14; 29, 2001, (113), p. 28-34; (115), p. 18-25; (116), p. 9-13.

208 - DE SMET Nico, *Gentbrugge in de Eerste Wereldoorlog*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (111), p. 7-19.

209 - DE ZAEYTIJDT Adelin, *De smokkelroute in het etappengebied*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 11-13.

In de Eerste Wereldoorlog.

210 - DOLDERER Winfried, *Activistische ballingen in Duitsland na de Eerste Wereldoorlog*, - *Wetenschappelijke Tijdingen*, 59, 2000, (2), p. 67-98; (3), p. 131-161; (4), p. 195-225.

Over Hector Plancquaert, Leo Delfos en Pieter Mertens.

211 - VANNERUS J. (commencé par); TALLIER P.-A. (entièrement revu, complété et introduit par), *Inventaire des archives de la Commission d'enquête sur la violation des règles du droit des gens, des lois et des coutumes de la guerre (1914-1926)*, (*Archives générales du Royaume. Inventaires*, 298), Bruxelles, Archives générales du Royaume, 2001, 178 p.

211bis - CASSIMAN Piet, *De familie Aelbrecht-De Ridder uit de Schuurkenstraat te Lebbeke, slachtoffer van de beschieting van Eerdegem-Kouter in 1940 te Baardegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 149-151.

212 - DE BOECK Dirk, *60 jaar geleden : op de vlucht voor oorlogsgeweld : herinneringen bij een oude foto...*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (2), p. 35-37.

In Erondegem en Erpe.

213 - DE ZAEYTIJDT Adelin, *De bevrijding in 1944 : iets om nooit te vergeten*, - *Businarias*, 1999, (9), p. 27-29.

214 - LAMARCQ Danny, *"Als de zon ondergaat, kijk ik er altijd naar toe : daar ligt dan België" : het tragisch levensverhaal van Lucien Plasschaert (1922-1945)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 71-98.

Zottegems werkweigeraar in de Tweede Wereldoorlog.

215 - ROBBERECHTS Wouter, *"De partisanen van het bevrijdingsleger in volle bedrijvigheid te Aalst". Het gewapend verzet te Aalst (1940-1945)*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

216 - VAN DE CASTEELE André, *Weintenzen-Door*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (2), p. 15-16.

Isidoor Carijn (1900-1970), piloot in de tweede wereldoorlog.

217 - VAN DER SPIEGEL Wouter, *(On)schuld en boete : collaboratie, repressie en epuratie in twee katholieke basisscholen te Aalst (1940-1962)*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (2), p. 73-114.

Het betreft de Parochieschool St.-Jozef en de Basisschool Sint-Maarten-Instituut (SMI).

218 - WAEGEMAN Werner, *Relaas van de ongelijke strijd tussen het Duitse en het Belgische leger*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (1), p. 7-13.

In de Tweede Wereldoorlog.

Maatschappelijk werk. Verzekeringswezen (36)

219 - DE COOMAN Geertrui, *De levensstandaard in Oost-Vlaanderen in de 18e en eerste helft van de 19e eeuw op basis van antropometrische indicatoren*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

220 - DE SUTTER Prosper, *Bond van Grote en van Jonge Gezinnen (B.G.J.G. 1927-1999)*, - *Liniaal*, 24, 2001, (3), p. 5-14.

Onderwijs (algemeen) (372/373)

221 - MAROYE Marc, *Bijdrage tot de geschiedenis van het onderwijs te Everbeek*, - *Triverius*, 30, 2000, (2), p. 40-48; (4), p. 18-27.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 115.

222 - HUYGHEBAERT J., *Een honderdtal kostschoolhouders uit het huidige West- en Oost-Vlaanderen 1770-1830*, - *Biekorf*, 98, 1998, (3), p. 201-223.

M.v.v. Aalst, Bottelare, Denderwindeke, Gavere, Geraardsbergen, Gijzegem, Melle, Onkerzele, Ronse, Wichelen, volgens annonces uit 'De Gazette van Gend'.

223 - SCHREVER Albert, *Iconografie van vijf 19de-eeuwse schoolgebouwen*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (28), p. 16-18.

Bespreking van prenten voor het Instituut der Zusters van Maria-Jozef, de school der Jozefieten, het Sint-Catharinacollege, de school van Hunnegem en de Rijksschool te Geraardsbergen.

224 - CAUDRON Freddy, *Meer onderwijs ? Allez jong !*, - *Liniaal*, 24, 2001, (2), p. 22-24.

225 - DE VROEDE M., *Parochiale clerus en lager onderwijs in het zuiden van het koninkrijk der Nederlanden, 1815-1830*, - *Trajecta*, 10, 2001, (1), p. 3-15.

Goed bruikbaar voor het hele gebied van het Land van Aalst en vermelding van Dikkelvenne, Goeferdinge, Haaltert, Ninove, Oordegem, Schendelbeke, Sint-Denijs-Boekel.

226 - VUYLSTEKE Marc, *Het onderwijs te Nukerke in de eerste helft van de 19de eeuw*, - *Businarias*, 1999, (7), p. 23-28.

227 - KERKHOVE Herman, *Het klokje van het College blijft ... stom en doods...*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 49-54.

Volwassenenwerk. Vormingswerk (374.7)

228 - DE TEMMERMAN Ignace, *Op de bres voor cultuur. 75 jaar Davidsfonds [Zottegem]*, Zottegem, s.n., 2001, 69 p.

229 - VAN VELTHOVEN Harry; TYSSENS Jeffrey, *Vlaamsch van taal, van kunst en zin. 150 jaar Willemsfonds (1851-2001)*, Gent, Willemsfonds i.s.m. Liberaal Archief, 2001, 256 p.

Geen registers. Met vermelding van lokale afdelingen in Aalst, Balegem, Brakel, Denderleeuw, Erpe-Mere, Gavere, Gentbrugge, Geraardsbergen, Herdersem, Herzele, Kluisbergen, Maarkedal, Melle, Merelbeke, Ninove, Oosterzele, Ronse, Serskamp, Sint-Lievens-Houtem, Zottegem, Zwalm.

Universitair onderwijs (378)

231 - IMBO Gaston, *Arthur Vierendeel (Leuven 10/04/1852-Ukkel 08/11/1940)*, - *De Heemschutter*, 2001, (180), p. 15-25.

Ingenieur en professor in Leuven.

Toerisme. Vrijetijdsbesteding (379.8)

232 - BLATON Marc, *Over kerk, IJzerkotmolen en Klein Zwitserland*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 9.

233 - BLATON Marc, *Wijlegem een verloren hoekje*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 21.

234 - DE COCK Louis, *Het stadhuis van Geraardsbergen : een ideale locatie voor de toeristische dienst*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (5), p. 144-148.

235 - DE COCK Louis; VANDEN HERREWEGEN Anne-Marie, *Viane : driemaal begraven, driemaal herrezen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (1), p. 11-15.

236 - DIRIKEN Pierre, *Geogids Vlaamse Ardennen. 1: Het landschap. 2: De nederzettingen. 3: De steden Ronse, Oudenaarde en Zottegem*, 3 dl., Brussel, Carto, 2001, 160 en 144 en 128 p.

Met vermelding van de fusiegemeenten Brakel, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Lierde, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse, Wortegem-Petegem, Zottegem.

237 - LAMARCQ Danny, *Dikkele*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (5), p. 139-143.

238 - LAMARCQ Danny, *Op verkenning in Strijpen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (2), p. 52-54.

239 - VANDEN HERREWEGEN Anne-Marie; DE COCK Louis, *Mater*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (3), p. 93-97.

240 - VANDEN HERREWEGEN Anne-Marie; DE COCK Louis, *Moerbeke aan de voet van de Bosberg*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (4), p. 125-129.

241 - VANWILDEMEERSCH Urbain, *Munte verleden en toekomst*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (4), p. 115-117.

242 - VINDEVOGEL Rose, *Bezoeken aan het Land van Rode : Bottelare*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (115), p. 12-17.

243 - WIEME Daniel, *Maarke en Kerkem, oase van rust*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 10-13.

Metrologie. Gewichten. Maten (389)

244 - DE PUNT Johan, *De unster*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (1), p. 20-21.

Volkskunde (39)

245 - DIERICKX Fons, *Gouwdag 2001 in de Faluintjes*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 128-144.

37e gouwdag van het Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen op 20 mei 2001.

Zeden en gebruiken in het particuliere leven (392)

246 - DE WINT Denis, Gouden jubileum te Bambrugge op 18 maart 1928, - Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere, 41, 2001, (4), p. 81-83.

Van Judocus Hendrickx en Marie Verbraeckel.

247 - MATTHIJS Koen; VAN DE PUTTE Bart, *Huwen tijdens de advent en de vasten in de 19de eeuw in Vlaanderen*, - *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 31, 2001, (1-2), p. 75-112.

Onderzoeksgebied : Aalst, Bierbeek en Leuven, tussen 1800 en 1913.

248 - CAUDRON Freddy, *Een gehucht zonder café !*, - *Liniaal*, 24, 2001, (2), p. 21-22.

Te Edixvelde (Nieuwerkerken-Aalst).

249 - DE LOOSE Willy, *Historiek herberg Ter Groene Poorte, Brulstraat Haaltert*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (1), p. 10-12.

250 - DUPREZ Michel, *Herbergen op het einde van de 19e - begin 20e eeuw in Meilegem*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (4), p. 2-4.

251 - LANGIE Fanny, *H. Apollonia en de geutelingen*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 14-15.

252 - MINNAERT William; DE TROYER Roger, *Bijnamen te Heldergem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (2), p. 2-5; (3), p. 21-30; (4), p. 2-12.

Dood en begrafenisgebruiken (393)

253 - BRANTEGEM Herman, *Doods-, begrafenis- en rouwgebruiken te Okegem*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 26, 2001, (3), p. 53-96.

254 - DE VUYST Paul, *Portretten op doodsprentjes : staalgravure, fotoprentjes*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (1), p. 18-20.

Openbaar en maatschappelijk leven (394)

255 - MAROYE Marc, *Over cafés en caféruzies te Lierde in 1814*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 18-22.

256 - VAN DER VURST Pierre, *De eeuwige strijd tussen Aalst en Dendermonde*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (3), p. 60-63.

257 - ADRIAEN Mark, *De reuzen uit het Land van Rode*, - *Volkskundige Kroniek van de Koninklijke Bond der Oost-Vlaamse Volkskundigen*, 9, 2001, (3), p. 113-134.

258 - DE BEUKELEER Katleen, *Traditionele volkse feesten en modernisering. Het platteland rond Gent, ca. 1860-ca. 1940*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

259 - [REUZENGEZIN], *Een reuzengezin te Baardegem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 152-154.

In 1973-74.

260 - BEELAERT Wim, *Vijf eeuwen vastenavond in de carnavalstad Aalst 1432-1940*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (1), p. 3-42.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 136.

261 - DE BRUYN Rony, *30 jaar Aalsterse Gilles*, s.l., s.n., 2001.

262 - LAMARCQ Danny, *Carnaval in Oost-Vlaanderen, meer dan Aalst alleen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (1), p. 3-8.

Carnaval in Aalst, Lede, Ninove en Wieze.

263 - PEE Leo, *Vande processien ende ommeganghen : peiling naar de religieuze en profane elementen in de Dendermondse ommegangen*, - *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 18, 1999, p. 3-320.

M.v.v. Aalst (Sint-Jacobsgilde of Sint-Jacobsgezellen), Dikkelvenne, Geraardsbergen.

264 - DE SMET Nico, *De historische Arsenaalkermis van 1911 te Gentbrugge*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 29, 2001, (113), p. 8-13.

265 - OLSEN Jan, *Kapellekenskermis*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (3), p. 9-15.

In Melle.

266 - VUYLSTEKE Marc, *Ontspanning, feestvieren [en] kermissen in 1897*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 6-9; (2), p. 2-4.

In Etikhove.

Vrouwenproblematiek. Feminisme (396)

267 - WAEGEMAN Annelies, *Excès, sévices ou injures graves. Vrouwenmishandeling in België (1850-1901). Casus Oost-Vlaanderen*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

Sagen. Legenden. Sprookjes. Vertellingen (398.2)

268 - VAN EFFELTERRE Jozef, *Brakelse volksverhalen*, -*Triverius*, 31, 2001, (1), p. 58-59; (3), p. 36-37.

Uit Michelbeke en Sint-Maria-Oudenhove.

Kalenderfeesten (398.33)

269 - DE LOOSE Willy, *Driekoningen vieren*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (4), p. 11-12.

In Denderhoutem en Kerksken.

270 - VAN EFFELTERRE Jozef; DE NOYETTE Guy, *Het "Meidragen"*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (1), p. 15-17.

Wegsleuren van alaam en huisraad op de eerste zaterdag van mei.

Heksen. Geesten. Spoken (398.4)

271 - MONBALLYU Jos, *Heksenprocessen en andere toverijprocessen in het Land van Aalst en het Land van Dendermonde*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (4), p. 213-240.

Volksliederen (398.8)

272 - DE WINT Etienne, *Erondegem in Volksliedjes*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (4), p. 84.

Twee liedjes van Georges De Pauw in het begin van de jaren 50 van de vorige eeuw.

273 - [MARKTKRAMERS], *Marktkramers verkondigen treurig nieuws*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 2-3.

In 1948.

5. WISKUNDE. NATUURWETENSCHAPPEN

Ecologie. Milieukunde (504)

274 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Gezond voedsel en een gezond leefmilieu : een maatregel van de Franse minister van Justitie in 1796*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (3), p. 207-209.

Chronologie. Tijdsbepaling (529)

275 - CAMBIER Albert, *De zonnewijzer op de Sint-Hermeskerk te Ronse*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 273-278.

276 - VAN DER VURST Pierre, *Van millenia, tijdrekeningen en kalenders*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (1), p. 15-21.

Geologie (55)

277 - WANNYN L., *Recherches géologiques à Renaix, Ellezelle et Flobecq en 1884*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 73-102.

Meteorologie. Weerkunde (551.5)

278 - DE WOLF Willy, *De boer die ziet het spreukenweer altijd niet...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 334-338.

279 - DE WOLF Willy, *Met weerspreuken spant Lichtemis de kroon gewis...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 108-113.

280 - DE WOLF Willy, *De spreuken rond 't weer, gaan op en neer*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 455-458.

281 - DE WOLF Willy, *Weerspreuken kan Jan en alleman*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 221-225.

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN

Geneeskunde. Hygiëne. Farmacie (61)

282 - BACKAERT Nele, *Leon Elaut (1897-1978): flamingant, uroloog en (door omstandigheden) medisch historicus*, - *Geschiedenis der Geneeskunde*, 6, 1999-2000, (4), p. 241-245.

Geboren te Gentbrugge.

283 - BLONDEAU Roger A., *Medici in de Oostenrijkse Nederlanden : geneesheren voorvechters van het Nederlands in de theresiaanse Académie*, - *Geschiedenis der Geneeskunde*, 6, 1999-2000, (1), p. 22-29.

O.m. over L.J.E. Pluvier, chirurgijn in Westrem en later leraar aan het Koninklijk College te Aalst.

284 - DE BACKER Christian, *Nieuwe en aanvullende gegevens voor de geschiedenis van de farmacie in België I : Aalst, Kortrijk en Oostende*, - *Farmaleuven-info*, 17, 1994, (3), p. 34-39.

285 - DE BACKER Christian, *Nieuwe en aanvullende gegevens voor de geschiedenis van de farmacie in België IX : Aalst, Maaseik, Mechelen, Oostende en Ronse*, - *Farmaleuven-info*, 20, 1997, (3), p. 42-47.

286 - DE KOKER Bart, *De "besmettelyke ziekte onder het hoornvee" of mond- en klauwzeer in de 18de eeuw*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (2), p. 25-27; (3), p. 59.

287 - DE LOOSE Willy; SCHEERLINCK John, *Rode loop of rotte corsen in Haaltert 1781*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 16.

288 - DE MERLIER Dirk, *Herinneringen van een vroedvrouw*, - *Businarias*, 1997, (3), p. 12-15.

Camilla De Maeseneire (1878-1968) uit Etikhove.

289 - DE TROYER Roger, *Cholera epidemie te Heldergem 1866*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (3), p. 7.

290 - DE TROYER Roger, *Thyfus te Heldergem in de 19de eeuw*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (2), p. 15-17.

291 - DIERICKX Fons, *Volksgeneeskunde in Vlaanderen... een Herdersems product*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 38-63.

Weergave van een deel van de Inleiding van het werk 'Volksgeneeskunde in Vlaanderen' (1891) van Alfons De Cock.

292 - DIERICKX Fons (eindred.), *Geneeskunde en gezondheidszorg in de Faluintjes. Catalogus Herdersem 19, 20, 21 en 22 januari 2001*, Herdersem, s.n., 2001.

Met naamlijsten van artsen, apothekers, tandartsen, vroedvrouwen in de periode 1818-1980.

293 - FRANSAER Frans, *Als 't maar helpt*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 114-117; (4), p. 447-450.

294 - FRANSAER Frans, *De Spaanse griep in Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 302-307.

In 1919.

295 - VAN EFFELTERRE J., *Volksgeneeskunde : genezing door aal (beer)*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (4), p. 7-8.

In Roborst.

Molinologie (620.9)

296 - BAELE Rita, *Middeleeuwse akte betreffende een papierwatermolen te St.-Maria-Latem*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (1), p. 17-18.

297 - BLATON Marc, *IJzerkotmolen te Sint-Maria-Latem*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (2), p. 16-19.

298 - COUTANT Yves; HARVERSON Michael (transl.); WARD Owen (transl.), *Windmill technology in Flanders in the 14th and 15th centuries. 1: The external structures of early post and tower mills*, (*Bibliotheca Molinologica*, 16), Watford (UK), The International Molinological Society, 2001, 92 p.

Met vermelding van "Aygem" (in de publicatie geïdentificeerd als Appelterre-Eichem, maar Aaigem is meer waarschijnlijk), Balegem, Denderhoutem, Haaltert, Herzele, Impe, Mater, Mere, Oosterzele, Scheldewindeke.

299 - DE DEKEN Clothaire, *Drie kinderen lieten het leven rond de molens van Maarkedal*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 18-19.

300 - DE DEKEN Clothaire, *Speculaties en zekerheden rondom de Romansmolen te Maarke*, - *Businarias*, 1998, (4), p. 24-27.

301 - DE MERLIER Dirk, *De verrijzenis van de Nieuwe Bossenaermolen*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 16-19.

302 - DE PUNT Johan, *Erpe-Mere, molendorp*, - *Contactblad Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen*, 23, 1999, (2), p. 3-12.

303 - DENEWET Lieven, *"Windmolen stoort de open ruimte" van molengemeente Zwalm !*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (3), p. 128-132.

Over de Koutermolen van Sint-Denijs-Boekel.

304 - DENEWET Lieven, *Industrieel verleden van watermolen te St.-Maria-Latem ontsluierd*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (2), p. 77-83.

305 - DENEWET Lieven, *Vier koperwatermolens in en rond Gent (ca. 1640-'50)*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (3), p. 142-150.

O.m. in Melle en Sint-Maria-Latem.

306 - DENEWET Lieven, *Vijf ontmantelingen als aanloop tot restauratie (Ramskapelle, Mullem, Bikschote, Denderwindeke, Herkenrode)*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (3), p. 118-123.

O.m. over de Molen ter Zeven Weeën in Denderwindeke.

307 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Zwalm - Roborst en Zottegem - Strijpen. Bostmolen en onmiddellijke omgeving. Machelgemstraat 60*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 269.

308 - HIEL Roger, *Moorsel : er was eens een watermolen en we hadden nog windmolens...*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 14, 2001, (2), p. 206-216.

309 - HUYLEBROEK Edgard, *De Groebbe-molen in de Vondelen, Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (1), p. 17-18.

310 - HUYS Paul, *Molenadvertenties in de "Gazette de Gand" (1808-1809)*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (2), p. 86-93.

In Balegem, Erpe, Geraardsbergen, Hermelgem, Munte, Onkerzele en Steenhuize.

311 - LIESSENS Gerrit, *Instandhoudingswerken aan de windmolen te Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (1), p. 22-23.

312 - SCHEERLINCK John, *Perikelen in 's Gravenkerselaar (1848)*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (4), p. 13-14.

Op de grens Haaltert-Mere.

313 - VAN DEN BRANDEN Walter, *De redding van de Boembekemolen op de Zwalm*, - *Molenecho's*, 29, 2001, (4), p. 187-191.

In Michelbeke en Sint-Goriks-Oudenhove.

Waterbouwkunde (626/627)

314 - VAN DE SOMPEL André, *Toenemende centralisatie in de bescherming en het beheer van laaggelegen gebieden tijdens de tweede helft van de 18de eeuw : poging tot oprichting van een Algemene Dijkage in het Land van Dendermonde*, - *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 19, 2000, p. 153-298.

Met een paragraaf over de 'Situatie in het valleigebied van de Dender .

315 - VERVUST André, *De Ringvaart en Melle-Dries*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (1), p. 30-34.

Watervoorziening (628.1)

316 - CAUDRON Freddy, *Loop naar de pomp*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (4), p. 85.

Aanvraag in 1743 voor een waterpomp in de Aalsterse Pontstraat.

317 - DE MERLIER Dirk, *"... het waeter hetwelcke niemandt deirven en can..."*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 27-29.

Watervoorziening te Etikhove in de 18de eeuw.

Landbouw. Tuinbouw. Bosbouw. Veeteelt. Zuivelbereiding. Jacht. Visserij (63)

318 - DE MOOR Martina, *Loonarbeid tijdens de overgang van traditionele naar moderne landbouw : een sociaal-economische studie van de landarbeiders in Oost- en West-Vlaanderen tijdens de eerste helft van de 20ste eeuw*, - *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 31, 2001, (1-2), p. 27-74.

319 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Het landbouwcomice in het kanton (Neder)brakel (1899-1999)*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 3-13; (2), p. 3-13.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2000 nr. 163.

320 - [LOUIS], *Louis Van Houtte : een tuinbouwer te Gentbrugge*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (109), p. 22-23.

Louis Van Houtte (Ieper 1810 - Gentbrugge 1876).

321 - PRENEEL M., *Inventaris van het archief van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Algemene landbouwtelling van 1959, (Algemeen Rijksarchief. Inventarissen*, 299), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 296 p.

322 - PRENEEL M., *Inventaris van het archief van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Tellingen van de beteelde gronden 1942-1950 (1965), (Algemeen Rijksarchief. Inventarissen*, 294), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 131 p.

Met vermelding van Bavegem, Burst, Erpe, Gijzenzele, Herzele, Maarke-Kerkem, Munkzwalm, Opbrakel, Ottergem, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Maria-Lierde, Strijpen, Velzeke-Ruddershove.

323 - VAN DAMME Sylvie, *Korte geschiedenis van de Kaaihoeve te Meilegem*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (4), p. 9-12.

324 - VAN DER KELEN Ignace, *Hof te Coppenhole te Moerbeke bij Geraardsbergen*, - *De Heemschutter*, 2001, (176), p. 19-28.

325 - VAN HOEKE Karl, *Het Hof te Cattebeke (16e - 18e eeuw)*, - *Businarias*, 1999, (8), p. 2-16.

Te Etikhove.

326 - VAN LANGENHOVEN Bart, *De "landelijke beroepsverenigingen" in Lede en deelgemeenten (1898-1925)*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (4), p. 270-278.

327 - VUYLSTEKE Marc, *De Maagdendaele-hoeve in de Vijverbeekstraat te Schorisse*, - *Businarias*, 1997, (3), p. 19-23.

328 - NAUDTS Kris, *Stappen in Oost-Vlaamse bossen*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (5), p. 168-172.

In Ename, Opbrakel en Schorisse.

329 - VUYLSTEKE Marc, *'Vuylstekeara'*, - *Businarias*, 1998, (4), p. 15-17.

Orchideeëngeslacht.

330 - DE SUTTER Prosper, *Geitenverzekering (1911-1927)*, - *Liniaal*, 24, 2001, (3), p. 15-18.

331 - DE SUTTER Prosper, *Duivenmaatschappij "Vlug en Rap" Nieuwerkerken 1930-1977-2000*, - *Liniaal*, 24, 2001, (4), p. 5-39.

Boekdrukkunst (655)

332 - OOSTERBOSCH Michel, *Duizend brevieren en diurnalen : een drukkerscontract met Dirk Martens uit 1507*, - *De Gulden Passer*, 75, 1997, p. 121-138.

Overeenkomst tussen de abt van Werden en Dirk Martens aangaande het drukken van brevieren en diurnalen volgens de gebruiken van de Unie van Bursfeld.

333 - SMEYERS M., *De Leuvense boekdrukkunst 1473 - begin 17de eeuw*, - *Varia Historica Brabantica*, 7-8, 1978, p. 319-357.

Met talrijke verwijzingen naar Dirk Martens.

Verkeerswezen. Openbaar vervoer. Scheepvaart. Postwezen (656)

334 - DE BAETS August, *De Gontrode Heirweg (Rodtschen heirwech)*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (4), p. 3-11.

In Melle en Merelbeke.

335 - DE BAETS August, *Van heirweg naar steenweg*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (3), p. 3-8; (4), p. 12.

In Melle.

336 - DE BOECK Dirk, *Onze wegen in historisch perspectief*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (1), p. 1-8; (2), p. 38-43; (3), p. 55-61; 41, 2001, (1), p. 1-10; (2), p. 36-41; (3), p. 52-58.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 1999, nr. 294.

337 - GOETHALS Patrick, *Cotthem : de lange weg van Burst naar Sint-Lievens-Houtem*, - *Darcos*, 18, 2001, (2), p. 11-15; (3), p. 8-13.

338 - VAN DER HERTEN Bart (red.); VAN MEERTEN Michelangelo (red.); VERBEURGT Greta (red.), *Sporen in België. 175 jaar spoorwegen. 75 jaar NMBS*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2001, 476 p.

339 - COUSSENS Freddy, *Bijna reed er een tram door Zwalm*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (2), p. 10-14.

340 - DE TROYER Roger, *Twee Titanic-slachtoffers in Heldergem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (1), p. 15-16.

341 - DUPREZ M[ichel], *Het veer tussen Zingem, Meilegem en Dikkelvenne op de Schelde*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (4), p. 7-9.

Ontplofbare stoffen. Brandstoffen (662)

343 - DUPREZ Michel, *Op zoek naar steenkool in Meilegem*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 10-11.

In 1810.

Gistingsbedrijven. Drank. Genotsmiddelenindustrie (663)

344 - BAELE Rita, *Brouwerij De Geyter : een stukje Beerlegems verleden*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (3), p. 23.

345 - DAELEMAN Paul, *Zwaar bier of ervaringen van een controleur buitendienst tijdens de Tweede Wereldoorlog*, - *Ons Heem*, 55, 2001, (1), p. 27-116.

M.v.v. Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Onkerzele.

346 - DE GROOTE Koen, *Over tonnen, kuipers en wijn*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 224-225.

347 - DE SMET P., *Een verhaal over bier en over de teloorgang van de traditionele brouwerijen in onze Zwalmstreek*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (2), p. 16-19.

348 - DE VUYST Julien, *Een brouwerij voor elk dorp*, - *Ons Heem*, 55, 2001, (1), p. 19-26.

Over de brouwerij Rubbens te Zonnegem.

349 - DE VUYST Paul; VAN LANGENHOVEN Bart, *Proeve tot een geschiedenis van de brouwnijverheid in Erpe-Mere (1850-1956)*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (4), p. 66-76.

In Aaigem, Burst, Erondegem en Erpe.

350 - VUYLSTEKE Marc, *Brouwerij De Donder*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 19-24.

Te Etikhove.

Industrieën en ambachten (algemeen) (66/68)

350bis - VANDER MIJNSBRUGGE Kris, *De Aalsterse industriële ontplooiing, 1840-1914, aan de hand van de bron "de commodo et incommodo". Een studie van de maatschappelijke perceptie en de historische vervuiling*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

Edele metalen. Edelstenen. Goud. Zilver (671)

351 - COCK Liesbeth, *De heroprichting van het 'Formeel Corpus' der edelsmeden in Leuven, 4 april 1770 : een institutionele en sociaal-economische analyse*, - *Arca Lovaniensis*, 1996, (25), p. 183-219.

M.v.v. edelsmid J.B. Walgraeve in Aalst (1765-1766).

IJzer. Staal (672)

352 - DE SMET Nico, *De geschiedenis van de Puntfabriek*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (109), p. 29-33.

In Gentbrugge.

353 - DE SMET Nico, *De Puntfabriek : het verhaal gaat verder*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (115), p. 2-11.

Te Gentbrugge.

Houtverwerkende industrie (674)

354 - DE PUNT Johan, *De schaafbank*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (1), p. 16-17.

Textiel (677)

355 - DECLERCK Evy, *De textielindustrie te Gent, haar voorsteden en Ronse tijdens het interbellum*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

356 - HUYGHEBAERT J., *"Ronsschen tuyn" in de industriële tellingen van de achttiende eeuw*, - *Biekorf*, 98, 1998, (1), p. 28-31.

"t(h)uyn" betekent niet 'twijn', maar wel 'grof zakkengoed'.

357 - MAINZ Karsten, *Over bouwen en verbouwen. De textielnijverheid het arrondissement Aalst (1914-1944): een industriële archeologie*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

357 bis - STABEL Peter, "Dmeeste, oirboirlixste ende proffitelixste let ende neringhe" : een kwantitatieve benadering van de lakenproductie in het laatmiddeleeuwse en vroegmoderne Vlaanderen, - Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 51, 1997, p. 113-153.

O.m. in Aalst, Dendermonde, Geraardsbergen, Ninove en Oudenaarde.

Kledingindustrie (687)

358 - BAGUET Paul, *Brakelse handschoenmaaksters op de hand*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 23.

359 - DECEULAER Harald, *Pluriforme patronen en een verschillende snit. Sociaal-economische, institutionele en culturele transformatie in de kledingsector in Antwerpen, Brussel en Gent, 1585-1800*, (*IISG. Studies + Essays*, 31), Amsterdam, Stichting beheer IISG, 2001, 429 p.

Met vermelding van Aalst, Boelare, Destinge (sic voor Deftinge), Geraardsbergen, Ninove.

7. KUNST. SPORT

Kunst (algemeen) (7)

360 - [ADVIESVERLENING], *Adviesverlening bij onderhoud en herstel*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 92-122.

Met vermelding van Aalst (Begijnhofkerk, Borse van Amsterdam en Oud-Hospitaal), Gijzegem (Sint-Martinuskerk), Hofstade (Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk), Geraardsbergen (Sint-Bartholomeuskerk), Overboelare (Sint-Aldegondiskerk), Schendelbeke (Sint-Amanduskerk), Zandbergen (Onze-Lieve-Vrouwekerk), Ressegem (Sint-Mauritiuskerk), Sint-Kornelis-Horebeke (Sint-Corneliuskerk), Zulzeke (Sint-Jan-in-d'Oliekerk), Wieze (Sint-Salvatorkerk), Lede (Sint-Martinuskerk), Oordegem (Sint-Martinuskerk), Ninove (dekenij, Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk en Oud Stadhuis), Landskouter (Sint-Agathakerk), Melden (Sint-Martinuskerk en Steengat of Koppenberg), Zottegem (Egmontkasteel), Bevegem (Heilig-Hartkerk), Roborst (dorpskom).

361 - [MONUMENTENZORG], *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, 305 p.

Van belang voor het ganse werkgebied van de bibliografie. Met index van plaatsnamen.

362 - [PROVINCIALE], *Provinciale subsidies voor conserveringswerken, - Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 132-137.

Met vermelding van Geraardsbergen (stadhuis, schilderijen), Overboelare (Sint-Aldegondiskerk, schilderij).

363 - [PROVINCIALE], *Provinciale subsidies voor onderhoudswerken, - Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 123-131.

Met vermelding van Aalst (Onze-Lieve-Vrouw-Bijstandskerk), Everbeek (Reepstraat 14), Michelbeke (hoeve, Strichtstraat 1), Goeferdinge (Sint-Bavokerk), Overboelare (Sint-Aldegondiskerk), Sint-Lievens-Esse (herenhuis 't Kelderken, Sint-Lievensplein 8), Horebeke (boerderij, Korsele 8), Wanzele (Sint-Bavokerk), Maarke (Sint-Eligiuskerk), Melle (woning, Vossenstraat 70), Ronse (Villa de Malander, Kruisstraat 370-372).

Iconografie (7.04)

364 - SCHREVER Albert, *Geraardsbergen afgebeeld in een Duits boek (1691)*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (26), p. 8.

In de "Ausführliche und grundrichtige Beschreibung der freyvereinigten Staaten und Spannischen Niederlanden", Frankfurt, 1691.

Ruimtelijke ordening. Landschap. Tuinarchitectuur (71)

365 - DE CEUNINCK André, *Toespraak van de voorzitter op de Algemene Vergadering van 10/12/2000*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (1), p. 1-3.

366 - LIESSENS Gerrit, *Driesen in Erpe-Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (1), p. 9-18; (2), p. 28-35; (3), p. 47-55; 41, 2001, (1), p. 10-16; (2), p. 28-35.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 1999, nr.462.

367 - VINCK Leen, *Driespleinen in Groot-Haaltert : Heldergem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (1), p. 12-14.

368 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Melle. Gontrode. Hoogstam- en weideboomgaard. Geraardsbergsesteenweg en Vinkeslag*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 242.

369 - VAN DER PLAETSEN Peter, *Romeinse tuinsier of grastuinen in het Romeinse Velzeke : de Gallo-Romeinse tuin van het PAMZOV te Velzeke*, - *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 2000, (3), p. 1-7.

370 - VAN DER SPEETEN J[ozef], *Okegem is twee "monumenten" armer*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 26, 2001, (4), p. 93-115.

Vooral over de ceder in de pastorietuin en (enkele foto's van) de schouw van de luciferfabriek Nervia in Okegem.

Kerkhoven (718)

371 - CLEYMANS Frans, *Wie ligt nog begraven op het oude kerkhof te Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 77-84; (2), p. 190-199; (3), p. 308-314; (4), p. 438-446.

372 - MAROYE Marc, *Reglement op het kerkhof van Nederbrakel uit 1909*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 36-44.

Facsimile van het Reglement gedrukt te Nederbrakel bij Jos Radys-Galle.

Architectuur (72)

373 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Merelbeke. Munte. Dorpskom met monumenten*, - Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 244-247.

O.a. Sint-Bonifatiuskerk, het voormalige klooster, hoeven en een oliemolen.

374 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Merelbeke. Munte. Kerkhof en motte met grafkapel. Torrekensstraat*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 248.

375 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Merelbeke. Schelderode. Dorpskern en kasteeldomein. Schelderodeplein en Gaversesteenweg*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 249-252.

O.a. pastorie en woningen.

376 - ROBIJNS Luc, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Ninove. Meerbeke. Kerkhof met muur en omgeving. Halsesteenweg, Gemeentehuisstraat 1, Nieuwstraat 1 en 2, Sint-Berlindisstraat 1 en 3 en Sint-Pietersstraat 3*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 255-256.

O.a. het oude gemeentehuis, de conciërgewoning van het kasteel "van Vreckem", het neogotisch kloostergebouw en woningen.

377 - HASLINGHUIS E.J.; JANSE H., *Bouwkundige termen. Verklarend woordenboek van de westerse architectuur- en bouwhistorie*, 4de uitg., Leiden, Primavera Pers, 2001, 643 p.

Geheel opnieuw bewerkte en vermeerderde uitgave van dit standaardwerk (voor de vorige uitgave, zie bibliografie 1997 nr. 303).

378 - LANOTTE André (dir.), *Roger Bastin architecte 1913-1986*, Liège, Mardaga, 2001, 160 p.

Met vermelding van het huis Omer Van Lierde in de Musselijstraat te Zottegem (1955).

Openbare gebouwen. Commerciële en industriële gebouwen (725)

379 - STROOBANTS Aimé, *Dendermondiana uit de kroniek van Norbertus De Vos*, - *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 16, 1997, p. 215-239.

Dom Norbertus De Vos (1757-1835) over de bouw van het stadhuis van Aalst (1829), bouw van de kerk van Schoonaarde (1830) en oprichting van een graanhalle in Aalst (1830).

380 - DE COCK Louis, *Stationsbouwer Jean-Pierre Cluysenaer*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (1), p. 22-25.

Over Jean-Pierre Cluysenaer (Kampen 1811 - Sint-Gillis 1880), het station en de stationswijk van Aalst en het station van Zandbergen.

381 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Merelbeke. Personeelswoning. Hundelgemsesteenweg 317*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 243.

Behorend bij de tramlijn Gent (Zuid)-Merelbeke.

382 - LOUIES Jan, *De Folies Bergère, beter gekend als de Zaal Gillade in Aalst*, - *Interbellum*, 18, 1998, (4), p. 13-15.

In de Hoogstraat.

383 - KERKHOVE Herman, *Dromen bij 'De Patria'*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 55-60.

Over de Patriakring en monumentenzorg in Ronse in het algemeen.

384 - ANTHOENS Achiel, *Hoe oud is de Denderbrug*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 26, 2001, (4), p. 116.

385 - DUBOIS Marc; PAULISSEN Greet; VANDENBREEDEN Jos, *Capita selecta*, - *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 33, 1995, (4), p. 150-168.

M.v.v. de spoorwegbrug over de Dender in Denderleeuw.

386 - VANDEPITTE Daniël, *Typen van bruggen, technisch bekeken, - Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 33, 1995, (4), p. 136-145.

M.v.v. de brug van Merelbeke en de voetgangersbrug van Pollare.

Religieuze bouwkunst (726)

387 - ROBIJNS Luc, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Aalst. Herdersem. Oude sacristie met het voormalige kerkhof en vier kapellen. Alfons De Cockstraat, Broekstraat, Grote Baan en Pontweg, - Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 230-231.

388 - CAMBIER Albert, *De "west-henegouwse" westtoren van de Sint-Hermeskerk te Ronse, - Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 279-290.

389 - [DENDERHOUTEM], *Denderhoutem 100 jaar geleden, - Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (3), p. 18-20.

Herinwijding van de gerestaureerde Sint-Amanduskerk.

390 - DEVOS Patrick, *Ronse. Onderzoek naar de interieurafwerking van de Sint-Hermeskerk, - Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 169-177.

391 - SCHREVER Albert, *Inscripties in de kerktoren van Zarlardinge, - 't Spuwerke*, 7, 2001, (27), p. 13.

Inscripties door vier Engelse soldaten (14 november 1918).

392 - VAN DAMME Jan, *Sint-Hermes. Van Rome tot Ronse*, (*Kleine Cultuurgidsen*), Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2000, 48 p.

393 - VAN DER KELEN Ignace, *Albert Cambier & Jean Claude Ghislain over de Sint-Michaëlkerk te Sint-Lievens-Houtem, - Darcos*, 18, 2001, (2), p. 1-9.

394 - VUYLSTEKE Marc, *Het protestants kerkje te Etikhove, - Businarias*, 1998, (6), p. 24-26.

395 - CAUDRON Freddy, *Zo oud ? Zo oud !., - Liniaal*, 24, 2001, (1), p. 14-17.

Over de oudste vermelding van de Sint-Annakapel in Nieuwerkerken.

396 - DE SMET Antoine, *De Sint-Martinuskapel en -ommegang te Asper, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 117-118.

397 - DE TROYER Roger, *Heldergem : verdwenen kapel*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (1), p. 9.

Kapel aan de processieweg.

398 - DE VUYST J[ulien], *Kapelletjes in huis en straat*, - *Ons Heem*, 55, 2001, (2), p. 141-162.

M.v.v. o.m. Appelterre, Borsbeke, Burst, Erembodegem, Erpe, Gavere, Godveerdegem, Herzele, Mere, Oordegem, Schoonaarde, Sint-Lievens-Esse, Sint-Maria-Lierde, Sint-Martens-Lierde, Wichelen, Zottegem.

399 - DEPLECHIN-DUSSART Henriette, *De kapel van het Burgerlijk Hospitaal te Ronse 1926-1921 [sic]*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 103-106.

400 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Brakel. Everbeek. Korootkapel. Kloosterstraat 4*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 232-233.

401 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Oudenaarde. Edelare. Sint-Martinuskerk. Edelareberg*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 257.

402 - KERKHOVE Herman, *Een droom ... 1923 ... Lorette-Parochie*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 11-30.

Over de Lorettekapel te Ronse.

403 - ROEST Frans, *Wijlegem : zeer geslaagde restauratie Wijlegemkapel*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (3), p. 7-9.

404 - WAEGEMAN W[erner], *Rozebeke en zijn kapellekes*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (2), p. 9-10.

405 - UNTERMANN Matthias, *Forma Ordinis. Die mittelalterliche Baukunst der Zisterzienser*, (*Kunstwissenschaftliche Studien*, 89), München-Berlin, Deutscher Kunstverlag, 2001, 724 p.

Geen specifieke vermeldingen voor het werkgebied van de bibliografie.

406 - DE DEKEN Clothaire, *Stenen getuigen rond en in de kerk van Maarke*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 20-22.

Grafstenen en -zerken.

407 - WAEGEMAN Werner, *Grafzerken, stille getuigen uit het verleden*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 19-20.

Te Rozebeke.

408 - VAN DROOGENBROECK Edgard, *De Horebeekse geuzenpastorie 200 jaar*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 18-35.

In Sint-Maria-Horebeke.

409 - WAEGEMAN Werner, *Het verleden van de pastorij van Rozebeke*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (1), p. 7-8.

Gebouwen voor opleidings-, wetenschappelijke en culturele doeleinden (727)

410 - SCHREVER Albert, *Het Liberaal Gebouw : een monument in Empirestijl*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (26), p. 17.

Gebouw op de plaats van het vroegere Landhuis te Geraardsbergen.

Burgerlijke architectuur (728)

411 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Ronse. Domein Te Nitterveld*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 259-261.

412 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Brakel. Opbrakel. Hoevewoning, erf en kapel. Verrebeke*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 233-234.

413 - DE SCHRYVER Fredy, *De Nieuwerkerkse Burcht : enkele bijkomende gegevens*, - *Liniaal*, 24, 2001, (3), p. 21-27.

414 - BLATON Marc, *Het kasteel "ten Bieze" te Beerlegem*, - *De Zwalmgalm*, 4, 1999, (3), p. 7-9.

415 - CALLEBAUT Noël, *Het kasteel Vilain en het Rattendaelepark*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (116), p. 6-8.

416 - DE WOLF Gilbert, *Het middeleeuws kasteeltorentje in het kasteelpark te Wieze*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (29), p. 28-36.

417 - DESCHAUMES Christophe, *Kasteel de Malander*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 107-139.

418 - ROBIJNS Luc, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Lebbeke. Wieze. Kasteeldomein. Nieuwstraat 20*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 240-241.

419 - VAN DRIESSCHE Luc, *De ijskelder in het kasteeldomein :één van de nieuwe monumenten te Wieze*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (28), p. 39-44.

420 - DEVOS Patrick, *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Ronse. Huis Joly. Grote Markt 28-29*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 258.

Beeldhouwkunst (73)

421 - DEKEYSER E.; BILLIET A., *Het verhaal van een minuscuul Mariabeeldje gemaakt van het beeld dat tot de H. Bernardus sprak in de abdij van Affligem*, - *Kapel en Beeld*, 53, 2001, (1), p. 4-6.

422 - JANSEN Jaak, *Maarten van Calster "Beldesnyder tot Mechelen" (°ca 1574 - +1628)*, - *Bulletin van het Koninklijk Instituut van het Kunstpatrimonium*, 28, 1999-2000, p. 97-122.

Te Affligem en omgeving.

423 - OLSEN Jan, *Malvina Marie de Vigne*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (116), p. 2-5.

Dochter van de Gentse beeldhouwer Pierre De Vigne en zelf ook kunstenares.

424 - OLSEN Jan, *Pieter De Vigne-Quyo*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (4), p. 13-16.

Beeldhouwer (Gent 1812 - Gent 1877).

Keramische kunsten. Pottenbakkerskunst (738)

425 - MOTTE Vic, *De tovenaar-keramist van Nodebais*, - *De Heemschutter*, 2001, (175), p. 21-27.

Over Max Vander Linden en de familie Vander Linden in Goeferdinge.

Meubelkunst. Houtsnijwerk (749)

426 - KIECKENS Christian, *De meubelkunst van Pieter De Bruyne (1931-1987)*, - *Vlaanderen*, 50, 2001, (1/285), p. 13-17.

Schilderkunst (75)

427 - [HERONTDEKKING], *De herontdekking van de muurschilderingen vanaf de 19de eeuw*, - *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 33, 1995, (1), p. 7-10.

O.m. over de Sint-Laurentiuskerk van Ename.

428 - HUYS Paul, *Uit de vooroorlogse jaren van Valerius De Saedeleer*, - *Bijdragen tot de Geschiedenis van Deinze en de Leiestreek*, 68, 2001, p. 159-188.

Omvat: V.D.S., sollicitant (1898): kandidaatstelling als tekenleraar aan de Aalsterse Academie. Modest Huys en V.D.S. Huys en V.D.S. door Camiel De Waegenaere.

429 - [LAATSTE], *Het Laatste Oordeel in de muurschilderkunst*, - *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 33, 1995, (1), p. 26-29.

O.m. over de Sint-Martinuskerk te Aalst.

430 - ROBIJNS L., *De 'Bekering van Sint-Bavo' door Pieter Paul Rubens : studie, onderzoek en behandeling : kunsthistorische beschouwingen*, - *Bulletin van het Koninklijk Instituut van het Kunstpatrimonium*, 28, 1999-2000, p. 123-140.

Vergelijking met het Sint-Rochusschilderij in de Sint-Martinuskerk te Aalst.

431 - SCHREVER Albert, *Baron de Peellaert aquarelleerde de Markt*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (26), p. 17.

Litho van de markt van Geraardsbergen (ca. 1830).

432 - VUYLSTEKE Marc, *schilderijen in de kerk van Etikhove*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 14-17.

433 - DEVOS Patrick, *Zwalm. Nederzwalm. De ontdekking van een schilderij in de Allerheiligenkerk*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 177-180.

Mogelijk afkomstig uit de verdwenen parochiekerk van Hermelgem.

434 - LIESSENS Gerrit, *Altaarschilderijen te Aaigem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (4), p. 86-89.

435 - SMETS Francis (tekst); VAN DEN MEERSCH Wouter (tekst en voorwoord); VAN DEN MEERSCH Christiane (voorwoord), *Vincent Van den Meersch 1912-1996*, Brussel, Carto, 2001, 153 p.

° Ninove 05.01.1912.

Muziek (78)

436 - BAVAY Lut, *Een nieuw orgel voor de Sint-Bavokerk van Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 40, 2000, (2), p. 25-27.

437 - DIERICKX Fons, *De zangmaatschappij "Hotse-Botse" te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 398-410.

438 - IMBO Gaston, *Charles Anneessens, 1835-1903, befaamd orgelbouwer*, - *De Heemschutter*, 2001, (175), p. 9-18; (176), p. 9-15.

439 - PARET Bern, *Uit de brieven van Julius De Geyter en Peter Benoit*, - *Vlaanderen*, 50, 2001, (2/285), p. 95-99.

Julius De Geyter (°Lede 25/05/1830).

440 - ROEST Frans, *Muziekmaatschappij "Deugd en Vreugd" uit Roborst*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (2), p. 20-22.

441 - ROOSE Patrick, *Dispositie van Van Peteghem-orgels tussen 1739 en 1864*, Grimbergen, s.n., 2001.

Met vermelding van Aaigem, Aalst, Aspelare, Balegem, Bavegem, Deftinge, Denderleeuw, Dikkelvenne, Ename, Erpe, Erwetegem, Gijzegem, Hemelveerdegem, Herdersem, Hofstade, Lede, Louise-Marie, Massemen, Meldert, Melsen, Merelbeke, Oosterzele, Ottergem, Schellebelle, Schendelbeke, Semmerzake, Serskamp, Sint-Antelinks, Sint-Lievens-Esse, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Maria-Horebeke, Sint-Maria-Oudenhove, Viane, Welle.

442 - ROOSE Patrick, *Het J.J. Delhaye-orgel van de Onze-Lieve-Vrouwkerk te Zandbergen gerestaureerd*, - *Orgelkunst*, 24, 2001, (4), p. 230-235.

443 - WILLE Danny, *De fanfare Sint-Cecilia te Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 68-76; (2), p. 179-189; (3), p. 287-301.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 257.

Sport (79)

444 - BAILLIEUL Beatrix, *Emiel Geldof, de laatste traditionele boogpezenmaker in België*, - *Oost-Vlaamse Zanten*, 76, 2001, (1), p. 49-61.

In Melle.

445 - MAROYE Marc, *Velokoers in St.-Martens-Lierde in 1939*, - *Triverius*, 31, 2001, (4), p. 30-33.

446 - VAN DER MIJNSBRUGGE René, *Voetbal in en rond Geraardsbergen*, Geraardsbergen, in eigen beheer (Rozenstraat 76, Overboelare), 2001, 340 p.

447 - VERVUST André, *Boogschieten op Melle-Dries*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (4), p. 17-18.

448 - VERVUST André, *Paardenkoersen op Melle-Dries*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (2), p. 21-22.

449 - VERVUST André, *Wielerwedstrijden op Melle-Dries*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (3), p. 21-22.

450 - VUYLSTEKE Marc, *St.-Rochusruiters Schorisse*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 24-25.

Film (791.4)

451 - DE SMUL Roger, *Cinema Casino en Colonia*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (110), p. 16-24.

In Gentbrugge.

Toneel (792)

453 - DE TAVERNIER Paula, *Toneel te Maarke-Kerkem*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 26-27; (3), p. 2-5.

454 - DE WOLF Roger, *Toneelleven van vroeger te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 162-169.

455 - VAN DEN NEST Gabriël, *Toneelkring Kunst en Vermaak te Impe (1939-1944)*, - *Jaarboek van de Heemkundige Kring Heemschut Lede*, 28, 2001, p. 43-63.

8. FILOLOGIE. LITERATUUR

Taalkunde (80)

456 - PIJNENBURG W., *In memoriam Maurits Gysseling*, - *Naamkunde*, 29, 1997, (3-4), p. 115-117.

457 - DE SMET Paul, *Teloorgang van de taal door verdwijning van oude ambachten*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 5-6.

Dialecten (800.87)

457bis - BAEKELAND Paul, *Vertelsels bij de Leuvense stove*, - *Businarias*, 1997, (2), p. 5-7; (3), p. 16-18; 1998, (4), p. 2-5; (5), p. 2-5; (6), p. 2-5; 1999, (7), p. 2-5; (9), p. 2-5.

458 - BAELE Rita, *Teloorgang van oude Zwalmse dialectwoorden en kinderspelletjes*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (4), p. 25.

459 - COUTUER Gerard, Over Brakelse spreuken en gezegden, - *Triverius*, 31, 2001, (2), p. 40-42.

460 - DUPREZ Michel, *Zwalmse dialectwoorden, zegswijzen en uitdrukkingen*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 14; (2), p. 25.

461 - FRANSAER Frans, *Wablieft ?*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (1), p. 118-119; (2), p. 226-227; (3), p. 339; (4), p. 459-460.

Moorsels dialect.

462 - SCHREVER Albert, *De snutting van de achterwarasse*, - *'t Spuwerke*, 7, 2001, (26), p. 13.

463 - VAN DURME L[uc], *Mouillering en palatalisering inz. in West-Brabant en de Denderstreek*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 73, 2001, p. 361-394.

O.m. in Aalst, Baardgeem, Denderhoutem, Denderleeuw, Erembodegem, Erpe, Hofstade, Lede, Meldert, Mere, Moorsel, Ninove, Pamel, Pollare.

464 - VAN SCHOORS Luc, *In 't Giesbaargs*, - *De Heemschutter*, 2001, (175), p. 29-30; (178), p. 17-18; (180), p. 27-28.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000 nr. 276.

Toponymie (801.311)

465 - BAELE Rita, *Hoeven herbergen en molens te Zwalm (met plaatsnamen die dateren van voor 1789*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (2), p. 20-22; (3), p. 4-5; (4), p. 5-6; 3, 1998, (1), p. 9; (2), p. 23-24; (3), p. 18; (4), p. 3; 4, 1999, (1), p. 14; (2), p. 15; (3), p. 14; (4), p. 8-9.

466 - BLONDEEL Joris, *Keltische Gallo-Romeinse toponiemen in Lede*, - *Jaarboek van de Heemkundige Kring Heemschut Lede*, 28, 2001, p. 24-34.

467 - DE MOYER Marc, *Toponiemen en persoonsnamen*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (2), p. 5-7.

In Haaltert en Kerksken.

468 - LAMARCQ Danny, *De herkomst van de gemeentenamen en de spotnamen van Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 99-107.

Elene, Erwetegem, Godveerdegem, Grotenberge, Leeuwergem, Oombergen, Sint-Goriks-Oudenhove, Sint-Maria-Oudenhove, Strijpen, Velzeke, Zottegem.

469 - [PLAATSNAAM], *De plaatsnaam Brakel*, - *Naamkunde*, 33, 2001, (1), p. 49-62.

470 - ROEST Frans, *Naamsgeschiedenis van Paulatem*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (1), p. 2-3.

471 - UYTTERSPROT Marc, *Tuinwijk en Park genoemd naar Jozef De Blieck (1886-1927)*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (2), p. 27-33.

In de reeks Aalsterse straatnamen.

472 - VAN DER VURST Pierre, *Kapellestraat en de geschiedenis van de Zwarte Zusters*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (3), p. 49-53.

In de reeks Aalsterse straatnamen.

473 - VAN DER VURST Pierre, *Sint-Kamielstraat en de geschiedenis van de Sint-Kamielschool*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 28, 2001, (4), p. 76-84.

In de reeks Aalsterse straatnamen.

474 - VAN DURME Luc, *Op toponymische speurtocht door het Oude Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 13-26.

Met korte lijst van herbergnamen in Zottegem.

475 - VAN DURME L[uc], *St.-Denijs-Boekel in de spiegel van zijn oude plaatsnamen*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 8.

476 - VUYLSTEKE Marc, *Businarias*, - *Businarias*, 1997, (1), p. 4-6.

Over de plaatsnaam 'Businarias' te Etikhove.

477 - VUYLSTEKE Marc, *Enkele toponiemen van Nukerke*, - *Businarias*, 1997, (3), p. 10-11.

9. GEOGRAFIE. BIOGRAFIE. GESCHIEDENIS

Archeologie (902)

478 - BAUTERS Luc; MESTDAGH Hans, *Merelbeke - Kerkhoek. Herwaardering van een archeologische site*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 62-65.

Over een oude, in de 19de eeuw verlaten kerksite.

479 - BOURGEOIS Jean; SEMEY Jacques; MEGANCK Marc, *Archeologie in vogelperspectief. Luchtfotografische prospectie als een belangrijk instrument voor wetenschappelijk onderzoek en een bijdrage tot het beheer van het archeologisch patrimonium*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 40-61. .

Met vermelding van Moortsele, Schorisse, Semmerzake.

480 - DE CLERCQ Wim, *Merelbeke. archeologische begeleiding bij de heraanleg van de aansluiting van de E40 en de R4 en bij de aanleg van een carpoolparking*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 214-216.

481 - LAMARCQ Danny, *Zottegems Egmontkasteel heeft archeologisch park*, - *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 50, 2001, (4), p. 107-110.

Archeologie van de oudheid (902.032)

482 - DE CLERCQ Wim, *Melle. Verkaveling "'t Lammeken": Romeinse graven ontdekt*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 212-214.

483 - DE VENTER Marc, *Gallo-Romeinse aanwezigheid en eventuele opgravingen in regio Maarkedal*, - *Businarias*, 1997, (3), p. 24-25.

484 - DESCHIETER Johan; DE CLERCQ Wim; MORTIER Steven, *Merelbeke. Dijsegem. Een Romeinse vindplaats op de schop*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 216.

485 - DESCHIETER Johan; DE MULDER Guy, *Archeologisch noodonderzoek in de Gallo-Romeinse vicus te Velzeke (1999-2000)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 143-162.

486 - DESCHIETER Johan; DE MULDER Guy, *Zottegem. Velzeke.Vicus, recente resultaten*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 226-228.

487 - ROGGE Marc, *Een gesculpteerd bouwelement van een Gallo-Romeinse tempel uit de Sint-Bavokerk te Gijzenzele (O.-Vl.)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 119-138.

488 - VAN DER WERFF J.H.; THOEN H.; VAN DIERENDONCK R.M., *Scheldevallei-amforen : Belgisch bier voor Bataven en Cananefaten ?*, - *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 51, 1997, p. 1-19.

M.v.v. Melden en Velzeke.

489 - VAN DURME Luc, *De Venus van Velzeke : een belangrijke collectie Romeinse voorwerpen verworven door het Provinciaal Archeologisch Museum te Velzeke*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 139-142.

O.m. een bronzen beeldje voorstellend de 'Venus pudica'.

490 - WEYNANTS Lowie, *Werd op de Bellaert Belenos aanbeden ?*, - *Jaarboek van de Heemkundige Kring Heemschut Lede*, 28, 2001, p. 35-37.

Archeologie van de middeleeuwen en de moderne tijden (902.033)

491 - BASTIAENS J.; TENCY H., *Verkoold graan in de Sint-Laurentiuskerk te Ename (O.-Vl.)*, - *Archaeologia Medievalis*, 24, 2001, p. 3.

492 - [BEERLEGEM], *Beerlegem : het verleden opgegraven*, - *De Zwalmgalm*, 1, 1996, (3), p. 21-22; (4), p. 20-23; 2, 1997, (1), p. 19-21.

Opgraving van Merovingische begraafplaatsen.

493 - CALLEBAUT D., *Opgravingen, bouwhistorisch onderzoek en restauratiewerken in de Sint-Laurentiuskerk te Ename*, - *Archaeologia Medievalis*, 24, 2001, p. 23-25.

494 - DE GROOTE K.; MOENS J.; CHERRETTE B.; DE BLOCK A., *Onderzoek van de 13de-eeuwse ziekenzaal in het Oud-Hospitaal te Aalst*, - *Archaeologia Medievalis*, 24, 2001, p. 83-84.

495 - DE GROOTE K.; MOENS J.; DE BLOCK A., *Een 12de-eeuwse kasseiweg onder het Sint-Martensplein te Aalst*, - *Archaeologia Medievalis*, 24, 2001, p. 81-83.

496 - DE GROOTE K.; MOENS J.; DE CLERCQ W., *Laatmiddeleeuwse tonwaterput aan het Marktplein te Sint-Lievens-Houtem*, - *Archaeologia Medievalis*, 24, 2001, p. 36.

497 - DE GROOTE Koen; MOENS Jan; DE CLERCQ Wim, *Sint-Lievens-Houtem. Een laatmiddeleeuwse tonwaterput aan het Marktplein*, - *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2001, p. 222-223.

498 - DE MULDER Guy; DESCHIETER Johan; ROGGE Marc; VAN STRYDONCK Marc, *De opgravingen op de site van de Sint-Martinuskerk te Velzeke : een voorlopig verslag van het onderzoek in 1999*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 169-180.

499 - DECONINCK Johny, *Merovingische vondst in Ronse ?*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 303-308.

Bronzen fibula, nagels en potscherven.

500 - DESCHIETER Johan, *'Rommel onder Remus' : archeologisch noodonderzoek in de Zottegemse stadskern*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 181-202.

500 bis - ERVARD A., *Opgravingen te Balegem*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (115), p. 26-29.

500ter - HAEMS R., *Overblijfsels van een vergane heerlijkheid te Balegem*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (115), p. 29-30.

501 - ROELS Eva, *Archeologisch onderzoek in de historische stadskern van Ronse*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 141-146.

502 - ROGGE Marc, *Twee zeldzame Karolingische gelijkarmige fibulae te Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 163-167.

503 - VAN DER KELEN Ignace, *14e eeuwse waterput te Sint-Lievens-Houtem*, - *Darcos*, 18, 2001, (3), p. 1-7.

504 - VERMEIREN Geert; ROELS Eva, *De waterput op het Rooseveltplein in Ronse archeologisch onderzocht*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 147-150.

Prehistorie (903)

505 - BOURGEOIS Ignace; DE SWAEF Walter, *Een aardewerkensemble uit de late ijzertijd en twee Gallo-Romeinse graven aan de Lange Haagstraat te Gijzegem (gem. Aalst, O.-Vl.)*, - *Lunula. Archaeologica protohistorica*, 9, 2001, p. 111-115.

506 - DE MULDER Guy; DESCHIETER Johan; VAN STRYDONCK Mark, *Sporen uit de midden-bronstijd te Zottegem (O.-Vl.)*, - *Lunula. Archaeologica protohistorica*, 9, 2001, p. 17-18.

507 - DE MULDER Guy; DESCHIETER Johan; VAN STRYDONCK Mark, *Nieuwe 14C-dateringen te Velzeke (O.-Vl.)*, - *Lunula. Archaeologica protohistorica*, 9, 2001, p. 116-119.

508 - DECONINCK Johny, *Prehistorisch[e] vondst bij oude Sint-Martenskerk*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 297-301.

Silex artefact.

509 - VAN DER KELEN Ignace, *Keltische relicten ook te Sint-Lievens-Houtem*, - *Darcos*, 18, 2001, (6), p. 1-18.

510 - VERLAECKT Koen, *De metaaltijden in de regio Dendermonde (O.-Vl.): een beknopte stand van zaken*, - *Lunula. Archaeologica protohistorica*, 9, 2001, p. 3-7.

M.v.v. Mespelare, Schelde, Wichelen.

511 - WIEME Daniël, *Maarke in de vroegste tijden*, - *Businarias*, 1997, (3), p. 6-8.

Historische geografie. Nederzettingsgeschiedenis (911.37)

512 - LOUIES Jan, *De Dirk Martensstraat [te Aalst] waardevol stadsgezicht*, Aalst, s.n., 2001.

Met inventaris der woningen.

513 - VANDEWEGHE Evert, *Urbanisatiepolitiek te Aalst, 1856-1939*, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2001.

Atlassen. Kaarten (912)

514 - VAN BUTSELE Paul; LENOIR Yves, *Wat overbleef van het Tenement van Inde ten tijde van onze graaf Johan van Nassau*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 347-386.

Landboek en cijnsregister uit 1635 m.v.v. Amougies, Ronse en Sint-Kornelis-Horebeke.

515 - VUYLSTEKE Marc, *Gehuchten van Nukerke volgens de Atlas der Buurtwegen*, - *Businarias*, 1997, (2), p. 13-16.

Biografie. Prosopografie (929)

518 - CRAEYBECKX Jan, *Biografische schets van Prof. Dr. John Everaert*, - PARMENTIER Jan (red.); SPANOGHE Sander (red.), *Orbis in Orbem. Liber amicorum John Everaert*, Gent, Academia Press, 2001, p. V-XI.

° Aalst 1936, verblijft in Grotenberge. Met aansluitend curriculum vitae en bibliografie.

519 - DE LOOSE Willy, *Uit het archief van [de] familie Buysse, Heldergem 1771*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 20, 2000, (4), p. 18.

520 - DE NOYETTE Guy, *Oud-Roborstenaar Joseph Van Effelterre, een veelzijdig man*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (2), p. 10-12.

(1892-1968) wijngaardslakkenkweker, visser, duivenmelker, mollenvanger, jachtwachter, numismaat, groot-oorlogsinvalide.

521 - IMBO Gaston, *Enkele prominenten (uit de 13de tot de 17de eeuw) van het illustere geslacht van Waesberghe (Gent, Geraardsbergen) en inzonderheid kanunnik Jan van Waesberghe 1585-1639, auteur van "Gerardimontium ..." (1627), de eerste geschiedenis van Geraardsbergen*, - *De Heemschutter*, 2001, (178), p. 22-40.

522 - POELMAN Roger, *Jef Crick, zijn loopbaan en zijn oude dag*, - *Jaarboek Heemkundige Kring De Oost-Oudburg*, 38, 2001, p. 63-88.

Jef Crick (Aalst 1890 - Sint-Amandsberg 1965). Ook over zijn ouders Adrianus Frans Crick en Maria Hortensia De Smet en hun gezin.

523 - THERRY M., *Inventaris van het archief Gaston Eyskens (1905-1988)*, 2 dl., (*Rijksarchief te Leuven. Inventarissen*, 1), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 1143 p.

524 - VAN DEN ABEELE Raf, *In memoriam Julien Van Twembeke*, - *Jaarboek van de Heemkring Scheldeveld*, 29, 2000, p. 139-149.

Met bibliografie van Julien Van Twembeke (1928-1999).

525 - VAN DRIESSCHE Luc, *Overleden Wiezenaars*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 11, 2001, (28), p. 12-15; (29), p. 40-43.

Enkele bidprentjes tussen 1876 en 1951.

526 - VAN ISTERDAEL H.; DECRITS M.; VERCAEMST E.; GADEYNE G., *Familie- en persoonsarchieven*, (*Rijksarchief te Ronse. Inventarissen*, 37), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2001, 367 p.

Genealogie (929.5)

527 - CASTELAIN Rik, *De familie de Lalaing te Oudenaarde (15de-16de eeuw)*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 38, 2001, p. 15-52.

528 - CAUDRON Freddy, *Onuitgegeven lijst van Buitenpoorters van Aalst*, - *Dender-stam. Tweemaandelijks informatieblad van de V.V.F. Aalst*, 21, 2001, (1), p. 9-12; (2), p. 9-12; (3), p. 15-17; (4), p. 16-18; (5), p. 16-18.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 327.

529 - CLAUW Roger, *Status animarum van Elene*, - *Vlaamse Stam*, 37, 2001, (1), p. 27-30.

530 - DE CLERCK Jan C.A., *Baardegemse families : Van Neyghem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 375-396.

531 - DE CLERCK Jan C.A., *Geboorten en doopsels te Meldert ten jare 1800*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (2), p. 172-178.

532 - DE CLERCK Jan C.A., *Paulus Valerius D'Hauwer (° 1920)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 242-256.

Onderwijzer in Baardegem van 1947 tot 1977.

533 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Everbeekse familie Vandenhaute*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 4-17; (2), p. 5-17.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 1999, nr. 483.

534 - DE WALQUE André, *La famille van Hoorde : fragments généalogiques*, - *Le Parchemin*, 2001, (333), p. 192-238.

In Deftinge, Geraardsbergen Schendelbeke.

535 - MAROYE Marc, *De familie De Koninck in 1896*, - *Triverius*, 31, 2001, (2), p. 27-31.

536 - MOENS Wilfried, *Vier eeuwen Moens te Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (3), p. 315-326.

537 - VAN ACKER K.G., *Merelbeekse families en figuren : de familie Leirens*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 29, 2001, (113), p. 14-27.

538 - VAN TRIMPONT Marc, *Voorouderreeks, beknopt curriculum of familieschets van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij (ca 1800-ca 1920): Benoit, August, Jules, Leopold en Karel-Lodewijk van Trimpont*, - *De Heemschutter*, 2001, (175), p. 31-39; (176), p. 33-39; (177), p. 27-39.

539 - VAN TRIMPONT Marc, *Voorouderreeks, beknopt curriculum of familieschets van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij (ca 1800-ca 1920): Victor Campen, 1857-1942*, - *De Heemschutter*, 2001, (178), p. 11-14.

540 - VAN TRIMPONT Marc, *Voorouderreeks, beknopt curriculum of familieschets van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij (ca 1800-ca 1920): Karel De L'Arbre en Albert De L'Arbre*, - *De Heemschutter*, 2001, (180), p. 29-35.

541 - VUYLSTEKE Marc, *Het Hof te Cattebeke, de familie Thienpont en het ontstaan van de wijnhandel*, - *Businarias*, 1999, (8), p. 17-36.

Te Etikhove. Met kwartierstaat van Jan Ignace Thienpont (1774-1863).

542 - WILLE Danny, *De klas van 1901 te Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 15, 2001, (4), p. 422-437.

Heraldiek. Wapenkunde (929.6)

543 - DE BAETS August, *Het wapen en de vlag van Melle*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (2), p. 12-14.

544 - LEROY Sadi, *Herkomst van Beerlegems wapenteken*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 4.

545 - [OORSPRONG], *Oorsprong wapenschild St.-Blasius-Boekel*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 7.

546 - VAN DER KELEN Ignace, *Wapenschilden en heraldische symbolen te Sint-Lievens-Houtem*, - *Darcos*, 18, 2001, (4), p. 1-26; (5), p. 1-26.

Geschiedenis (93)

547 - VANWELDEN Martine, *In memoriam Luc Dhondt (16.02.51 - 10.05.2000)*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 38, 2001, p. 3-13.

Met bibliografie van deze historicus (o.m. over Jan Frans Vonck).

Archiefinventarissen. Archiefwezen (930.25)

548 - DE PAEMELAERE Didier, *De inventarisatie van de stukken uit het familiearchief Pycke*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 38, 2001, p. 107-165.

549 - MIREILLE Jean, *Les archives de la Chambre de Compte de Lille : une source pour la recherche historique sur les Pays Bas français*, - *De Franse Nederlanden. - Les Pays-Bas Français*, 22, 1997, p. 132-153.

550 - WANNYN L., *In memoriam Gaston Van de Merckt*, - *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 50, 2001, p. 5-6.

Berlaar 1910 - Ronse 2001.

Paleografie (930.27)

551 - OLSEN Jan, *Jean Baptiste Lanciet, oudschriftkundige, overleden te Melle in 1903*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (2), p. 15-20.

Algemene geschiedenis (94)

552 - BLATON Marc, *Geschiedenis van Paulatem*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 16.

553 - DE POTTER Frans; BROECKAERT Jan, *Geschiedenis van de gemeenten van Oost-Vlaanderen : Vlierzele*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (109), p. 2-21; (110), p. 2-15.

Facsimile van de uitgave van 1900 gedrukt te Gent door A. Siffer.

554 - HUYLEBROEK Edgard; DESMIT André (med.), *Denderhoutem door de eeuwen heen*, Denderhoutem, in eigen beheer (Borrekent 40), 2001, 432 p.

555 - LEROY Sadi, *Korte geschiedenis van 'Munnicx-Swalm'*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 15.

556 - VAN ACKER K.G., *Merelbeke, bijdrage tot de geschiedenis*, Merelbeke, s.n., 1999.

Over de Bergwijk.

Middeleeuwse geschiedenis (94.033)

557 - DE LANGE S[ylvain], *De keure van Parike : wat elke inwoner van Parike zeker moe(s)t weten*, - *Triverius*, 31, 2001, (1), p. 46-55.

558 - DE MOYER Marc, *Haaltert, speelbal in adellijke handen*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (4), p. 13-19 en 21-25.

Over de eigenaars van de heerlijkheid Haaltert of het Land van Rotselaar tussen 1046 en 1749.

559 - DUPREZ Michel, *Sporen van bewoning door de tijden heen in Meilegem en Nederzwalm-Hermelgem*, - *De Zwalmbode*, 1, 1996, (1), p. 12-13.

560 - ROEST Frans, *Facetten uit de geschiedenis van Dikkele*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (2), p. 2-8.

561 - SOENS Tim, *Évolution et gestion du domaine comtal en Flandre sous Louis de Male et Philippe le Hardi (1346-1404)*, - *Revue du Nord*, 83, 2001, (339), p. 25-63.

M.v.v. Aalst, Geraardsbergen, Herzele, Ninove.

562 - VAN ACKER K.G., *De heren van Munte in een bewogen tijd : 962-1150*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2001, (116), p. 14-36.

563 - VAN ACKER K.G., *Middeleeuws Merelbeke kort verteld*, Merelbeke, s.n., 2001.

564 - VAN DEN HAUTE Stefaan; VAN DE PERRE Dirk, *Enkele nieuwe elementen uit de geschiedenis van Lieferinge en de bouwgeschiedenis van de parochiekerk*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (1), p. 43-72.

565 - VAN EFFELTERRE J., *De adelbrieven van een leen te Roborst, 17de en 18de eeuw*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (2), p. 14-18.

566 - VAN EFFELTERRE Jozef, *Rechten en plichten van het leenmanschap Zwalm*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (3), p. 7-9.

In de 14de en 15de eeuw.

567 - WIEME Daniël, *Maarke in de Middeleeuwen*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 8-10.

568 - WIEME Daniël, *Maarke in de Middeleeuwen*, - *Businarias*, 1999, (7), p. 15-20.

569 - WIEME Daniël, *Maarke in vroegere tijden*, - *Businarias*, 1998, (4), p. 6-10.

570 - WIEME Daniël, *Maarke tijdens het Ancien Régime*, - *Businarias*, 1999, (9), p. 22-24.

Moderne geschiedenis (94.034)

571 - CAUDRON Freddy, *Regesten op de Wettelijke Passeringen van de stad Aalst*, - *Het Land van Aalst*, 53, 2001, (2), p. 143-144.

Recensie in de reeks 'Signalement' over het eerste deel van de uitgave van de Wettelijke Passeringen van de stad Aalst in de 18de eeuw door Wilfried Vernaeve.

572 - CAUDRON Freddy, *Zanten uit het Land van Aalst*, - *Denderstam. Tweemaandelijks informatieblad van de V.V.F. Aalst*, 21, 2001, (2), p. 17-18; (3), p. 12-14; (4), p. 15; (5), p. 8-9.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 377.

573 - DE JONGE Krista; JANSSENS Gustaaf, *Les Granvelle et les anciens Pays-Bas*, (*Symbolae Facultatis Litterarum Lovaniensis. Series B*, 17), Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000.

Met veel gegevens over de start en de eerste decennia van het aartsbisdom Mechelen en dus ook over het Land van Aalst.

574 - VERMASSEN Valerie, *Het Land van Zottegem in de Negenjarige Oorlog (1689-1697)*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 27-43.

Moderne en hedendaagse geschiedenis (94.034/035)

575 - [BRIGANDSDADEN], *Brigandsdaden te Erpe-Mere*, - *Contactblad Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen*, 22, 1998, (2), p. 8-9.

576 - DE KOKER Bart, *Patriotten uit Erpe-Mere tijdens de Brabantse Omwenteling (1789-1790)*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 41, 2001, (4), p. 74-80.

577 - ROBIJNS Luc, *Memorieboek van Joannes en Franciscus Van Landuyt uit Nieuwerkerken van 1751 tot 1808*, - *Liniaal*, 24, 2001, (4), p. 39-44.

578 - VAN EFFELTERRE Jozef; ROEST Frans, *Confiscatie van kerkelijke goederen te Roborst*, - *De Zwalmgalm*, 3, 1998, (3), p. 10-12.

579 - VAN TWEMBEKE Johan, *Het Zwart Goed in Scheldeveld*, - *Jaarboek van de Heemkring Scheldeveld*, 27, 1998, p. 63-112.

M.v.v. kopers van zwart goed: Herregodts uit Geraardsbergen en Lievin Jean Steurbaut uit Melsen.

580 - VUYLSTEKE Marc, *Tweehonderd jaar geleden : Brigands en Sansculotten in onze streek*, - *Businarias*, 1998, (6), p. 22-23.

Geschiedenis 19de eeuw (94.035)

581 - DE LOOSE Willy, *Haaltert - Smeekbede aan de koning der*

Nederlanden - 1820, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 21, 2001, (2), p. 26.

In verband met de teruggave van verbeurdverklaarde kerkgoederen.

582 - DE RUYVER Luc, *Gontrode in de 19de eeuw aan de hand van de geboorteregisters (1796-1900)*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 29, 2001, (1), p. 27-29.

583 - LAMARCQ Danny, *De 'Groote Armoede' in Zottegem : een onderzoek naar de representativiteit van de notulen van de Gemeenteraad ... voor de studie van de plattelandscrisis omstreeks het midden van de 19de eeuw : Zottegem 1840-1860*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 10, 2001, (1), p. 45-70.

584 - VINDEVOGEL Rose, *De adel in het kanton Oosterzele in de 19de eeuw : de familie Vergauwen*, - *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 28, 2000, (111), p. 20-24.

Te Scheldewindeke.

Geschiedenis 20e eeuw (94.036)

585 - COPPENS Leon, *Over de bewoners van de Hoogstraat en de Neerstraat te Nederbrakel 1914-1920*, - *Triverius*, 30, 2000, (1), p. 24-27; (2), p. 74-77; (3), p. 5-7; (4) p. 47-51; 31, 2001, (1), p. 60-61.

Met kanttekeningen van Paul Baguet. Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2000, nr. 386.

586 - [HERINNERINGEN], *Herinneringen aan Sint-Maria-Latem - 1903*, - *De Zwalmgalm*, 2, 1997, (1), p. 14-16.

587 - [MEERBEKE], *Meerbeke verEEUWigd. 1900-2000*, Meerbeke, Davidsfonds Meerbeke, 2001, 392 p.

Ondanks de titel bevat het boek ook een drietal bijdragen over Meerbeke tijdens het Ancien Régime.

588 - VUYLSTEKE Marc, *Onze vier deelgemeenten rond 1958*, - *Businarias*, 1998, (5), p. 31.

589 - [WIEZE], *Wieze. Vroeger en nu*, Wieze, Oudheidkundige Kring H.H. Salvator, 2001, 219 p.

Fotoboek dat oude foto's confronteert met beelden van de huidige situatie, geschoten vanuit hetzelfde camerastandpunt.

Opmerking: Volgende nummers bestaan niet:
167, 230, 342, 452, 516, 517.

Errata

In de Bibliografie 2000 zijn de nummers 389 en 390 weggevallen, hoewel er in de Registers naar verwezen wordt. Gelieve aan te vullen:

389 - VAN HAVER Marc, *Wieze in 1995*, - *Salvator Mededelingen. Ledenblad van de Oudheidkundige Kring H.H. Salvator Wieze*, 10, 2000, (25), p. 30-36.

390 - VAN TRIMPONT Marc, *Wat is er van "Ter Kleppe" ?*, - *Triverius*, 30, 2000, (3), p. 10-12.

Over de straat Ter Kleppe in Everbeek-Beneden.

AUTEURSREGISTER

Adriaen, Mark 257
Anthoens, Achiel 384
Backaert, Nele 282
Baekeland, Paul 457bis
Baele, Rita 90, 296, 344, 458, 465
Baguet, Paul 109, 110, 111, 168, 358
Baillieul, Beatrix 444
Bastiaens, J. 491
Bauters, Luc 478
Bavay, Lut 36, 37, 436
Beeckmans, Luc 138
Beelaert, Wim 260
Bijsterveld, A.J. 70
Bijsterveld, Arnoud-Jan 71
Bijsterveld, Arnoud-Jan A. 72
Billiet, A. 421
Blaton, Marc 91, 177, 232, 233, 297, 414, 552
Blondeau, Roger A. 283
Blondeel, Joris 466
Boudrez, F. 165
Bourdeaudhui, Jozef 18
Bourgeois, Ignace 505
Bourgeois, Jean 479
Bracke, W. 10
Braekman, W.L. 72, 141
Braet, André 163
Brantegem, Herman 253
Broeckaert, Jan 553
Buyck, J. 143
Callebaut, D. 493
Callebaut, Noël 415
Cambier, Albert 275, 388
Carijn, Jakie 199
Cassiman, Piet 211bis
Castelain, Rik 527
Caudron, Freddy 98, 144, 161, 224, 248, 316, 395, 528, 571, 572
Cherrette, B. 494
Clauw, Roger 529
Cleymans, Frans 371
Cock, Liesbeth 68, 351
Cock, M. 72
Coppens, Leon 585
Coussens, Freddy 339
Coutant, Yves 298
Coutuer, Gerard 459
Crabbe, Herman 145
Craeybeckx, Jan 518
D'Haese, Anselme 89
Daeleman, Paul 345
De Backer, Christian 284, 285
De Baets, August 38, 334, 335, 543
De Beukeleer, Katleen 258
De Block, A. 494, 495
De Boeck, Dirk 13, 212, 336
De Bruyn, Rony 261
De Buysscher, J. 123
De Ceuninck, André 365
De Clerck, Donatiaan 73
De Clerck, Jan C.A. 200, 530, 531, 532
De Clercq, W. 496
De Clercq, Wim 480, 482, 484, 497
De Cock, Louis 197, 234, 235, 239, 240, 380
De Cooman, Geertrui 219
De Coster, Gerd 74
De Deken, Clothaire 40, 299, 300, 406
De Groote, K. 494, 495, 496
De Groote, Koen 346, 497
De Jonge, Krista 573
De Koker, Bart 146, 147, 286, 576
De Lange, Sylvain 41, 45, 557
De Loose, Willy 29, 75, 115, 148, 149, 150, 178, 249, 269, 287, 519, 581
De Merlier, Dirk19, 92, 288, 301, 317
De Mets, Rudy 151
De Moor, Martina 318
De Moyer, Marc 467, 558
De Mulder, Guy 485, 486, 498, 506, 507
De Noyette, Guy 93, 205, 206, 270, 520
De Paemelaere, Didier 548
De Pauw, Walter 112
De Potter, Frans 553
De Punt, Johan 244, 302, 354
De Ruyver, Luc 46, 582
De Schryver, Fredy 47, 413
De Smedt, Oscar 179
De Smet, Antoine 396
De Smet, Ginette 132
De Smet, Lucien 207
De Smet, Nico 180, 181, 182, 208, 264, 352, 353
De Smet, P. 347
De Smet, Paul 457
De Smul, Roger 451
De Sutter, Prosper 124, 125, 220, 330, 331
De Swaef, Walter 505
De Tavernier, Paula 453
De Temmerman, Ignace 228
De Temmerman, Ludwig 130, 319, 533
De Troyer, Roger 30, 48, 201, 202, 252, 289, 290, 340, 397
De Turck, Willy 116
De Venter, Marc 152, 483
De Vos, Nadine 166
De Vroede, M. 225
De Vuyst, Julien 49, 113, 348, 398
De Vuyst, Paul 254, 349
De Walque, André 534
De Winne, Auguste 122
De Wint, Denis 246
De Wint, Etienne 272
De Wolf, Gilbert 50, 416
De Wolf, Roger 454
De Wolf, Willy 278, 279, 280, 281
De Zaeytijdt, Adelin 209, 213
Debrusson, Marc 99
Deceulaer, Harald 359
Declerck, Evy 355
Declerq, Tom 100
Deconinck, Johny 499, 508
Decreton, Jan 82
Decreton, Wim 82
Decrits, M. 526

Decrits, Marc 162, 198
Degryse, Karel 139
Dejongh, Guy 101
Dekeyser, E. 421
Denewet, Lieven 303, 304, 305, 306
Deplechin-Dussart, Henriette 399
Derolez, A. 10
Deschaumes, Christophe 417
Deschieter, Johan 484, 485, 486, 498, 500, 506, 507
Desmit, André 554
Desreumaux, John 105
Devos, Isabelle 7, 102
Devos, Patrick 31, 307, 368, 373, 374, 375, 381, 390, 400, 401, 411, 412, 420, 433
Dhondt, J. 165
Dierickx, Fons 51, 245, 291, 292, 437
Diriken, Pierre 236
Dolderer, Winfried 210
Dubois, Gilbert 169
Dubois, Marc 385
Duprez, Michel 153, 183, 184, 250, 341, 343, 460, 559
Ervard, A. 500bis
Fransaer, Frans 52, 293, 294, 461
Gadeyne, G. 526
Garcet, François 166
Genbrugge, Maarten 166
Goethals, Patrick 337
Haems, R 500ter
Hantson, Raymond 185
Harverson, Michael 298
Haslinghuis, E.J. 377
Heirman, Michiel 82
Heyvaert, Herman 39, 186
Hiel, Roger 108, 308
Hoet, Maarten Joris 117
Hoste, Anselm(o.s.b.) 16
Houthaeve, Robert 66
Huyghebaert, J. 222, 356
Huylebroek, Edgard 309, 554
Huys, Paul 310, 428
Igual-Pacheco, M. 175
Imbo, Gaston 53, 118, 170, 231, 438, 521
Jansen, Jaak 422
Janse, H. 377
Janssens, Gustaaf 573
Jordan, Erin 76
Kerkhove, H. 3
Kerkhove, Herman 32, 227, 383, 402
Kicken, D. 25
Kieckens, Christian 426
Klein, W.J. 10
Koldeweij, A.M. 25
Lamarcq, Danny 6, 35, 214, 237, 238, 262, 468, 481, 583
Langie, Fanny 54, 154, 251
Lanotte, André 378
Laplasse, Jan 133
Larno, Julia 55, 155
Lenoir, Y. 3
Lenoir, Yves 514
Leroy, Sadi 544, 555
Liessens, Gerrit 142, 311, 366, 434
Looman, Aurèle 12
Louies, Jan 382, 512
Maddens, Niklaas 187, 188
Maes, Marcel 77
Maes, Wim 77
Mainz, Karsten 357
Majérus, P. 78
Marchand, James 56
Maroye, Marc 114, 221, 255, 372, 445, 535
Matthijs, Koen 103, 247
Meganck, Marc 479
Mertens, D. 156
Mertens, Dries 157
Mestdagh, Hans 478
Minnaert, William 252
Mireille, Jean 549
Moens, J. 494, 495, 496
Moens, Jan 497
Moens, Wilfried 536
Monballyu, Jos 271
Mortier, Steven 84
Motte, Vic 425
Naudts, Kris 328
Olsen, Jan 265, 423, 424, 551
Oosterbosch, M. 10
Oosterbosch, Michel 332
Paret, Bern 439
Parmentier, Jan 15, 518
Paulissen, Greet 385
Pée, Leo 263
Peersman, Jaak 21, 26, 69, 80
Pijnenburg, W. 456
Poelman, Roger 522
Preneel, M. 321, 322
R., L. 22
Robberechts, Wouter 215
Robijns, L. 430
Robijns, Luc 376, 387, 418, 577
Roegiers, Jan 11
Roels, Eva 501, 504
Roest, Frans 23, 59, 95, 126, 171, 172, 403, 440, 470, 560, 578
Rogge, Marc 487, 498, 502
Roobaert, E. 24
Roose, Patrick 441, 442
Rotthier, I. 143
Sanders, Daan 173
Scheerlinck, John 60, 150, 287, 312
Schepens, Erik 61
Schepens, Erik L. 62
Schiltz, V. 4
Schrever, Albert 17, 27, 223, 364, 391, 410, 431, 462
Semey, Jacques 479
Smets, Francis 435
Smeyers, M. 333
Soens, Tim 561
Spanoghe, Sander 15, 518
Stabel, Peter 357bis
Stroobants, Aimé 379
Tallier, P.-A. 211
Teirlinck, Frank 81

Temmerman, Maurice 158
Tency, H. 491
Therry, M. 523
Thoen, H. 488
Tyssens, Jeffrey 229
Untermann, Matthias 405
Uyttersprot, Marc 159, 471
V.C., F. 119, 120
Van Acker, K.G. 537, 556, 562, 563
Van Aerschot, Suzanne 82
van Beuningen, H.J.E. 25
Van Bockstaele, Geert 42, 43, 274
Van Butsele, Paul 514
Van Camp, C. 165
Van Damme, Jan 392
Van Damme, Sylvie 323
Van de Casteele, André 216
Van de Perre, Dirk 70, 72, 83, 84, 564
Van de Putte, Bart 247
Van de Sompel, André 314
Van den Abeele, Raf 524
Van den Branden, Walter 313
Van Den Eeckhout, Rita 128
Van den Haute, Stefaan 564
Van den Meersch, Christiane 435
Van den Meersch, Wouter 435
Van den Nest, Gabriël 189, 455
Van der Herten, Bart 338
Van der Kelen, Ignace 324, 393, 503, 509, 546
Van der Linden, Renaat 28
Van der Mijnsbrugge, René 446
Van der Plaetsen, Peter 369
Van der Speeten, Jozef 134, 370
Van der Spiegel, Wouter 217
Van der Vurst, Pierre 256, 276, 472, 473
Van der Werff, J.H. 488
Van Dierendonck, R.M. 488
Van Diggele, Willem 106
Van Driessche, Luc 176, 203, 419, 525
Van Droogenbroeck, Edgard 97, 135, 140, 408
Van Durme, Luc 463, 474, 475, 489
Van Eenoo, R. 9
Van Effelterre, J. 64, 295, 565
Van Effelterre, Jozef 33, 160, 268, 270, 566, 578
Van Hoeke, Karl 325
Van Isterdael, H. 526
Van Isterdael, Herman 162, 190, 191, 192, 193, 194
Van Langenhoven, Bart 37, 129, 326, 349
Van Latem, Leontje 131
Van Latem, Liontje 65
van Meerten, Michelangelo 338
Van Mello, Raphaël 136
van Moolenbroek, J.J. 72
Van Schoors, Luc 464
Van Strydonck, Marc 498
Van Strydonck, Mark 506, 507
Van Trimpont, Marc 121, 538, 539, 540
Van Twembeke, Johan 579
Van Velthoven, Harry 229
Vande Winkel, Georges 8
Vanden Bosch, G. 85
Vanden Herrewegen, Anne-Marie 235, 239, 240
Vandenbreeden, Jos 385
Vandepitte, Daniël 386
Vander Mijnsbrugge, Kris 350bis
Vanderputten, Steven 86
Vandeweghe, Evert 513
Vannérus, J. 211
Vanwelden, Martine 547
Vanwildemeersch, Urbain 241
Velle, Karel 166, 174
Velle, Karel 164
Verbeurgt, Greta 338
Vercaemst, E. 526
Vergracht, Paul 137
Verhoosele, Françoise 87
Verlaeckt, Koen 510
Verleyen, Wilfried (o.s.b.) 88
Vermassen, Valerie 574
Vermeiren, Geert 504
Vernaeve, Wilfried 8, 195, 196
Verschaeren, J. 44
Vervust, André 315, 447, 448, 449
Victor, B. 10
Vinck, Leen 367
Vindevogel, Rose 67, 242, 584
Vuijlsteke, Alex 5
Vuylsteke, Marc 104, 107, 226, 266, 327, 329, 350, 394, 432, 450, 476, 477, 515, 541, 580, 588
Waegeman, Annelies 267
Waegeman, Werner 204, 218, 404, 407, 409
Wannyn, L. 277, 550
Ward, Owen 298
Weynants, Lowie 490
Wieme, Daniel 243
Wieme, Daniël 511, 567, 568, 569, 570
Wille, Danny 443, 542
Wolf, Gabriel 73

PERSONENREGISTER

Adrianus (H.) 25
Aegidius 73
Aelbrecht-De Ridder (familie) 211bis
Anneessens, Charles 438
Arnoldus de Schwalma 73
Arnoldus 73
Arnulphus van Velzeke 73
Baeten, Hendrik 147
Baggerman, Georges 11
Bastiaens, Franciscus 572
Bastin, Roger 378
Beaudueval, Jacques 142
Beernaert, Aloïs 202
Benoit, Peter 439
Berlengee, Bernardus 49
Braeckman, Petrus Jacobus 224
Broeder Denis 89
Buysse (familie) 519
Campen, Victor 539
Carijn, Isidoor 199, 216
Clemmen (familie) 548
Cluysenaer, Jean-Pierre 380
Coppens (familie) 189
Cornelius (H.) 25, 72
Crick, Jef 522
D'Hauwer (familie) 532
De Bisschop, Oscar 47
De Bruyne, Pieter 426
De Clercq, Pieter Ludovicus 153
De Cock, Alfons 291
De Croo, Herman 198
De Cuyper, Carel 144
De Donder (familie) 350
De Geyter 344
De Geyter, Julius 439
De Haerne, Augustus 113
De Koninck (familie) 535
De l'Arbre de Malander (familie) 417
De L'Arbre, Albert 540
De L'Arbre, Karel 540
De la Fontaine, Anthonius 45
De Lalaing (familie) 527
De Lantsheer, J.B. 62
De Maeseneire, Camilla 288
De Malander (familie) 417
De Nauw, Guillaume 118
De Neys, Philippus 572
De Norman, Charles Manuel 160
De Pauw, Georges 272
De Pauw, Hector 52
De Peellaert 431
De Poorter, Jacques 132
De Rodder, Clara 114
De Saedeleer, Valerius 428
De Schepper, Alfons 89
De Schepper, Dierick 572
De Smedt, Judocus 64
De Smet, Pieter 144
De Smet, Pieter Jan s.j. 66
De Vigne (familie) 424
De Vigne, Malvina Marie 423
De Vigne-Quyo, Pieter 424
De Vos, Lucie 154
De Vos, Norbertus 379
De Winter, Jacobus 142
Delfos, Leo 210
Denis (broeder) 89
Devenyns, Marc 59
Dhondt, Luc 547
Dhont, Geeraert 142
Elaut, Leon 282
Everaert, John15, 518
Eyskens, Gaston 523
Frère Denis 89
Geldof, Emiel 444
Geltmeyer, Lodewijk 63, 65
Gilbertus 73
Goethals (familie) 551
Granvelle 573
Gysseling, Maurits 456
Hautman, Jacobus 98
Heddeghem, Jan 572
Hendrickx, Judocus 246
Hendrik de Backere 10
Hendrik van Limbergen 10
Herregodts 579
Hugo van Fouilloy 16
Huys, Modest 428
Johan van Nassau 514
Joly 420
Lambert, Jean 154
Lanciet (familie) 551
Lanciet, Jean Baptiste 551
Lateur, François 154
Le Corbisier, Carolus Theodorus 51
Leirens (familie) 537
Liénart (familie) 473
Lievens, Gustaaf 340
Martens, Dirk 332, 333
Matthias van Scornay 73
Mertens, Pieter 210
Moens (familie) 536
Neckenbroeke, Benedictus 147
Ottoy, Petrus 75
Plancquaert, Hector 210
Pluvier, L.J.E. 283
Potvlieghe, Ghislain 436
Praet, Theofiel 56
Pycke (familie) 548
Redant, Jan Baptiste 248
Renneboge, Petronella 248
Resteleu, Pierre Joseph 53
Roulandt, Jan 395
Rubbens (familie) 348
Rubens, Pieter Paul 430
Ruyssinck, Adriaan 178
Salvator (H.) 39
Scheerlinck, Pieter 142
Schepens, Joannes Franciscus 58
Schouppe, Jenneken 142
Steurbaut, Lievin Jean 579
Stommelin, Philips 527
T'Siobbel, Albert 171
Temmerman, Isidoor 48
Terryn, Jules 120
Thienpont (familie) 541
Triest, Dominicus 186
Trist, Adriaen 142

Uyttersprot, Huybrecht 142
Van Assche, Andries 395
van Avesnes, Johannes 73
Van Beneden, Jacobus 50
Van Boxstael, Joannes Josephus 202
Van Calster, Maarten 422
Van Cattebeke (familie) 325
Van Cauter, Rosa 98, 395
Van Crombrugghe, Constant Marie Bernard 170
Van de Merckt, Gaston (Berlaar 1910 - Ronse 2001) 550
Van De Putte, Joannes Franciscus 54
Van den Berghe (familie) 140
Van den Gheyn, Mathias 11
Van den Hende, Joos 395
Van den Meersch, Vincent 435
Van den Steen, Petrus 340
Van der Gauwen, Maria Theresia 92
Van der Maelen, Judocus 572
Van der Straeten (familie) 532
Van Dijcke, Adelaïde 295
Van Driessche, Willy 203
Van Durme, Marcel 67
Van Effelterre, Joseph 520
Van Elewyck, F.X. 11
Van Hoorde (familie) 534
Van Houtte, Louis 320
Van Impe, Joanna 98, 395
Van Keymeulen, Peeter 572
Van Landuyt, Franciscus 577
Van Landuyt, Joannes 577
Van Langenhove, Frederik 81
Van Lierde, Omer 378
Van Maele, Michael 73
Van Neyghem (familie) 530
Van Nuffel, Robert 57
Van Peteghem 441
Van Trimpont (familie) 538
Van Twembeke, Julien 524
Van Varenbergh, Adrianus 572
van Vreckem 376
Van Waesberghe (familie) 521
Van Waesberghe, Jan 521
Van Zuylen (familie) 187
Vandenhaute (familie) 533
Vander Eecken, F. 69
Vander Eecken, Ferdinand 80
Vander Haeghen, Ferdinand 26
Vander Linden (familie) 425
Vander Linden, Max 425
Verbraeckel, Marie 246
Vergauwen, (familie) 584
Verhaeghen, Adriaen 144
Vierendeel, Arthur 231
Vijverman, Maria Theresia 98, 395
Vuylsteke, Charles 329
Walgraeve, J.B. 351
Willems, Claudius 60

TOPOGRAFISCH REGISTER

Aaigem 60, 142, 202, 271, 298, 340, 349, 434, 441
Aalst 25, 35, 66, 78, 79, 82, 102, 103, 105, 117, 122, 139, 144, 156, 157, 161, 163, 175, 188, 195, 196, 215, 217, 222, 229, 247, 254, 256, 260, 261, 262, 263, 271, 283, 284, 285, 316, 332, 345, 350bis, 351, 357bis, 359, 360, 363, 379, 380, 382, 426, 428, 429, 430, 441, 463, 471, 472, 473, 494, 495, 512, 513, 518, 522, 527, 528, 548, 561, 571, 572
Aalst (arrondissement) 357
Aalst (Land van) 156
Aarschot (kanton) 164
Affligem 81, 86, 88, 144, 421, 422
Amougies 514
Antwerpen 165, 359
Appelterre 398
Appelterre-Eichem 298
Arendonk (kanton) 164
Aspelare 271, 441
Asper 396
Assenede (kanton) 166
Avesnes 73
Aygem 298
Baardegem 81, 144, 145, 200, 211bis, 259, 292, 463, 530, 532
Balegem 67, 207, 229, 298, 310, 441, 500bis, 500ter
Bambrugge 192, 246, 286
Bavegem 212, 322, 441
Beaulieu 76
Beerlegem 153, 344, 414, 465, 492, 544
België 338
Berchem 548
Bergwijk 556
Bevegem 360
Bierbeek 103
Boelare 271, 359
Boelare (baronie) 197
Borsbeke 286, 398
Bottelare 20, 87, 222, 242
Brakel 109, 138, 229, 236, 358, 459, 469
Brugge 165
Brussel 359
Burst 35, 146, 147, 192, 286, 322, 337, 349, 398
Cotthem 337
Deftinge 136, 151, 359, 441, 534
Deinze (kanton) 166
Dender 314
Denderhoutem 58, 115, 119, 144, 269, 273, 298, 309, 389, 463, 548, 554
Denderleeuw 229, 385, 441, 463
Dendermonde 74, 81, 165, 256, 263, 357bis
Denderwindeke 222, 306, 436
Dijsegem 484
Dikkele 237, 457, 465, 560
Dikkelvenne 225, 263, 341, 441
Dirk Martensstraat 512
Edelare 35, 363, 401
Eeklo (kanton) 166
Elene 468, 529
Ename 77, 137, 328, 427, 441, 491, 493
Erembodegem 35, 398, 463, 572
Erondegem 128, 158, 212, 254, 272, 349
Erpe 61, 187, 212, 254, 310, 322, 349, 398, 441, 463
Erpe-Mere 36, 37, 129, 229, 302, 366, 575, 576
Erwetegem 441, 468
Etikhove 19, 54, 92, 96, 266, 288, 301, 317, 325, 329, 350, 394, 432, 476, 541, 588
Everbeek 221, 363, 400, 533
Faluintjes 245, 292
Gavere 222, 229, 398
Gent 28, 89, 143, 164, 165, 355, 359, 381
Gent (regio) 258, 355
Gentbrugge 35, 100, 180, 181, 182, 208, 229, 264, 282, 320, 352, 353, 451
Geraardsbergen 16, 17, 24, 25, 53, 85, 118, 121, 122, 127, 133, 170, 188, 222, 223, 229, 231, 234, 263, 271, 310, 345, 357bis, 359, 360, 362, 364, 410, 421, 431, 438, 446, 462, 464, 521, 534, 538, 539, 540, 561, 579
Geraardsbergen (regio) 446
Gijzegem 186, 222, 360, 441, 505
Gijzenzele 322, 487
Gistel (kanton) 164
Glabbeek (kanton) 164
Godveerdegem 398, 468
Goeferdinge 225, 363, 425
Gontrode 46, 368, 582
Grotenberge 42, 468, 518
Haacht (kanton) 164
Haaltert 29, 34, 75, 89, 149, 150, 178, 201, 225, 249, 271, 287, 298, 312, 467, 558, 581
Hamme (kanton) 166
Hasselt 165
Heldergem 30, 48, 142, 252, 289, 290, 340, 367, 397, 519
Hemelveerdegem 441
Herdersem 51, 94, 144, 229, 291, 292, 387, 437, 441, 454
Hermansche 194
Hermelgem 177, 310, 433
Herzele 10, 35, 106, 122, 174, 229, 286, 298, 322, 398, 548, 561
Heuverhuis 194
Hillegem 174
Hofstade 360, 421, 441, 463, 548
Holbeke 162
Hoogstraten (kanton) 164
Horebeke 140, 236, 363
Hundelgem 90, 193, 270, 457, 465
Idegem 548
Impe 28, 298, 326, 455
Isère (departement)(F) 173
Isselmoregem 191
Kalken 28
Kaprijke (kanton) 166

Kerkem 54, 243
Kerkhoek 478
Kerksken 119, 148, 269, 467
Kluisbergen 229, 236
Koppenberg 360
Kortrijk 165
Kottem 192
Kruishoutem 236
Kwaremont 31, 527
Lammeken 482
Landskouter 360
Lebbeke 211bis
Lede 57, 74, 189, 194, 262, 326, 360, 439, 441, 463, 466, 490, 548
Leeuwergem 468
Leuven 103, 164, 165
Leuven (kanton) 164
Liedekerke 271
Lieferinge 44, 564
Lierde 43, 236
Louise-Marie 441
Luik (prinsbisdom) 85
Maarke 243, 271, 300, 363, 406, 511, 548, 567, 568, 569, 570
Maarke-Kerkem 35, 322, 588
Maarkedal 14, 40, 104, 229, 236, 299, 457bis, 483
Massemen 441
Mater 239, 298
Mechelen 165
Mechelen (aartsbisdom) 573
Meerbeke 376, 587
Meilegem 55, 57, 155, 250, 323, 341, 343, 465, 559
Melden 154, 360, 488, 527
Meldert 144, 292, 294, 371, 441, 443, 463, 531, 542
Melle 132, 222, 229, 265, 305, 315, 334, 335, 363, 424, 444, 447, 448, 449, 482, 543, 551
Melsen 441, 579
Mere 286, 298, 311, 312, 398, 436, 463
Merelbeke 105, 174, 229, 334, 381, 386, 441, 478, 480, 484, 537, 556, 563
Mespelare 74, 510
Michelbeke 160, 268, 313, 363 Moerbeke240, 324
Moorsel 52, 57, 113, 144, 292, 308; 461, 463, 536
Moortsele 479
Munkzwalm 56, 141, 322, 555
Munte 241, 310, 373, 374, 562
Musselijstraat 378
Nederbrakel 110, 111, 168, 319, 372, 469, 524, 585
Nederename 105
Nederhasselt 119
Nederzwalm 177, 184,433,465
Nederzwalm-Hermelgem 559
Nevele (kanton) 166
Nieuwenhove 210
Nieuwerkerken 47, 49, 98, 124, 125, 220, 224, 248, 254, 330, 331, 395, 413, 577
Ninove 11, 21, 25, 26, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 80, 83, 84, 122, 188, 225, 229, 262, 271, 345, 357bis, 359, 360, 435, 438, 463, 561
Ninove (kanton) 166
Nukerke 54, 96, 152, 226, 477, 515, 527, 580, 588
Okegem 134, 253, 370, 384
Onkerzele 27, 222, 310, 345
Oombergen 468, 548
Oordegem 225, 326, 360, 398
Oost-Vlaanderen 219, 267, 361
Oostende (kanton) 164
Oosterzele 229, 298, 441, 527
Opbrakel 41, 45, 62, 322, 328, 412, 469
Opwijk 532
Ottergem 128, 286, 322, 441
Oudenaarde 164, 165, 236, 357bis, 527, 548
Oudenaarde (kanton) 166
Outer 119, 144, 210
Overboelare 360, 362, 363
Pamel 463
Papegem 326
Parike 557
Paulatem 465, 470, 552
Pollare 35, 386, 463
Ressegem 360
Roborst 28, 33, 64, 93, 126, 171, 199, 216, 270, 295, 307, 360, 440, 465, 520, 565, 578
Rome (I) 89
Ronse 3, 10, 32, 54, 123, 133, 169, 185, 188, 210, 222, 227, 229, 236, 275, 277, 285, 355, 356, 363, 383, 388, 390, 392, 399, 402, 411, 417, 420, 499, 501, 504, 508, 514, 550, 580
Rozebeke 23, 35, 95, 171, 270, 404, 407, 409, 465
Rubimont 194
Schelde 510
Scheldedepartement 173
Schelderode 375
Scheldewindeke 35, 298, 584
Schellebelle 441
Schendelbeke 225, 360, 441, 534
Schoonaarde 379, 398
Schorisse 73, 327, 328, 450, 479, 588
Semmerzake 441, 479
Serskamp 28, 229, 441
Sint- Gillis-Waas (kanton) 164
Sint-Antelinks 162, 441
Sint-Blasius-Boekel 22, 233, 403, 465, 545, 572
Sint-Denijs-Boekel 22, 28, 59, 183, 225, 233, 303, 403, 475
Sint-Denijs-Westrem 28
Sint-Goriks-Oudenhove 160, 313, 468
Sint-Kornelis-Horebeke 114, 360, 514, 527
Sint-Lievens-Esse 363, 398, 441, 548
Sint-Lievens-Houtem 112, 174, 229, 322, 337, 393, 441, 496, 497, 503, 509, 527, 528, 546
Sint-Maria-Horebeke 135, 408, 441

Sint-Maria-Horebeke (kanton) 166
Sint-Maria-Latem 63, 65, 91, 232, 296, 297, 305, 465, 586
Sint-Maria-Lierde 304, 322, 398
Sint-Maria-Oudenhove 160, 268, 441, 468, 572
Sint-Martens-Lierde 255, 398, 445
Sint-Niklaas 164
Smetlede 326
Steenhuize 190, 310
Strijpen 238, 307, 322, 468, 474
Ten Doorent 192
Tienen (kanton) 164
Tongeren 165
Turnhout 164
Velzeke 73, 369, 468, 485, 486, 488, 489, 498, 507
Velzeke-Ruddershove 322
Viane 235, 441
Vlaamse Ardennen 236
Vlaanderen 122
Vlaanderen (graafschap) 298
Vlekkem 142, 271
Vlierzele 553
Vurste 174, 548
Waarschoot (kanton) 166
Wannegem 194
Wannegem-Lede 28
Wanzele 326, 363
Welle 174, 441
Westrem 283
Wichelen 74, 222, 398, 510, 548
Wieze 39, 50, 74, 176, 179, 186, 203, 262, 360, 416, 418, 419, 525, 589
Wijlegem 22, 233, 403
Wortegem-Petegem 236
Woubrechtegem 162
Zandbergen 360, 380, 442
Zarlardinge 391
Zele (kanton) 166
Zonnegem 192, 286, 348
Zottegem 6, 174, 188, 214, 228, 229, 236, 360, 363, 378, 398, 421, 468, 474, 481, 500, 502, 506, 524, 574, 583
Zuidelijke Nederlanden 85
Zulzeke 360, 527
Zwalm 73, 131, 172, 204, 205, 206, 229, 339, 347, 458, 460, 566
Zwevegemse 194

INHOUD BIBLIOGRAFIE 2001

0. ALGEMEENHEDEN 1-17
Bibliografieën van scripties en verhandelingen (013) 1
Bibliografieën van tijdschriften (014) 2
Lokale bibliografieën (015) 6
Vakbibliografieën (016) 7
Bibliotheekwezen (02) 10
Bibliotheken (026/027) 11
Adresboeken (058) 12
Organisaties (06) 13
Libri amicorum (089) 15
Codicologie. Boekgeschiedenis (09) 16
1. FILOSOFIE. PSYCHOLOGIE --
2. GODSDIENST. THEOLOGIE 18-97
Heiligen(verering) (235) 18
Praktische theologie. Kerkelijke kunst en symboliek. Kerkmeubilair en -versiering (24) 26
Vroomheid (248) 35
Pastoraal theologie. Broederschappen. Parochiële instellingen (25) 36
Kerkbestuur en -organisatie. Parochiewezen (262) 45
Missionering (266) 66
Kerkgeschiedenis (algemeen) (27) 68
Christelijke religieuze ordes (271) 69
Protestantse Kerken (283/289) 96
3. SOCIALE WETENSCHAPPEN 98-273
Demografie. Migratie (314) 98
Feodalisme. Leenheren. Vazallen (321) 107
Binnenlandse Politiek (323) 108
Verkiezingen (324) 109
Emigratie (325.1/2) 114
Politieke partijen en bewegingen (329) 115
Economie. Sociaal-economische geschiedenis (33) 122
Vakbeweging. Lonen. Arbeid en tewerkstelling (331) 123
Grond en Bodem (332) 132
Coöperaties. Economische organisatievormen (334) 133
Belastingen. Heffingen (336.22) 135
Geldwezen. Muntvondsten (336.7) 138
Handel (339) 140
Recht. Criminaliteit. Notariaat (34) 141
Taken van de overheidsinstellingen (351) 168
Lokaal, regionaal en centraal bestuur (352/354) 177
Defensie. Krijgsgeschiedenis (355) 199
Wereldoorlogen (355 WOI/WOII) 204
Maatschappelijk werk. Verzekeringswezen (36) 219

Onderwijs (algemeen) (37) 221
Volwassenenwerk. Vormingswerk (374.7) 228
Universitair onderwijs (378) 231
Toerisme. Vrijetijdsbesteding (379.8) 232
Metrologie. Gewichten. Maten (389) 244
Volkskunde (39) 245
Zeden en gebruiken in het particuliere leven (392) 246
Dood en begrafenisgebruiken (393) 253
Openbaar en maatschappelijk leven (394) 255
Vrouwenproblematiek. Feminisme (396) 267
Sagen. Legenden. Sprookjes. Vertellingen (398.2) 268
Kalenderfeesten (398.33) 269
Heksen. Geesten. Spoken (398.4) 271
Volksliederen (398.8) 272
5. WISKUNDE. NATUURWETENSCHAPPEN 274-281
Ecologie. Milieukunde (504) 274
Chronologie. Tijdsbepaling (529) 275
Geologie (55) 277
Meteorologie. Weerkunde (551.5) 278
6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN 282-359
Geneeskunde. Hygiëne. Farmacie (61) 282
Molinologie (620.9) 296
Waterbouwkunde (626/627) 314
Watervoorziening (628.1) 316
Landbouw. Tuinbouw. Bosbouw. Veeteelt. Zuivel. Jacht.
Visserij (63) 318
Boekdrukkunst (655) 332
Verkeerswezen. Openbaar vervoer. Scheepvaart.
Postwezen (656) 334
Ontplofbare stoffen. Brandstoffen (662) 343
Gistingsbedrijven. Drank. Genotsmiddelenindustrie (663) 344
Industrieën en ambachten (algemeen) (66/68) 350bis
Edele metalen. Edelstenen. Goud. Zilver (671) 351
IJzer. Staal (672) 352
Houtverwerkende industrie (674) 354
Textiel (677) 355
Kledingindustrie (687) 358
7. KUNST. SPORT 360-455
Kunst (algemeen) (7) 360
Iconografie (7.04) 364
Ruimtelijke ordening. Landschap. Tuinarchitectuur (71) 365
Kerkhoven (718) 371
Architectuur (72) 373
Openbare gebouwen. Commerciële en industriële gebouwen (725) 379

Religieuze bouwkunst (726) 387
Gebouwen voor opleidings-, wetenschappelijke en culturele doeleinden (727) 410
Burgerlijke architectuur (728) 411
Beeldhouwkunst (73) 421
Keramische kunsten. Pottenbakkerskunst (738) 425
Meubelkunst. Houtsnijwerk (749) 426
Schilderkunst (75) 427
Muziek (78) 436
Sport (79) 444
Film (791.4) 451
Toneel (792) 453
8. FILOLOGIE. LITERATUUR 456-477
Taalkunde (80) 456
Dialecten (800.87) 457bis
Toponymie (801.311) 465
9. GEOGRAFIE. BIOGRAFIE. GESCHIEDENIS 478-589
Archeologie (902) 478
Archeologie van de oudheid (902.032) 482
Archeologie van de middeleeuwen en de moderne tijden (902.033) 491
Prehistorie (903) 505
Historische geografie. Nederzettingsgeschiedenis (911.37) 512
Atlassen. Kaarten (912) 514
Biografie. Prosopografie (929) 518
Genealogie (929.5) 527
Heraldiek. Wapenkunde (929.6) 543
Geschiedenis (93) 547
Archiefinventarissen. Archiefwezen (930.25)- 548
Paleografie (930.27) 551
Algemene geschiedenis (94) 552
Middeleeuwse geschiedenis (94.033) 557
Moderne geschiedenis (94.034) 571
Moderne en hedendaagse geschiedenis (94.034/035) 575
Geschiedenis van de 19de eeuw (94.035) 581
Geschiedenis van de 20ste eeuw (94.036) 585

AUTEURSREGISTER 229
PERSONENREGISTER 232
TOPOGRAFISCH REGISTER 234
INHOUD BIBLIOGRAFIE 2001 237

Georges Vande Winkel
Heirbaan 107
9400 Ninove-Denderwindeke

Wilfried Vernaeve
Brouwerijstraat 39
9300 Aalst

DE ACHTTIENDE-EEUWSE DENDER EEN SITUATIESCHETS

Jeroen MEERT

Als laatstejaarsstudent licentiaat geschiedenis kon ik vorig jaar mijn studies besluiten met de licentiaatsverhandeling "Binnenscheepvaart in en rond het 18de-eeuwse Aalst". Uit dit werk zal de komende maanden geput worden om een reeks van vier artikels te schrijven, waarvan het eerste nu voor u ligt [1].

Binnenscheepvaart was eeuwenlang dé manier om goederen te transporteren. Transport via landwegen was onveilig en duur en slechts waardevolle en kleine koopwaren werden zo tot hun bestemming gebracht. Rivieren en kanalen waren daarentegen veel goedkoper dan de slechte en moeilijk begaanbare wegen.

Toch is relatief weinig gepubliceerd over de binnenscheepvaart in Vlaanderen. Dit geldt eveneens voor de provinciestad Aalst, waarvan weliswaar te pas en te onpas wordt gezegd dat ze haar rijkdom en welvaart aan haar ligging aan de rivier de Dender zou te danken hebben [2].

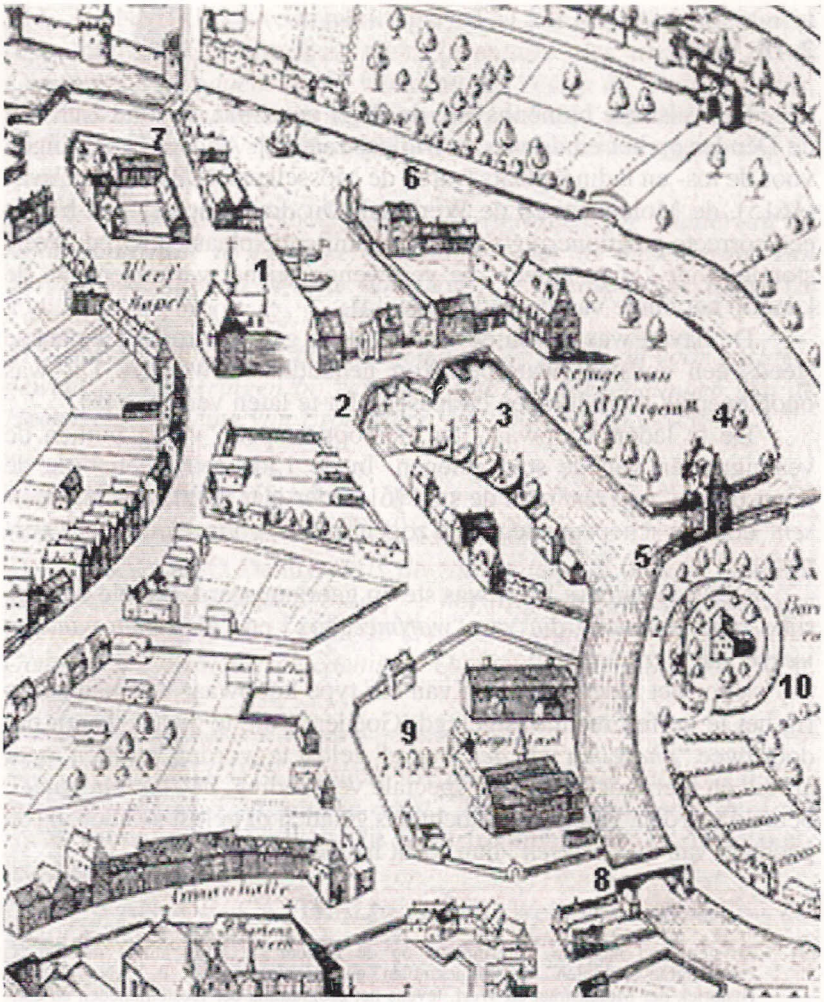
1. Inleiding

In dit eerste artikel zullen we een poging wagen tot het reconstrueren van de diverse 18de-eeuwse aspecten van de Dender, vooral toegespitst op de stad Aalst. We hebben ervoor gekozen om de gegevens chronologisch te verwerken daar ons dit de beste manier lijkt om mogelijke verwarring te voorkomen.

Vooraleer met de 18de eeuw van wal te steken bespreken we de Aalsterse binnenhaven, de Werf, die reeds sinds de vroege middeleeuwen van groot belang was.

[1] J. MEERT, Binnenscheepvaart in en rond het 18de-eeuwse Aalst, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, RUG, 2001, 196 p.

[2] Enkele basiswerken voor de geschiedenis van de Dender zijn: H. VANGASSEN, Geschiedenis van Ninove, Deel 1, Ninove, Uitgeverij De Toren, 1948, p. 15-42 en M.J. WOLTRES en G. WOLTERS, Receuil des lois, arrêtes, règlements etc. concernant l'administration des eaux et polders de la Flandre Orientale, Gent, 1874 (3de editie).

De Dender te Aalst (A. Sanderus, Flandria Illustrata,II, Keulen, 1644))

1. de Werf (met O.L.-Vrouwkapel)
2. Molenbrug (watermolens op de Dender)
3. Dijk
4. Zaat
5. het Spui (sas)
6. Dam
7. Sint-Annabrug
8. Vismarktbrug
9. Hospitaal
10. Burcht

2. De Werf

De Aalsterse binnenhaven, de Werf genaamd, bevond zich aan de Dender op het einde van de Molenstraat [3]. Andere benamingen voor de los- en ladingsplaats waren de Mosselkaai, "*de Cleene Caye*" (1615), de Molenkaai en de Werfkaai. Dit draagt echter niet bij tot een correcte positionering van de verschillende plaatsen. Op de Werf stonden vier kleine huizen die verdwenen bij het verlengen van de kaai op het einde van de 16de eeuw [4].

De haven was boven de watermolens gelegen zodat ter plaatse steeds een constant waterpeil kon gehandhaafd worden. Dit was onontbeerlijk om het laden en lossen vlot te laten verlopen [5].

De te laden koopwaar lag hier opgestapeld, veilig binnen de vestingmuren van de stad gelegen. In de 15de eeuw behoorde de Werf tot de "*accisen*" van de stad [6]. Ieder jaar werden deze "*accisen*" door de schepenen tegen de zogenaamde "*godspenninghen*" verpacht.

De 15de eeuwse Werf was stevig georganiseerd. Enkele belangrijke functies waren die van "*warfmeesters*" en "*ghezellen van den werve*" of "*scroders*".

Voor het laden of lossen van elk type koopwaar was nauwkeurig het te heffen recht vastgelegd. Goederen die te zwaar waren om door twee "*ghezellen van den werve*" gelost te worden vergden meer arbeid en hiervoor moest een speciale vergoeding, het "*scrodeghelt*", betaald worden. Koopwaar mocht pas geladen of gelost worden als de pachters van de "*accisen*" hun recht hadden geheven [7].

[3] Zo genoemd naar de watermolens op de Dender: in 1500 kende men er 3: "sBorchgraevenmeulen", de "Munckmolen" en "sConingsmolen" (P. VAN NUFFEL, Historiek der Molenstraat en Werf, tevens het programma der feestelijkheden en concerten in de wijk en de godsdienstige plechtigheden in de Kapel der Werf, op 8 en 9 april 1934, Aalst, 1934, s.p. en J. DE BROUWER, De molens in het Land van Aalst in 1572, in: Het Land van Aalst, 11, 1959, nr. 5, pp. 194-195).

[4] P. VAN NUFFEL, Aalst, Historiek der Oude Straten, Gent, Stichting Mens en Cultuur, p. 151 en W. VERNAEVE, Aalst en de Dender in de 17de eeuw, in: Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon, Mededelingen, 22, 1995, nr. 3, p. 66.

[5] F. VANACKER, Verzet van de Aalsterse Buildragers tegen de Stadhouder in 1649, in: Het Land van Aalst, 8, 1956, nr. 3-4, pp. 111-113.

[6] Tot de "accisen" behoorden ook wijn, bier, laken, brood, wol en kousen, beesten, het Vleeshuis, het Korenhuis, enz.. Zie ook: P. STABEL, De kleine stad in Vlaanderen, Bevolkingsdynamiek en economische functies van de kleine en secundaire stedelijke centra in het Gentse kwartier (14de-16de eeuw), in: Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren, 57, 1995, nr. 156, pp. 226-229.

[7] J. VAN CLEEMPUT, Het toponiem "Zeeberg" te Aalst, in: Het Land van Aalst, 1, 1949, nr. 6, pp. 161-162. Dit artikel was een reactie op J. LINDEMANS, De Zeeberg te Aalst, in: Het Land van Aalst, 1, 1949, pp. 13-15, waarin de auteur uit de naam 'Zeeberg' afleidde dat Aalst tijdens de middeleeuwen bezocht werd door 'zeebarges', zeeschepen. Stadsarchief Aalst (S.A.A.), Oud Archief van de stad Aalst (OAA), nr. 6, f° 806v°.

3. De 18de-eeuwse Dender: een chronologische studie

Op 12 februari 1701 werd te Brussel een reglement opgesteld voor de scheepvaart op de Dender. Het in het Aalsterse stadsarchief bewaarde stuk, een afschrift van latere datum [8], stelde een einde aan de willekeur van de "*proprietairs fermiers ou decretuers des ecluses*" tussen Aat en Dendermonde die tot dan zelf bepaalden hoeveel tol de schippers dienden te betalen. Deze werd nu vastgelegd op "*douze sols a chaque ecluses*" voor geladen schepen. Voor schepen die niet geladen waren "*montans et descandants lad(ite) riviere a chaque ecluse six sols*". Deze bepaling werd kracht bijgezet door er de zeer zware boete van 600 florijnen aan te koppelen [9].

Het tweede gedeelte van dit reglement bepaalde de dagen waarop de sluizen geopend dienden te worden, namelijk dinsdag en vrijdag. Het openen van de sasdeuren werd volgens reglementen vastgelegd "*pour tant moins incommoder les moulins lors que les meusniers ou maitres des écluses devront tenir de l'eau souffisant pour le jour de l'ouverture des ecluses afin que les batteaux puissent monter et descendre*". De noodzaak van zo een reglement wijst op het tekort aan water dat eertijds op de Dender te voelen was. Meer sassen en verdere kanaliseringen hielpen dit hinderlijke euvel te voorkomen.

In 1703 werd een besluit uitgevaardigd dat de vaartdagen op de Dender regelde. Er waren twee afvaarten voorzien. Een volledige afvaart van de Dender duurde vier dagen: iedere dinsdag van Aat tot Tenre, woensdag van Tenre tot Geraardsbergen, donderdag van Geraardsbergen tot Ninove en Aalst en vrijdag van Aalst naar Dendermonde. De tweede afvaart startte vrijdag van Aat naar Tenre, zaterdag van Tenre naar Geraardsbergen, maandag van Geraardsbergen tot Ninove en Aalst (zondag bleven de sassen dicht) en dinsdag van Aalst naar Dendermonde [10].

Tijdens de Spaanse Erfopvolgingsoorlog (1701-1715) fungeerde de Dender als belangrijke verkeersroute voor munitieschepen. Te Aalst waren Pruisische en Hannoverse troepen gelegerd die onder andere de sluizen en bruggen bewaakten.

In juli 1708 gaat Aalst in Franse handen over. Deze kwamen in de stad graan opeisen en na dergelijke invallen werden telkens de Denderbruggen afgebroken. Op 26 juli werd zelfs de hele dag

[8] S.A.A., Archief van het Land van Aalst (LvA), nr. 3787.

[9] "a peine de fourfaire l'amende de six cens florins pour chaque contravention le tiers a notre profit autres tiers au profit du denuntiateur et le tiers restant pour l'exploiteur" (S.A.A., LvA, nr. 3787).

[10] H. VANGASSEN, Geschiedenis van Ninove, Deel 1, Ninove, Uitgeverij De Toren, 1948, p. 38.

gewerkt aan de ondermijning van het spui dat 's avonds werd opgeblazen [11].

Op 7 februari 1716 vernielde een zware overstroming de Sint-Annabrug te Aalst en werden de kaai en verscheidene andere bruggen beschadigd. De verbinding over land met de steden Antwerpen en Mechelen werd hierdoor gehinderd wat de handel grote schade toebracht [12]. Om de grote kosten die het herstellen van de beschadigde infrastructuur met zich mee bracht te kunnen financieren kreeg het Aalsterse stadsbestuur op 28 april 1716 van Karel VI de toelating tot het lichten van 3000 florijnen. Voor een periode van 20 jaar kreeg het verder nog de toelating om elk voorbijvarend schip tol te laten betalen [13], dit om de intresten op het gelichte kapitaal te betalen. De Sint-Annabrug diende herbouwd te worden als ophaalbrug "*pour ne plus estre expose comme auparavant aux dommages*" [14].

De hertog van Arenberg, Leopold Filip Karel Jozef, vaardigde op 5 juli 1718 op vraag van schippers en handelaars een reglement voor de scheepvaart op de Dender uit [15]. Deze hadden de noodzaak geuit "*de leurs donner un reglement sur la conduite de la navigation*". Vooral de vele conflicten met molenaars en sasmeesters dienden zo vermeden te worden.

De Dender, bevaarbaar vanaf Aat, moest een gepaste breedte hebben om de schepen een vlotte doorvaart te kunnen bieden [16].

Wanneer een overstroming dreigde moest het water naar de aanliggende weiden geleid worden zodat vernielingen zoals twee jaar voordien vermeden konden worden.

De eigenaars of pachters van aan de Dender grenzende gronden dienden de oevers vrij te houden van allerhande begroeiing zodat deze geen hindernissen zouden vormen voor de scheepvaart [17]. Aansluitend hierbij gelde het verbod om bomen te planten op minder dan 10 voet (= 2,77 meter) van de rivieroever. Bomen die dichter stonden moesten binnen de maand na het publiceren van het reglement verwijderd worden door de eigenaars of de pachters.

[11] J. GHYSENS, Geschiedenis der straten van Aalst, s.l., Genootschap voor Aalsterse Geschiedenis, 1986, p. 24-25.

[12] "que par l'abondance et inondation des eaux arrivee le septieme du mois de fevrier dernier et la force des ... lacons, les ponts qui sont en lad(itt)e ville sur la Rivière de la Dendre auroient este extremement endommager et nommement celluy de S Anne lequel seroit entierement emporte avec les pillots par ou la Ville estant separée, et la communication par terre avec les villes d'Anvers et de Malines" (S.A.A., OAA, regest nr. 301).

[13] De tol was vastgelegd op 2 schellingen per geladen schip en 1 schelling voor een ongeladen schip.

[14] S.A.A., OAA, regest nr. 301.

[15] Het in het stadsarchief van Aalst bewaarde archiefstuk bevat afschriften uit 1750 en uit de 18de eeuw (niet nader bepaald) (S.A.A., LvA, nr. 3788).

[16] Dit moet volgens het reglement onderhouden worden door "les heretiers marchissans". Wat deze functie of titel precies inhield hebben we niet kunnen achterhalen. Waarschijnlijk zijn dit de eigenaars van de aan de Dender grenzende percelen en domeinen.

[17] Hier werd vermeld dat dit vooral nodig was in de streek van Lessen en Papignies.

Eveneens was het verboden in de dijken grachten of openingen te graven om de weides of akkers te bevloeien, dit op boete van acht pond tournois. Indien dit een tweede keer werd vastgesteld verdubbelde de boete en als men dan nog eens betrapt werd volgden er gerechtelijke stappen.

Het oversteken of doorwaden van de rivier op welk moment ook werd verboden. De boete hierop was zes pond tournois. Desondanks werd de rivier zowel te voet als met paard en kar overgestoken [18].

Een boete van acht pond tournois was ingesteld op het inrichten van drinkplaatsen voor dieren.

Uitgebreid werd ingegaan op het storten van afval in de Dender. Hieruit blijkt dat de rivier veel gebruikt werd als stortplaats voor zaken als as uit schoorstenen ("*cendre ramonure*"), hoornstof, puin, mest, afval van leder, stenen en keien. Een teveel aan afval kon de doorgang van schepen bemoeilijken zodat de schoonmaak van de Dender, vooral te Aat en te Lessen, bevolen werd, dit op kosten van de desbetreffende steden of eigenaars van de gronden.

In navolging van het reglement van 1701 werd de regeling in verband met de openingsdagen van de sassen herhaald. De gebruikelijke dagen waren nog steeds dinsdag en vrijdag, maar er werden nog enkele verdere preciseringen meegegeven. Zo moest een sas open blijven totdat de voorbijvarende schepen aan het volgende sas arriveerden. De boete hierop was het grote bedrag van 50 pond.

Van april tot oktober was het de schippers toegelaten hun schip maximum 4,5 voet diep (1,24 meter) te laden. De overige maanden was dit 5 voet diep (1,38 meter). Op de schepen diende een merkteken aangebracht te worden om de toegelaten lading aan te duiden.

Wanneer er, vooral in de zomer, een tekort aan water was op de Dender, moesten de sassen op de bovenloop, rond de streek van Aat opengezet worden. Indien er rond Ninove een watertekort was, dienden alle bovenliggende sassen geopend te worden om de scheepvaart op de vaartdagen toe te laten.

Schepen die andere schepen hinderden moesten een boete van 6 pond betalen. Wanneer de gehinderde schepen hierdoor dienden overgeladen te worden kon men de kosten hiervan verhalen op de schipper van het gestrande vaartuig.

Te Aat en Akkren werden "*officiers sergeants et commis*" aangesteld die toezicht hielden op het beheer van de Dender. Ze moesten controleren of het reglement nageleefd werd en indien dit niet het geval was, waren ze bij machte om de boetes te innen. De diverse overtredingen werden ingeschreven in een rapportboek.

Tot er een verdere verduidelijking van de vorst uitgevaardigd

[18] H. VANGASSEN, Geschiedenis ..., p. 22.

werd, kreeg men van de hertog van Arenberg de toelating om tol te heffen die de onkosten van het beheer van de rivier diende te betalen. Geladen schepen betaalden 5 patars, ongeladen 3 aan elk voorbijgevaard sas. De griffier van de scheepvaart hield een register bij met daarin het aantal schepen dat per week passeerde [19]. Eveneens werden de betaalde boetes aan hem uitgeleverd.

Na verscheidene klachten van kooplieden en schippers besliste het Aalsterse stadsbestuur in september 1733 om de havenfaciliteiten te verbeteren [20]. Door de geringe diepte van de Dender aan de kaai was het onmogelijk dat "*coopenaersgoederen alhier ter caye connen gelaeden worden ... als oock dat het onmogel(ijk) is van eenighe gelaeden schepen ter caije te connen aencommen*". De schepen werden op andere plaatsen geladen, wat de kosten voor de kooplieden opdreef, zeker omdat ze ook nog "*d'accijze van het caijgheldt*" moesten betalen.

De kaai moest dus "*geruijmt ende gediept*" worden en daarom werd "*geordonneert aen stadswerckm(eeste)r van aenstonts het selve intwerck te legghen aennemende quantitijdt van wercklieden ende doende maecken de noodighe instrumenten noodigh tot het voors(eide) werck*".

Tijdens de Franse bezetting van 1745-1748 lieten de troepen van Lodewijk XV het spui exploderen om zo de scheepvaart tussen Aat en Dendermonde te verhinderen [21].

Een inspectie van de Dender te Aalst in juni 1753 bevestigde de noodzaak om de rivier uit te diepen [22]. Achter het hospitaal was de rivier slechts 4 voet diep (= 1,1 meter), waar dit "*opden somerpegel*" 5 voet (= 1,38 meter) zou moeten zijn. Daarom werd na overleg met de schippers beslist dat "*de Ruijminge dient te gebeuren van onder de Croone tot achter de gauden leeuw, voor het meeste vervuylde ende naementlijck van aende vischmercktbrugghe tot beneden het gasthuys alwaer voor het minste eenen voet diepte soude moeten geruymt worden*" [23]. Samen met deze werken zou een zoutplaat, gevormd in de kom tussen de 2 sassen, moeten verwijderd worden.

De werken werden gepland "*met de sinxendagen*" en omdat deze naar alle waarschijnlijkheid meerdere dagen in beslag gingen nemen, werden de sasmeesters van de bovenloop van de Dender verwittigd, zodat deze het water konden ophouden.

[19] De functie van 'griffier van de scheepvaart' hebben we te Aalst niet teruggevonden. Mogelijk bestond deze enkel te Aat, of was dit slechts een gewenste maar nooit in de praktijk bestaande functie.
[20] S.A.A., OAA, nr. 23, f° 47.
[21] P. VAN NUFFEL, Aalst, Historiek ..., p. 144.
[22] S.A.A., OAA, nr. 24, f° 74.
[23] De Dender werd door de plaatselijke bevolking gebruikt om hun afval (bedorven vis, slachtafval, dode dieren, stenen, ...) in te dumpen (S. VEILLEFON, Het stedelijk leefmilieu te Aalst, 1600-1800, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, RUG, 2001, 110 p.).

Op 23 juni 1753 werd door het Aalsterse stadsbestuur vergaderd over de openingsuren van de sassen op de vaartdagen [24]. Blijkbaar waren er voordien moeilijkheden, daar de schepen niet op tijd bij het volgende sas geraakten. Daarom ordonneerden de magistraten dat "*van opden vaertdaghen ten vijf uren ofte uytterlijck ten ses uren aende schepen ligghende tusschen t'sas van hofstade ende dat van Aelst het noodigh water te gheven*". Dit zou de schepen voor het middaguur te Hofstade moeten brengen.

Maria-Theresia verleende het Land van Aalst op 13 mei 1755 het octrooi om de Dender tussen Aat en Aalst 'bevaarbaar te maken', "*pour rendre la Dendre navigable depuis Ath à Alost*" [25]. Eveneens verkreeg het Land van Aalst de toelating om een kanaal te graven tussen Aalst en Baasrode. Omdat de reeks documenten en brieven die aan dit onderwerp werden gewijd tamelijk omvangrijk is, wordt er een apart artikel aan gewijd [26].

Behalve een kleine vermelding handelt het gehele octrooi over het nieuwe, nooit gegraven kanaal, maar toch roept 'het bevaarbaar maken van de Dender' vragen op. Dit gedeelte van de Dender was immers al lang bevaarbaar en dus gaat het hier waarschijnlijk om een opknapbeurt, om herstellingswerken.

Een herstelling van de Sint-Annabrug in 1756 door de Bruggeling Minsdau kostte 436 gulden en 7 stuiver [27].

Vanaf de jaren '60 van de 18de eeuw werd intensief werk gemaakt van het beheer en het verbeteren van de binnenscheepvaart op de Dender. Het aantal verbeterings- en kanaliseringswerken steeg snel.

Op 23 juni 1760 kwam Ignace Balthasar Malfeson, "*Directeur der provintiale wercken in het District van Ghendt*", te Aalst de Molenbrug inspecteren op verzoek van enkele stadsmagistraten. Hij schatte dat er 600 gulden courant nodig waren zodat de brug "*in goeden staet can gebracht worden*" [28].

De meerpalen aan het sas van Hofstade, "... *gestelt ... tot het aenmeeren vande schepen passerende tot het selve hofstade*", mochten blijven staan op de grond van Servaes de Koster, mits deze 10 schellingen wisselgeld kreeg van de stad Aalst. Op 6 augustus 1760 werd de overeenkomst gesloten [29].

Het stadsbestuur besliste op 11 augustus 1760 een aanvraag te doen bij de Geheime Raad om de vaartdag te Aalst in plaats van dins-

[24] S.A.A., OAA, nr. 24, f° 75.
[25] S.A.A., LvA, nr. 344.
[26] Het volgende artikel zal het kanaal Aalst-Baasrode en de verkeersproblematiek in het Land van Aalst in de 18de eeuw behandelen..
[27] P. VAN NUFFEL, Aalst, Historiek ..., p. 173.
[28] S.A.A., OAA, nr. 248.
[29] S.A.A., OAA, nr. 25, f° 61v°.

dag "*bij forme van beproevinge te stellen voor drij maenden op woensdagh binnen dese stadt, laetende den Deijnsdagh voor de opperplaetsen*" [30].

Een week later werd te Brussel een beslissing genomen over het verzoek van de stad Aalst [31]. De toelating werd gegeven om "*bij forme van beproevinghe, ende enckelijck bij provisie*" de vaartdag voor de stad Aalst te veranderen van dinsdag naar woensdag. Indien dit gunstige resultaten zou hebben, kon ook overgeschakeld worden van vrijdag, de tweede wekelijkse vaartdag, naar zaterdag. De reden voor het wijzigen van de afvaarten was het feit dat verscheidene schepen steeds te laat kwamen vanuit Liedekerke om vanaf Aalst verder te kunnen varen. Wanneer de afvaart te Aalst een dag opgeschoven werd, kon dit probleem vermeden worden. Dit besluit werd pas een jaar later, namelijk op 1 juni 1761, te Aalst in het resolutieboek ingeschreven. Of de veranderingen ondertussen reeds toegepast werden is niet geweten.

In 1767 moest de Molenbrug nogmaals hersteld worden, ditmaal bedroegen de geschatte kosten 100 pond groten wisselgeld [32].

Het jaar 1768 was belangrijk voor de binnenscheepvaart op de rivier de Dender. Dat jaar werd immers begonnen met het kanaliseren van de Dender tussen Aalst en Dendermonde.

Voor het eerst is er in april 1768 sprake van barges, trekschuiten, die op de nieuwe coupures zouden varen [33]. Een ontwerp van het reglement voor de scheepvaart op de gekanaliseerde Dender meldt de noodzaak van gereguleerde toltarieven, die gebruikt zouden worden om de werken te helpen financieren. Aflossingsplaatsen voor paarden benodigd voor het trekken van de schepen zouden gebouwd worden.

Een andere bepaling wil dat de scheepvaart op het kanaal vrij zou zijn, "*sans etre molestés par qui que se soit sans pretexte de droit vulgairement nommé lastbrekinge et ..., actions publiques, droit de quaye ou autres*". Hier werd wel een opmerking bijgeschreven, waarschijnlijk op last van het Aalsterse stadsbestuur, waarin staat: "*midts betaelende ofte indemniserende de stadt over het caygelt, recht van passagie onder sinte anne brugge ende voordere rechten*".

In dit reglement werd ook onrechtstreeks de afschaffing van de pijnders voorgesteld daar het het voorstel doet om schippers, koopmannen en anderen toe te laten "*de charger leurs batteaux par leurs propres gens et tels autres qu'ils trouveront convenir*".

[30] S.A.A., OAA, nr. 25, f° 61.
[31] Cf. Bijlage 1 (S.A.A., OAA, nr. 25, f° 106v°).
[32] Inspectie door Jan Louis Vander Gucht, "meester metser der Stadt Aelst" (S.A.A., OAA, nr. 248).
[33] S.A.A., OAA, nr. 248.

Loop van de nieuwe Dender volgens Ferrariskaart van ca.1771-1778 (uitgave Pro Civitate, Brussel, 1965).

Het traject van de oude Dender en het nieuwe kanaal naar Dendermonde is zeer goed te volgen op deze prachtig ingekleurde kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden.

De Gedeputeerden van de Twee Steden en het Land van Aalst hadden in 1768 het voorstel gedaan aan keizerin Maria-Theresia "*d'acquerir ... l'Ecluse inferieure du Bassin de Navigation en la ville d'Alost, ainsi que les Ecluses et les Moulins à eau ... en la ville de Termonde*" [34]. Als redenen hiervoor werden het verminderen van de schade door overstromingen en het vergemakkelijken van de scheepvaart tussen Aat en Dendermonde gegeven. Het voorstel werd goedgekeurd maar er werden enkele voorwaarden aan verbonden.

Zo moest jaarlijks "*et à perpetuité*" 4700 Brabantse gulden courant betaald worden. Veranderingen aan de constructie van sassen moesten eerst aangevraagd worden bij de centrale regering, en alle kosten waren bestemd voor het Land van Aalst.

Om het beheer en het toezicht op de Dender te regelen vaardigde Maria-Thersia in 1769 een reglement uit [35]. Het bepaalde enkele noodzakelijkheden in de constructie van het kanaal van Aalst naar Dendermonde, dit om zo de handel te verbeteren.

Wat de uitvoering van de werken betreft moesten afwateringssluizen geconstrueerd en buizen gelegd worden die, indien nodig, het water naar de aanliggende weiden en gronden konden leiden. De oude Denderbedding werd open gelaten, zowel rechts als links, "*affin de laisser Librement couler les eaux*".

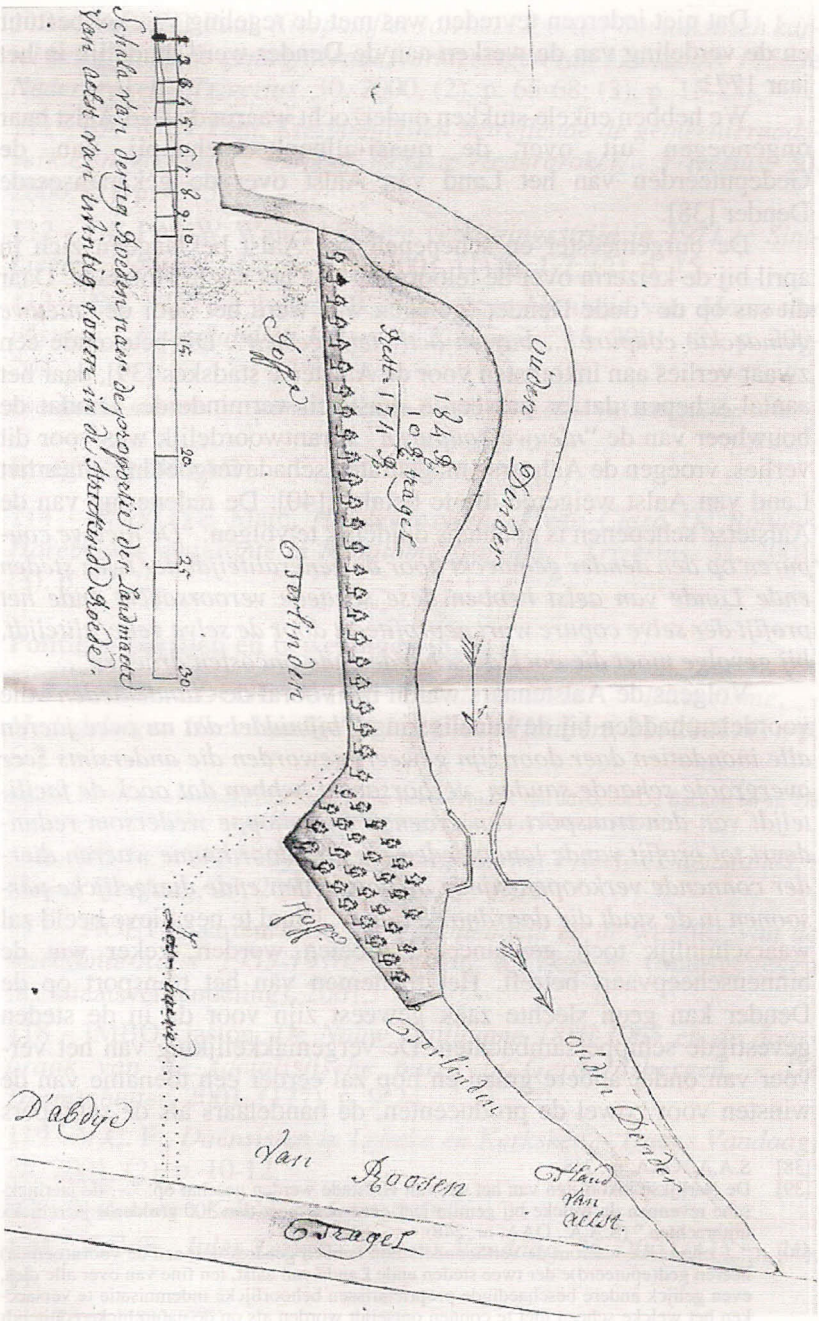
De Gedeputeerden van de Twee Steden en het Land van Aalst dienden zelf een politiereglement op te stellen "*pour punir les contrevenans, et pour obliger les Riverains au nettoiement, entretien et conservation de Ladite Riviere ...*".

Een voor ons belangrijk artikel in dit reglement bevat de toelating om "*une ou plusiers barques publiq d'alost sur Termonde*" in te stellen. Aan deze trekschuiten zal een afzonderlijk artikel gewijd worden, maar belangrijk is dat 1769 dus officieel als aanvangsjaar van de geschiedenis van de barge tussen Aalst en Dendermonde kan gezien worden.

In 1770 keurde Karel van Lorraine de oplevering van de werken, en de kosten ervan, aan de Dender tussen Aalst en Dendermonde goed [36]. Er werd vanaf dan begonnen met het afpalen van de gronden nodig voor de werken.

De in 1753 nog herstelde kom tussen de twee sassen was ook in augustus 1770 weer aan een opknapbeurt toe: "... *de comme tusschen de twee sassen, geconsidereert nauwelijckx de schepen aldaer connen passeren, te laeten ruymen tot de diepte vanden radier ende oock alwederseijts te vergrooten*" [37].

[34] S.A.A., LvA, nrs. 347 en 348.
[35] Cf. Bijlage 2 (S.A.A., OAA, nr. 25, f° 500v°).
[36] S.A.A., LvA, nr. 351.
[37] S.A.A., OAA, nr. 25, f° 403.

Het sas op de "oude Dender" te Hofstade, 1772 (S.A.A., Lva, nr. 353)

Dat niet iedereen tevreden was met de regeling van het bestuur en de verdeling van de werken aan de Dender werd duidelijk in het jaar 1771.

We hebben enkele stukken onderzocht waarin de stad Aalst haar ongenoegen uit over de quasi-alleenheerschappij van de Gedeputeerden van het Land van Aalst over de gekanaliseerde Dender [38].

De burgemeester en schepenen van Aalst beklaagden zich in april bij de keizerin over de teloorgang van het sas te Hofstade. Daar dit sas op de 'oude Dender' gelegen was werd het door de "*nieuwe gemaeckte coupure ... buyten activiteijt gestelt*". Dit betekende een zwaar verlies aan inkomsten voor de Aalsterse stadskas [39], daar het aantal schepen dat er passeerde drastisch verminderde. Omdat de bouwheer van de "*nieuwe coupuren*" verantwoordelijk was voor dit verlies, vroegen de Aalsterse magistraten schadevergoeding, maar het Land van Aalst weigerde die te betalen [40]. De redenering van de Aalsterse schepenen is nochtans duidelijk te volgen: "*De nieuwe coupuren op den dender gemaeckt door de generaliteijdt der twee steden ende Lande van aelst hebben dese schaede veroorsaeckt ende het profijt der selve copure wort geprofiteert door de selve generaliteijdt, bij gevolge moet die oock de schaede ende oncosten draegen*".

Volgens de Aalstenaars waren het vooral de "*landtslieden*" die voordelen hadden bij de kanalisering: "*bijmiddel dat nu twee jaeren alle inondatien daer door zijn geweert geworden die andersints zeer overgroote schaede sauden veroorsaeckt hebben dat oock de faciliteijdt van den transport van graenen ende hoppe wedersom redundeert tot profijt vande landtslieden als daerdoor hunne waeren dierder connende verkoopen sijnde de voorlieden ende diergelijcke persoonen in de stadt die daardoor leijden*". Dit al te negatieve beeld zal waarschijnlijk toch genuanceerd moeten worden, zeker wat de binnenscheepvaart betreft. Het toenemen van het transport op de Dender kan geen slechte zaak geweest zijn voor de in de steden gevestigde schippersambachten. De vergemakkelijking van het vervoer van onder andere graan en hop zal eerder een toename van de winsten voor zowel de producenten, de handelaars als de schippers

[38] S.A.A., OAA, nr. 248.

[39] De jaarlijkse inkomsten van het sas van Hofstade werden geschat op: "... de jaerlijcksche revenuen de welcke bij gemijn jaer genomen meer dan 300 g(ulden)s jaerelijckx uijtbrachten." (S.A.A., OAA, nr. 248).

[40] "... oorsaecke waerom de verthoonders hun hebben geadresseert aen de voorn(oemde) heeren ged(eputeerd)e der twee steden ende Lande van aalst, ten fine van over alle dies, even gelijck andere beschaedigde proprietarissen behoorlijcke indemnisatie te versaecken het welcke scheen niet te connen ontseijdt worden als op de naturelijcke equiteijdt ende ... maj(estei)ts vermelt octroy gegront vest sijnde, niet tegenstaende blijven de voorn(oemde) heeren gedep(uteerd)e wijgerigh aen 's verthoonder reghtmaetigh versoeck te voldoen tot groote schaede ende prejuditie van dese stadt,..." (S.A.A., OAA, nr. 248).

teweeg gebracht hebben. Spijtig genoeg kunnen we dit niet bewijzen. Het gigantische gebrek aan kwantitatieve bronnen speelt ons hier nog maar eens parten.

Naast het verlies van de inkomsten van het sas te Hofstade zijn er nog enkele aangelegenheden die door de stad Aalst liever gewijzigd werden. Het gaat hier voornamelijk om wie de bevoegdheden, de jurisdictie over de diverse aspecten van de gekanaliseerde Dender kreeg (of zou krijgen). Dit werd in het reeds behandelde reglement van 1769 vastgelegd, maar de Aalsterse stedelijke overheid ging niet akkoord met de overheveling van haar bevoegdheden naar de Gedeputeerden van het Land van Aalst.

Ook hier wordt de nadruk gelegd op de inkomsten die verloren dreigen te gaan: "*accijse vande werve*", "*de rechten van de schepen passerende onder st. anne brugge*", sas van Hofstade "*ende datter den stadts mautmolen apparente schaede zal geoccasioneert worden*".

Door de handelaars of de schippers de vrije keuze te laten wie de schepen zou laden en lossen zou, zoals gezien, het voortbestaan van het pijndersambacht in het gedrang komen [41].

Het Aalsterse voorstel wou een regeling zoals die voor de bouw van de "*copure van gendt ende brugge*" werd getroffen: "*haere maj(estei)t verleenende octroy tot de constructie van de copure van gendt ende brugge en heeft aen de leden van vlaendere niet geattribueert eenighe jurisdictie kennisse ofte judicature op de selve coupure maer heeft dit alles gelaeten aende respective magistraten van gendt ende brugge in d'eerste instantie*". De stad Aalst wou dus dezelfde bevoegdheden wat betreft scheepvaart op en onderhoud van de Dender op haar grondgebied, zoals ook Gent en Brugge die hadden.

Tijdens de maand maart van het jaar 1772 werd het conflict tussen de stad Aalst en het Land van Aalst onderling opgelost [42]. Blijkbaar was er ook van de kant van het Land van Aalst een schuldeis: "... *ende dat vanden anderen kant de Edele heeren gedeputeerde ten laste vande gemelde stadt (Aalst) waeren pretenderende eene somme van tweeduysent vierhondert gul(den)s over calsijde die de selve stadt soude geprofiteert hebben vanden Lande van Aelst...*".

Om "*de goede unie te onderhouden*" en processen te voorkomen werden de zaken onderling geregeld. Het verlies aan inkomsten door het buiten activiteit stellen van het sas van Hofstade zou vergoed worden door een het bouwen van een nieuw sas te Herdersem,

[41] "... gesuprimeert de buijldraegers voor sooveel ider een op de voors(eid)e coupure sal mogen lossen ende laeden liderlijck ende employeren die men wilt" (S.A.A., OAA, nr. 248).

[42] Cf. Bijlage 3 (S.A.A., LvA, nr. 353) en S.A.A., OAA, nr. 248.

waardoor de handel en de scheepvaart zouden toenemen [43]. Eveneens werd de afstand van grond nodig voor de kanalisatiewerken wettelijk geregeld zodat het Land van Aalst, de bouwheer van de werken, zijn activiteiten kon verder zetten.

De stad Aalst, blijkbaar tevreden met de regeling, trok haar schuldeis in, maar moest zelf nog de som van 1400 gulden betalen aan het Land van Aalst.

Op de nieuwe kaaien langs de gekanaliseerde Dender zou steeds geladen en gelost mogen worden, zonder dat men gebruik diende te maken van pijnders. Daar de scheepvaart op de Dender vrij zou zijn werd ook het door de stad Aalst nog sterk verdedigde kaaigeld afgeschaft [44].

Blijkbaar heeft Aalst de meeste toegevingen moeten doen. De verloren inkomsten van het sas van Hofstade konden misschien gerecupereerd worden door het nieuwe sas van Herdersem, maar dit werd gebouwd door het Land van Aalst. Normaliter zouden de inkomsten van dat sas voor het Land en niet voor de stad Aalst zijn.

Over de problemen die de Aalsterse magistraten hadden met de bevoegdheden over de 'nieuwe Dender' werd in dit akkoord geen woord gerept en nochtans werd daar voordien sterk de nadruk opgelegd. Uit dit alles blijkt dus dat de stad Aalst zich tevreden moest stellen met wat het aangeboden kreeg.

In mei 1775 werd door het stadsbestuur de opdracht gegeven om, samen met de wegen en enkele andere plaatsen te Aalst, het sas binnen de stad te herstellen [45].

Door het kanaliseren van de Dender kreeg men te Aalst beschikking over gronden, aan de kaaien gelegen, die na verloop van tijd bebouwd zouden worden. Een aanvraag van het jaar 1776, ondertekend door F. Lenaert [46], aan het stadsbestuur wijst op het belang van een reglementering aangaande de minimumafstand van de bebouwing tot de rivier [47]. Hij verzoekt "*te considereren de distantie vande selve battimenten vande riviere, wesende van 80 voeten*

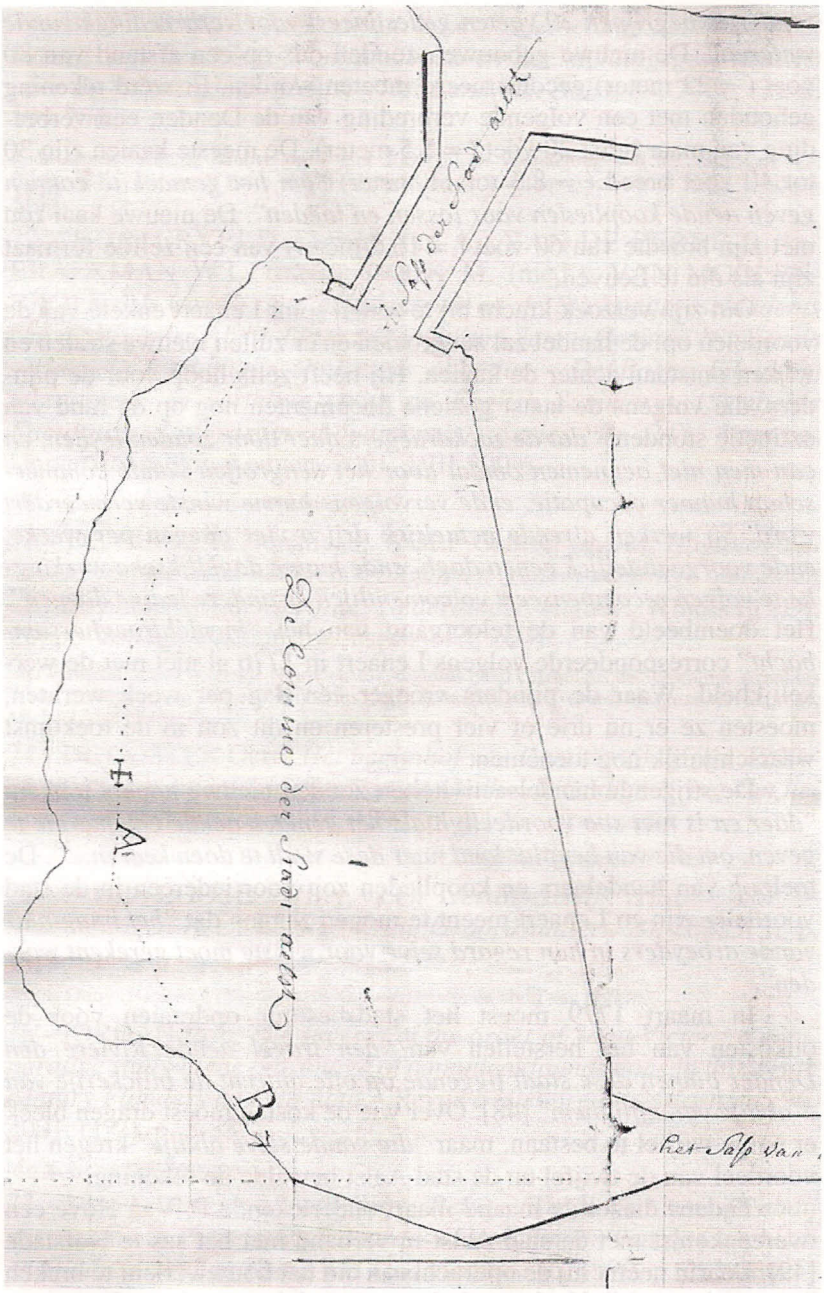
[43] "Te weten dat ter contemplatie dat de edele heeren gedeputeerde ten coste vande generaliteijt sullen construeren een tweede sas op de selve coupure ontrent het gone staende op de prochie van herdersem /: ingevalle het octroy kan becomen worden :/ ..." (S.A.A., OAA, nr. 248).

[44] "... voorts sal de plaetse genoemt de nieuwe caeije immers den traghel langs de coupure ende den nieuwen gecedeerden grondt hiervooren vermelt ten allen teijde Blijven als de tragels vande voorseijde coupure, ten aensien van aldaer te mogen lossen ende laeden, sonder eenighe neiringhe ofte Buyldraegers /: die uyt sullen sterven :/ te moeten gebruijken ofte eenighe rechten van caygelt te moeten Betaelen immers liber van aale diergelijcke lasten..." (S.A.A., OAA, nr. 248).

[45] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 7v°.

[46] Waarschijnlijk Ferdinand Lenaert, griffier-pensionaris van Aalst en het Land van Aalst en commissaris voor de inspectie van de wegen. (H. VAN ISTERDAEL, Inventaris van het Archief van het Land van Aalst, 1342-1796 (1814), deel 1, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1997, p. 116).

[47] Cf. Bijlage 4 (S.A.A., OAA, nr. 26, f° 24).

De "Comme" der stad Aalst, einde 18de eeuw (S.A.A., OAA, nr. 243)

sonder te begrijpen 20 voeten gedestineert voor verbreedinge vande wateren". De nieuwe gebouwen zouden dus op een afstand van 80 voet (= 22 meter) geconstrueerd moeten worden. Er werd rekening gehouden met een volgende verbreding van de Dender, een verbreding van maar liefst 20 voet (= 5,5 meter). De meeste kaaien zijn 30 tot 40 voet breed (= 8,3 tot 11 meter) "*om het gemack te connen geven aende kooplieden voor lossen en laeden*". De nieuwe kaai zou met zijn breedte van 60 voet (= 16,6 meter) van een zelfde formaat zijn als die te Leuven.

Om zijn verzoek kracht bij te zetten somt Lenaert enkele van de voordelen op: de handel zal aangroeien en er zullen nieuwe straten en wijken ontstaan achter de kaaien. Hij heeft zelfs hoop voor de pijnders, die volgens de laatst geziene documenten nog op de rand van extinctie stonden: "*dat de zackdraegers daer door zouden leyden, en can men niet aennemen omdat door het aengroijen vande commerschap hunner occupatie, ende vervolgens hunne winste vermeerdert word. Sij werken alreede actuelijck drij a vier daegen per weeke, ende voorgaendelijck eenen dagh, ende hunne dagelijksche werkinghe te volgen recompenseert volcomentlijck de andere ledige daegen*". Het doembeeld van de teloorgang van het "*buydeldraeghersambacht*" correspondeerde volgens Lenaert in 1776 al niet met de werkelijkheid. Waar de pijnders vroeger één dag per week werkten, moesten ze er nu drie of vier presteren en dit zou in de toekomst waarschijnlijk nog toenemen.

De stijgende handelsactiviteiten zouden nieuwe kopers lokken: "*daer en is niet soo voordeeligh als het gemack aende commercie te geven, om die van het plat land naer dese stadt te doen keeren...*". De toeloop van handelaars en kooplieden zou voor iedereen in de stad voordelig zijn en Lenaert meent te mogen zeggen dat "*het imaginair vande arbeyders in hun regard selve voor winste moet gerekent worden*".

In maart 1779 moest het stadsbestuur opdraaien voor de onkosten van het herstellen van "*den tragel aende Riviere den Dender binnen dese stadt liggende op ofte ontrent de blijckerije van d'abdije van afflighem*" [48]. Over wie de kosten moest dragen bleek er enige twijfel te bestaan, maar "*die vande selve abdije*" kregen het voordeel van de twijfel en de stad Aalst betaalde de rekening.

Tijdens diezelfde maand maart ondertekende P. Van Hove een overeenkomst met de stad Aalst in verband met het sas te Hofstade [49]. Daarin neemt hij de opdracht aan om het bouwwerk af te breken "*tot aende aerde*". Veel van de bouwmaterialen werden echter gerecupereerd en konden gebruikt worden bij de aanleg van de kaai te

[48] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 56.
[49] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 57v°.

Aalst. Zo werd de arduinsteen en het ijzer gerecycleerd. Voor de afbraak en het transport van deze te hergebruiken materialen kreeg hij een budget van 250 gulden courant ter beschikking.

In 1779 waren de werken aan de kaai te Aalst begonnen en werd een bestek opgemaakt van de benodigde bouwmaterialen [50] J.B. Malfeson ondertekende deze resolutie op 16 september [51]. Enkele van de benodigdheden "*tot het voorts construeren de caye aenden Dender beneden Ste Anne brugge binnen de voors(eid)e Stadt Aelst*" waren reeds ter plaatse: "*doornijkschen arduyn*", waarmee een lengte van ongeveer 60 voet (= 16,6 meter) op volle hoogte kon gebouwd worden en "*grauwen arduyn commende van het oudt sas van hofstade*" die zou instaan voor 300 voet kaaimuur (= 83 meter). Toch moesten er nog twee scheepsladingen steen en arduin besteld worden, dit vooral om als dekstenen te gebruiken.

Tegelijkertijd werd Adam, meester timmerman te Aalst, opgedragen om tegen de maand februari "*alle het eycken haut noodigh voor drij hondert voeten lingde caye*" in gereedheid te brengen.

Om deze werken te financieren werd in november een uitzonderlijke belasting ingesteld door het Aalsterse stadsbestuur [52]: "*op alle de huijzen moelens ende erfve gestaen ende gelegen binnen dese stadt, een geheel huijsgeldt de helft tot betaelinge van haere Majesteijdts subsidie voors(ei)t ende de voorseijde reparatien de wederhelft tot het metsen ende construeren vande voorseijde nieuwe kaye*". De belasting diende in twee stukken betaald te worden bij Judocus Diericx, de stadsontvanger, het eerste gedeelte voor het einde van de maand april 1780 en het tweede gedeelte voor eind juni 1780. Spijtig genoeg werd hier niet bij vermeld hoeveel er betaald moest worden.

Judocus Adam, meester timmerman, werd in maart 1780 opnieuw door de stad gecontacteerd om werken uit te voeren [53]. De onderste sasdeuren van het spui binnen de stad waren aan herstelling toe, "*om te connen dienen tot sinxen naestcommende*".

In juni 1780 vaardigde keizerin Maria-Theresia een ordonnantie uit waarin ze enkele reglementeringen geeft voor de rivieren de Schelde, de Leie, de Dender, de Durme en de Haisne [54]. Door allerhande praktijken werden de oevers van deze rivieren beschadigd, "*tot groot nadeel van het publicq*".

[50] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 63v°.
[51] Ignaas Balthazar Malfeson was inspecteur van de openbare werken voor het Land van Aalst. Tevens was hij directeur van openbare werken van de provincie Oost-Vlaanderen. (H. VAN ISTERDAEL, Inventaris..., deel 1, p. 91).
[52] S.A.A., OAA, nr. 21.
[53] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 69v°.
[54] "Ordonnantie van Haere Majesteyt van den 12 Juny 1780. Raekende het instorten ende verslegten der boorden ende bedden van de Rivieren de Schelde, de Leye, den Dender, de Durme ende de Haisne." (S.A.A., OAA, nr. 77).

Het graven op minder dan 3 roeden van de oever werd verboden op boete van 100 gulden [55]. Voordien gegraven putten dienden binnen de twee maanden, op kosten van de eigenaar van de grond, in de originele staat hersteld te worden.

Ook het stapelen van allerlei zaken zoals "*gruys, puyn-hoopen ofte overblyfsels van afgebroken mets-werken*" zou schade aan de oevers berokkenen. Daarom dienden die op een afstand van ten minste 3 roeden van de oever te liggen. Beschadigingen moesten hersteld worden op kosten van de eigenaar van de grond, van wie verondersteld werd dat hij de toelating had gegeven om het afval daar te stockeren.

Voor de handelsgoederen was men toleranter, daarvoor gold een minimumafstand van 1 roede [56]. Deze bepaling was niet toepasselijk op "*de vrije oevers, aerden ende kaeyen, alwaer men gewoon is de waeren van de voorseyde nature Koopmans-gewyse ende voor het publicq te plaetsen, stellen, laeden ende lossen: op welke plaetsen geschikt tot den Koophandel ten platten Lande men sal mogen voortsgaen, die te gebruyken op den gewoonelyken voet,...*". De schade aangebracht aan de rivieroever en –bedding werd wel verondersteld hersteld te worden door de eigenaars.

Op 5 februari 1781 werd door het Aalsterse stadsbestuur beslist om de Sint-Annabrug te laten slopen, daar ze "*niet meer en is restaurelijck*" [57]. De werken om een nieuwe ophaalbrug te maken zouden openbaar aanbesteed worden.

Samen met de nieuwe Sint-Annabrug werd het ernaast liggende deel van de kaai geconstrueerd [58]. Om dit te kunnen verwezenlijken moest echter de Dender plaatselijk drooggelegd worden. Men zou op 14 juni 1781 met dit zware werk begonnen zijn [59].

Na het beëindigen van de bouwwerken aan de brug bleek dat deze niet zoals gepland verlopen waren [60]. Enkele breuken in een

[55] Daar de landmaten in praktisch elke kasselrij of heerlijkheid varieerden, zal men als gevolg hiervan in Gent bijvoorbeeld vanaf 11,5 meter (1 roede = 3,8542 m) mogen graven maar in Aalst pas vanaf 16,6 meter (1 roede = 5,544 m). De oude maten en gewichten werden pas onder de Franse overheersing vervangen door een geuniformiseerd stelsel. (H. DE SCHRYVER, De Oude landmaten in Vlaanderen, Kortemark-Handzame, Familia et Patria, 1981, passim en M. DE BUYSSCHER, Landmaten in het voormalig graafschap Aalst, in: Het Land van Aalst, 2, 1950, nr. 3, p. 116).

[56] "hoopen van Bricquen ofte ander steen, calck, kolen, mest ende diergelyke waeren van Koopmanschappen" (S.A.A., OAA, nr. 77).

[57] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 83.

[58] De kaai te Aalst eigendom was van de stad, maar in Baasrode was de kaai tot 1775 eigendom van de kerk van Baasrode (G. BOEYKENS, Geschiedenis van Baasrode, Gent, Calewaert, 1940, p. 26). Te Ninove was er tijdens de 18de eeuw geen kaaimuur, maar in 1783 werd een houten 'hoofd' van slechts 12 voet lang (ca. 3,6 meter) en 6 voet breed (ca. 1,8 meter) gebouwd. De schippers vroegen en verkregen een verlenging naar 20 voet (H. VAN GASSEN, Geschiedenis van Ninove, Deel 2, Ninove, Uitgeverij De Toren, 1959, p. 519).

[59] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 93.

[60] S.A.A., OAA, nr. 248.

draagsteen zorgden ervoor dat de brug niet volledig opengedraaid kon worden. Volgens de meester-metsers Vandergucht en Maes die de gebreken kwamen inspecteren, zou "*met eene kleyne vorst ofte sneeuwe, men de selve Brugge niet meer en zoude konnen opendraeyen...*".

In augustus gaf het stadsbestuur de toelating om de kaai aan de Sint-Annabrug te verlengen met 58 voet (= 16 meter), "*soodaenigh dat de linie op het eynde van het werck sal uijtspringen tot vijf voeten en half voorder in het water*" [61]. De kostprijs werd door van Hove op 600 gulden geschat.

Blijkbaar was de havenbuurt in het begin van de jaren '80 aan renovatie toe, want na de kaai en de Sint-Annabrug werd ook de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van de Werf heropgebouwd [62]. In mei 1782 waren de fundamenten reeds gegraven, niet meer op de plaats van de vroegere kapel, maar nu op dezelfde lijn als de bebouwing van de Molenstraat [63]. Hierdoor ontstond een grotere ruimte, die uiteraard kon gebruikt worden door de hier aanwezige schippers en handelaars.

Tijdens de zomer van 1784 waren de werken aan de kaai te Aalst nog steeds volop bezig [64]. Het plaatselijk droogleggen van de Dender op 27 juni moest ruim voordien aan de sasmeesters gemeld worden en daarom was het nodig "*advertentien te doen aenplacken aen de sassen op de selve riviere, ende daer van twee waerschauwingen te doen in de Gendsche gazette*".

In december 1784 kreeg de barge een eigen plaats toegewezen aan de nieuwe kaai [65]. Deze regeling kwam er na verscheidene klachten over het gebrek aan aanlegruimte: "*dat hij op sijn arrivement alhier menigmael geene plaetse en vind omme met de selve sijne bargie aen de nieuwe kaeye de passagiers af te zetten en de kommerschappen te lossen tot groot ongerief ende prejudictie van het publicq*". De trekschuit zou vanaf nu aanleggen aan de vierde trap van de nieuwe kaai vanaf de brug. Schippers die daar de barge nog hinderden kregen een boete van 6 pond parisis gepresenteerd. Wanneer schepen door het stadsbestuur verplaatst of verwijderd moesten worden, diende de schipper de rekening te betalen.

Op 25 januari 1785 werd in het Aalsterse stadshuis beslist om de aannemers van de werken aan de kaai, Petrus van Hove, Jacobus Christianus Michiels en Josephus Adams te vergoeden voor de moge-

[61] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 95v°.
[62] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 102.
[63] Een uitgebreider relaas van de 'schipperskapel' zal te lezen zijn in het laatste artikel: Het schippersambacht te Aalst.
[64] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 135v° en P. VAN NUFFEL, In de tijd der spinnewielen, Aalsterse geschiedenis van 1747 tot 1794, Aalst, Boek- en Steendrukkerij Du Caju - De Vijlder, 1929, pp. 39-40.
[65] Cf. Bijlage 5 (S.A.A., OAA, nr. 18, f° 142).

lijke schade die ze bij de bouwwerken geleden hadden [66]. Ze kregen respectievelijk 150, 120 en 48 gulden. Hiermee moest de schade vergoed worden die ze hadden geleden door het laten voorbijvaren van schepen geladen met bouwmaterialen bestemd voor de sluis bij Plassendale, dit op bevel van "*het gouvernement als van den heere lieutenant colonel de Broie*". Dit heeft de werken doen uitstellen waardoor "*de aennemers alsoo genoodzaekt geweest het zelve te voltreken in een onbequaem saisoen, ende buyten den tijd bij de conditien van aenbestedinge gefixeert*".

Na verscheidene klachten over schade aan de "*gemetste ende gepilotteerde vleugels*" van de twee sassen binnen Aalst, werd op 9 mei 1785 een verbod ingesteld om daar "*masten, zweirden ende ankers*" te laden of te lossen [67]. Deze zouden immers als gevolg hebben dat "*niet alleene word toegebragt groote schaede aen het metswerk, dek-steenen, pillottagie ende talus, maer ook belet ofte merkelijk verhindert de passagie over den zelven tragel*".

Pas in maart 1789 werd opdracht gegeven het laatste gedeelte van de kaai te construeren. Om deze te bekostigen werd nog steeds gebruik gemaakt van het huisgeld, zoals dat ingesteld was sinds november 1780 [68].

Meester timmerman Josephus Adam, aannemer van het houtwerk van de nieuwe kaai, kreeg "*geconsidereert de excessive dierte van't hout*" elf gulden in plaats van 10 gulden en 8 stuiver per honderd voet (= 27,7 meter). Een gestelde voorwaarde was dat hij het hout moest leveren tegen half mei 1789.

Het door P. Van Nuffel geciteerde document dat het afwerken van de kaai in 1788 situeert wordt door deze informatie dus weerlegd [69].

In juni 1790 werden instructies uitgevaardigd voor de sasmeesters en de molenaars te Aalst [70]. Het belang van de sassen voor de scheepvaart blijkt eens te meer uit de strenge bepalingen die er voor moesten zorgen dat zowel schippers als molenaars tevreden gesteld werden.

De sasmeesters moesten drie maal per dag hun sas inspecteren om onder meer de stand van het water te controleren. Tijdens de 'zomermaanden', vanaf half maart tot 1 november, moest het water op 5,5 voet (= 1,5 meter) gehouden worden. De "winterpegel" was vastgelegd op 6 voet (= 1,6 meter).

[66] S.A.A., OAA, nr. 26, f° 149.
[67] Cf. Bijlage 5 (S.A.A., OAA, nr. 18, f° 143).
[68] S.A.A., OAA, nr. 27, f° 2.
[69] "Augusty 1788: desen somer is aen de vaert het derde en leste deel van de muer langs de vaert volmaekt, synde t' eerste deel in 1780 en het tweede deel in 1784" (P. VAN NUFFEL, Aalst, Historiek ..., p. 171).
[70] Cf. Bijlage 6 (S.A.A., OAA, nr. 227 en nr. 27, f° 38v°).

De verschillende bepalingen dienden het waterpeil onder diverse omstandigheden op het juiste peil te houden. Sasmeesters die hun werk verwaarloosden of die grote fouten gemaakt hadden werden uit hun functie ontzet.

Op last van De Waepenaert, stadhouder en poortbaljuw van Aalst, inspecteerden enkele Aalsterse magistraten in oktober 1790 een gedeelte van de Dender vanaf de Vismarktbrug tot de Hoge Vesten [71].

Onregelmatigheden werden vastgesteld op de eigendom van twee personen. Frans van den Bossche werd "*geordonneert te weiren den staek staende op den publique voetweg hier voeren vermeld met de twee voordere staeken staende naest de Riviere den dender*". Verder moest hij een plank, die als brug over een gracht dienst deed, voorzien van "*eene behoorlijke leene langs de noord sijde*". Hij had twee weken de tijd om aan deze eisen te voldoen.

De tweede persoon was de Paepe, een brouwer, die steengruis en bouwafval in de Dender had gestort, hetwelk verwijderd moest worden.

Een controle van januari 1791 bracht aan het licht dat van den Bossche nog geen enkele van de bevolen werken had uitgevoerd.

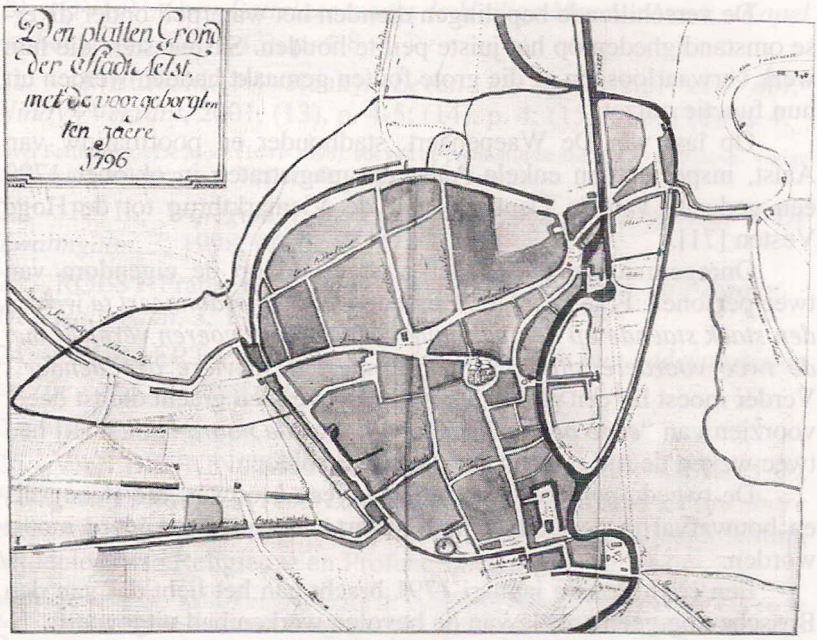
Verscheidene bruggen te Aalst werden in juli 1794 door Engelse troepen vernield tijdens hun vlucht voor de naderende Franse soldaten [72].

Enkele dagen later werd de Sint-Annabrug, door de Fransen Pont Lodi genoemd, voorlopig hersteld door Frans Capiau en J.B. Teirlinck, die "*eene ganckbare brugge over de afgebrande aen de caye ofte vaert geleyd*" hadden. Deze noodbrug bleef jarenlang liggen, ondanks beloften van de Franse overheid om een nieuwe te bouwen, wat de scheepvaart zeker niet ten goede kwam daar ze, telkens wanneer het water steeg, de doorgang van elk schip belemmerde.

Een inspectie vanaf de Zeebergbrug tot de Sint-Annabrug toont aan dat de Dender ook in 1795 door velen als stortplaats voor steengruis gebruikt werd [73].

Op 10 juni 1795 werd het Aalsterse stadsbestuur geïnformeerd over de vernieling van de sluis in de praterij Schaarbeek [74]. Het was nodig "*het selve instantelijck te erstellen om de stadsvestingen voor deezen somer saisoene nog te konnen voorsien van waeter*". Tevens werd opdracht gegeven "*de nauwkeurigste recherche te doen tot het ontdekken den daeder van de begaene faitelijckheid*".

[71] S.A.A., OAA, nr. 248.
[72] P. VAN NUFFEL, Aalst, Historiek ..., p. 174.
[73] S.A.A., OAA, nr. 248.
[74] S.A.A., OAA, nr. 27, f° 175.

"Den platten Grond der Stadt Aelst, met de voorgeborgen ten jare 1796" (Aalst, in kaart, beeld, prent, Aalst, 1976, p.70).

4. Besluit

Vanaf de tweede helft van de 18de eeuw – vooral sedert de kanalisering van de Dender in 1768 – kwam er een verbetering voor de scheepvaart en de handel in het algemeen. Voordien was de Dender een moeilijk bevaarbare rivier die in de winter voor grote schade zorgde door zware overstromingen en in de zomer onbevaarbaar was door een tekort aan water. Toch is deze conclusie nog weinig aan bod gekomen in de schaarse literatuur die is verschenen over de Dender. Meestal heeft men het over de Keltische benaming "Tanara", de bruisende, de woelige, maar de vele tekortkomingen die de scheepvaart bemoeilijkten blijven buiten beschouwing.

J. Meert
Driesstraat 37 A
9310 Moorsel

GESCHIEDKUNDIGE
VERENIGING
HET LAND VAN AALST

LOSSE NUMMERS - OUDE JAARGANGEN - PUBLICATIES

Los nummer: € 5
Volledige jaargang: € 16

Niet alle jaargangen en nummers zijn nog in voorraad.

H. VAN ISTERDAEL, e.a., Bibliografie van de Gemeenten van het Land van Aalst (1950-1983), 2 banden - 915 blz.: € 30

G. VANDE WINKEL, W. VERNAEVE, Systematisch register op de jaargangen 1 - 50 van het geschiedkundig tijdschrift Het Land van Aalst 1949 -1998, Aalst, 1999 - 158 blz.: € 6

Kaarten van het voormalige "Land van Aalst" - kleurendruk:
- Horenhault (1596), 1988: € 24
- Sanderus, 1998: € 5

5 Reproducties van Sanderusprenten - kleurendruk - 1998-2000
- Waterkasteel - Moorsel
- Kasteel - Zandbergen
- Abdij Ten Roosen - Aalst
- Miniemenklooster - Geraardsbergen
- Kasteel -Idegem

per stuk: € 2,5
volledige reeks in mapje: € 10

De prijzen zijn te verhogen met de portonkosten. Vooraleer te bestellen, neem eerst contact op met Marc Uyttersprot : tel. 053 70 21 79.
e-mail: marc.uyttersprot@belgacom.net

De verzending gebeurt na storting van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 422-4072681-04 van Het Land van Aalst, Oude jaargangen, Tulpstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade.

DE RIEMAECKER printing
B V B A

50
1947
1997

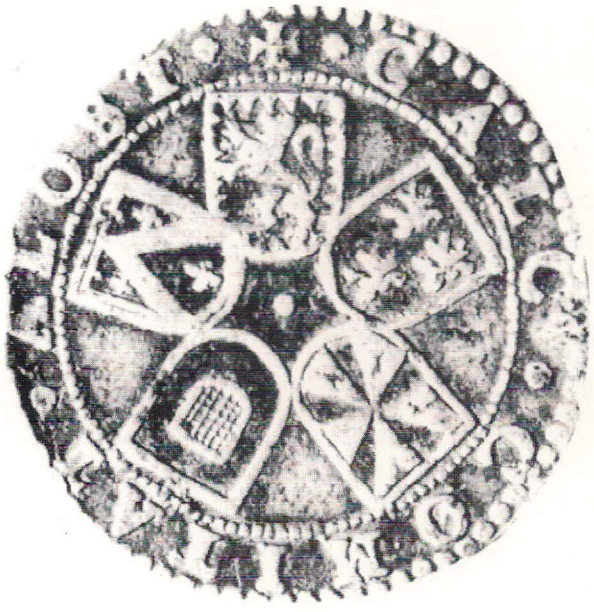
Nukerkeplein 9 • B-9681 Nukerke
Tel. (055) 21 14 04 • Fax (055) 21 20 00 • ISDN (055) 20 65 99
e-mail: info@deriemaecker.be • website: http://www.deriemaecker.be

Op de kaft is de penning van "Het Land van Aalst" (1617) weergegeven. Op de voorzijde staat het wapenschild van de twee steden Aalst en Geraardsbergen, op de achterzijde dat van de vijf baronieën Rode, Gavere, Zottegem, Boelare en Schorisse.

2002

GEORGES VANDE WINKEL
WILFRIED VERNAEVE
Bibliografie van de geschiedenis van Het Land van Aalst 2001 169 - 239

JEROEN MEERT
De achttiende-eeuws Dender: een situatieschets 240 - 262

Jaargang LIV - 2002 - Nummer 3 - juli - augustus - september
Afgiftekantoor: 9300 Aalst 1